

Ovaj je dokument samo dokumentacijska pomoć za čiji sadržaj institucije ne preuzimaju odgovornost.

► **B** UREDBA (EZ) br. 216/2008 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA
od 20. veljače 2008.

o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ

(Tekst značajan za EGP)

(SL L 79, 19.3.2008., str. 1)

Promijenio:

		Službeni list		
		br.	stranica	datum
► M1	Uredba Komisije (EZ) br. 690/2009 od 30. srpnja 2009.	L 199	6	31.7.2009
► M2	Uredba (EZ) br. 1108/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009.	L 309	51	24.11.2009
► M3	Uredba Komisije (EU) br. 6/2013 od 8. siječnja 2013.	L 4	34	9.1.2013

UREDBA (EZ) br. 216/2008 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 20. veljače 2008.

o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) br. 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 80., stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora ⁽²⁾,

budući da:

- (1) U civilnom zrakoplovstvu potrebno je u svakom trenutku osigurati visoku i ujednačenu razinu zaštite europskih državljana usvajanjem zajedničkih sigurnosnih pravila i mjera te vodeći računa o sukladnosti proizvoda, osoba i organizacija u Zajednici s tim pravilima i pravilima donesenima u svrhu zaštite okoliša. To bi trebalo pomoći pri olakšavanju slobodnog kretanja robe, osoba i organizacija na unutarnjem tržištu.
- (2) Osim toga, zrakoplovi trećih zemalja koji lete u područje na kojemu se primjenjuje Ugovor, unutar tog područja ili iz njega moraju se na odgovarajući način nadzirati na razini Zajednice, u okviru ograničenja Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisane u Čikagu 7. prosinca 1944. („Čikaška konvencija”), koje su sve države članice stranke.
- (3) Čikaška konvencija već predviđa minimalne standarde za osiguranje sigurnosti civilnog zrakoplovstva i s tim povezane zaštite okoliša. Bitni zahtjevi Zajednice i pravila usvojena za njihovu provedbu trebali bi osigurati da države članice ispunjavaju obveze nastale temeljem Čikaške konvencije, uključujući obveze u pogledu trećih zemalja.
- (4) Zajednica bi trebala u skladu sa standardima i preporučenim praksama utvrđenima u Čikaškoj konvenciji propisati bitne zahtjeve koji se primjenjuju na aeronautičke proizvode, dijelove

⁽¹⁾ SL C 185, 8.8.2006., str. 106.

⁽²⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 14. ožujka 2007. (SL C 301 E, 13.12.2007., str. 103.), Zajedničko stajalište Vijeća od 15. listopada 2007. (SL C 277 E, 20.11.2007., str. 8.) i Stajalište Europskog parlamenta od 12. prosinca 2007. i Odluka Vijeća od 31. siječnja 2008.

▼B

i uređaje, osobe i organizacije uključene u operacije zrakoplova, te na osobe i proizvode uključene u osposobljavanje i zdravstvene preglede pilota. Komisiju bi trebalo ovlastiti za razvoj potrebnih provedbenih propisa.

- (5) Ne bi bilo primjereno da se zajednički propisi primjenjuju na sve zrakoplove, posebno ne na zrakoplove jednostavne izrade ili zrakoplove koji se pretežno koriste za lokalne letove te na zrakoplove kućne izrade ili posebno rijetke, odnosno na malobrojne zrakoplove; takvi zrakoplovi trebali bi, stoga, podlijegati regulatornom nadzoru država članica, pri čemu druge države članice nisu, na temelju ove Uredbe, obvezne priznati takva nacionalna uređenja. Međutim, trebalo bi poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se općenito povećao stupanj sigurnosti rekreacijskog zrakoplovstva. Potrebno je posvetiti više pažnje posebno zrakoplovima i helikopterima male najveće uzletne mase i rastućih sposobnosti, koji mogu letjeti u cijeloj Zajednici i koji su proizvedeni na industrijski način. Stoga se oni mogu bolje zakonski urediti na razini Zajednice kako bi se osigurala potrebna jedinstvena razina sigurnosti i zaštite okoliša.
- (6) Trebalo bi jasno definirati opseg mjera Zajednice kako bi se osobe, organizacije i proizvodi na koje se ova Uredba i njezini provedbeni propisi primjenjuju mogli jednoznačno utvrditi.
- (7) Aeronautički proizvodi, dijelovi i uređaji, operateri koji se bave komercijalnim zračnim prijevozom te piloti i osobe, proizvodi i organizacije koji su uključeni u njihovo osposobljavanje i zdravstvene preglede, trebali bi biti certificirani ili licencirani nakon što se utvrdi da ispunjavaju bitne zahtjeve koje propisuje Zajednica u skladu sa standardima i preporučenim praksama utvrđenima u Čikaškoj konvenciji. Komisiju bi trebalo ovlastiti za izradu potrebnih provedbenih propisa za utvrđivanje uvjeta za izdavanje certifikata ili uvjeta za njegovu zamjenu izjavom o sposobnosti, vodeći računa o opasnostima vezanima za različite vrste operacija, uključujući određene vrste radova u zraku i lokalne letove malim zrakoplovima.
- (8) Operativna pravila i pravila o izdavanju licencija za nekomercijalne operacije trebala bi se prilagoditi kompleksnosti zrakoplova, u pogledu čega bi se trebala utvrditi odgovarajuća definicija.
- (9) Povlastice vezane za licenciju rekreacijskog pilota trebalo bi ograničiti ovisno o osposobljavanju koje se pohađalo radi stjecanja potrebnih kvalifikacija, u skladu s provedbenim propisima.
- (10) Kako bi se postigli ciljevi Zajednice u pogledu slobode kretanja robe, osoba i usluga, kao i ciljevi zajedničke prometne politike, države članice trebale bi, bez dodatnih zahtjeva ili ocjenjivanja, prihvatiti proizvode, dijelove i uređaje, organizacije ili osobe certificirane u skladu s ovom Uredbom i njezinim provedbenim propisima.
- (11) Potrebo je osigurati dovoljno fleksibilnosti za suočavanje s posebnim okolnostima, kao što su žurne sigurnosne mjere, nepredviđene ili ograničene operativne potrebe. Također je potrebno predvidjeti odredbe s ciljem postizanja jednakog

▼B

stupnja sigurnosti drugim sredstvima. Države članice trebale bi biti ovlaštene za odobravanje izuzeća od zahtjeva ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa ako je područje primjene tih izuzeća strogo ograničeno i ako su ona podvrgnuta odgovarajućem nadzoru Zajednice.

- (12) Postoji potreba za boljim uređenjem svih područja koja su obuhvaćena ovom Uredbom te bi neke poslove koji se trenutačno obavljaju na razini Zajednice ili na nacionalnoj razini trebalo obavljati jedno specijalizirano stručno tijelo. Stoga je unutar postojeće institucionalne strukture Zajednice i ravnoteže snaga potrebno osnovati Europsku agenciju za sigurnost zračnog prometa (dalje u tekstu „Agencija”), koja bi bila neovisna u pogledu tehničkih pitanja te bi imala pravnu, upravnu i financijsku autonomiju. U tu je svrhu potrebno i primjereno da se Agencija osnuje kao tijelo Zajednice koje ima pravnu osobnost i koje koristi provedbena ovlaštenja koja su joj ovom Uredbom dodijeljena.
- (13) U institucionalnom sustavu Zajednice, provedba prava Zajednice je prvenstveno odgovornost država članica. Poslovi certificiranja propisani ovom Uredbom i njezini provedbeni propisi trebaju se stoga provoditi na nacionalnoj razini. Međutim, u određenim jasno definiranim slučajevima Agenciju također treba ovlastiti za obavljanje poslova certificiranja, kako je određeno u ovoj Uredbi. Iz istog razloga Agenciji treba dopustiti da poduzima potrebne mjere vezane uz operacije zrakoplova, osposobljenost posada zrakoplova ili sigurnost zrakoplova trećih zemalja kada je to najbolji način osiguranja ujednačenosti i olakšanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta.
- (14) Uredbom (EZ) br. 2111/2005 ⁽¹⁾ Agenciji se nameće obveza priopćavanja svih informacija koje su relevantne za ažuriranje liste Zajednice o zračnim prijevoznicima na koje se, zbog sigurnosnih razloga, primjenjuje zabrana poslovanja u Zajednici. Ako pod uvjetima iz ove Uredbe zračnom prijevozniku odbije dodijeliti dozvolu, Agencija mora Komisiji proslijediti sve relevantne podatke na temelju kojih je odbila dodijeliti dozvolu kako bi se ime zračnog prijevoznika moglo, prema potrebi, uvrstiti na tu listu.
- (15) Učinkovito funkcioniranje sustava Zajednice za sigurnost civilnog zrakoplovstva u područjima obuhvaćenim ovom Uredbom zahtijeva pojačanu suradnju među Komisijom, državama članicama i Agencijom kako bi se otkrile situacije u kojima sigurnost nije zajamčena i, prema potrebi, poduzele korektivne mjere.
- (16) Promicanje „kulture sigurnosti” i pravilno funkcioniranje regulatornog sustava u područjima obuhvaćenim ovom Uredbom, zahtijeva da incidenti i događaji moraju biti spontano prijavljeni od strane osoba koje su im svjedočile. Uspostava nerepresivnog

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 2111/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2005. o uspostavi popisa zračnih prijevoznika Zajednice na koje se primjenjuje zabrana letenja unutar Zajednice, o informiranju putnika u zračnom prometu o identitetu zračnog prijevoznika koji izvodi let (SL L 344, 27.12.2005., str. 15.).

▼B

okruženja i usvajanje odgovarajućih mjera od strane država članica s ciljem osiguranja zaštite takvih informacija i osoba koje su ih dale, olakšali bi prijavljivanje takvih incidenata i događaja.

- (17) Potrebno je žurno poduzeti mjere na temelju rezultata istraga zrakoplovnih nesreća, posebno kada su te nesreće uzrokovane neodgovarajućom konstrukcijom zrakoplova i/ili operativnim razlozima s ciljem osiguranja povjerenja korisnika zračnog prijevoza.
- (18) Kako bi se doprinijelo ostvarivanju sigurnosnih ciljeva ove Uredbe, Zajednica bi trebala dobiti ovlasti za nametanje financijskih kazni vlasnicima certifikata i odobrenja koje je izdala Agencija. U skladu s pravnim poretkom Zajednice Komisija bi, na preporuku Agencije, trebala nametnuti financijske kazne. Potrebno je istaknuti da će uvođenjem financijskih kazni Komisija, u slučaju povrede propisa, moći odgovoriti iznijansiranije, fleksibilnije i postepenije nego u slučaju oduzimanja certifikata.
- (19) Budući da sve odluke koje Komisija na temelju ove Uredbe donosi podliježu pregledu Suda Europskih zajednica u skladu s Ugovorom, Sud bi u skladu s člankom 229. Ugovora trebao imati neograničenu nadležnost u pogledu odluka kojima Komisija nameće kazne ili periodične novčane kazne.
- (20) Kako bi se odgovorilo na rastuću zabrinutost za zdravlje i dobrobit putnika tijekom letova, zrakoplove je potrebno osmisliti tako da se bolje zaštite sigurnost i zdravlje putnika.
- (21) Ciljevi ove Uredbe mogu se učinkovito ostvariti u suradnji s trećim zemljama. U tom slučaju, odredbe ove Uredbe i njezini provedbeni propisi mogu se prilagoditi pomoću sporazuma koje Zajednica sklopi s tim zemljama. Ako takvi sporazumi ne postoje, države članice bi unatoč tomu trebale biti ovlaštene da pod odgovarajućim nadzorom Zajednice priznaju potvrde koje treća zemlja izdaje stranim proizvodima, dijelovima i uređajima, organizacijama i osoblju.
- (22) Kako bi Agencija mogla Zajednici ponuditi odgovarajuću pomoć, trebalo bi joj omogućiti razvoj stručnih znanja i iskustava u pogledu svih aspekata sigurnosti civilnog zrakoplovstva i zaštite okoliša, uređenih ovom Uredbom. Komisiji bi trebala pomagati pri izradi potrebnih pravnih propisa, a državama članicama i industriji pri njihovoj provedbi. Izdavala bi certifikacijske odredbe i upute, tehničke nalaze i, prema potrebi, potrebne certifikate, pomagala bi Komisiji pri nadzoru primjene ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa, te bi trebala imati potrebne nadležnosti za izvršavanje svojih zadaća.
- (23) Kako bi učinkovito kontrolirale funkcioniranje Agencije, Komisija i države članice trebale bi biti zastupljene u Upravnom odboru. Taj bi odbor trebao imati potrebne ovlasti za izradu proračuna, provjeru njegova izvršavanja, usvajanje odgovarajućih financijskih propisa, uspostavu transparentnih radnih postupaka za donošenje odluka Agencije i imenovanje izvršnog direktora.

▼B

Također je primjereno da se Agencija ovlasti za provedbu istraživanja i organizaciju odgovarajuće koordinacije s Komisijom i državama članicama. Poželjno je da Agencija pomaže Komisiji i njezinim državama članicama u području međunarodnih odnosa, uključujući usklađivanje propisa, priznavanje potvrda i tehničku suradnju te da je ovlaštena za uspostavu odgovarajućih odnosa sa zrakoplovnim tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama nadležnim za pitanja koja su uređena ovom Uredbom.

- (24) U interesu transparentnosti, promatrači iz zainteresiranih strana trebali bi biti zastupljeni u upravnom odboru Agencije.
- (25) Javni interes nalaže da Agencija svoju djelatnost u vezi sa sigurnošću temelji isključivo na neovisnom stručnom znanju i iskustvima, dosljedno primjenjujući ovu Uredbu i pravila koja je Komisija usvojila za njezinu provedbu. Zato bi sve odluke Agencije u vezi sa sigurnošću morao donositi njezin izvršni direktor, koji bi trebao raspolagati visokim stupnjem fleksibilnosti u pogledu dobivanja mišljenja i organizacije unutarnjih aktivnosti Agencije. Kada, međutim, Agencija mora izraditi nacрте propisa opće naravi, koje bi trebala provoditi nacionalna tijela, države članice trebale bi biti uključene u postupak donošenja odluka.
- (26) Strankama na koje utječu odluke Agencije potrebno je osigurati mogućnost ulaganja žalbi na način koji odgovara posebnoj naravi područja zrakoplovstva. Potrebno je predvidjeti odgovarajući žalbeni postupak za preispitivanje odluka izvršnog direktora pred posebnim Žalbenim odborom, protiv čijih je odluka moguće podnijeti tužbu pred Sudom Europskih zajednica.
- (27) Kako bi se omogućila potpuna autonomija i neovisnost Agencije, potrebno joj je osigurati autonomni proračun čije prihode u prvome redu čine doprinosi Zajednice i takse koje plaćaju korisnici sustava. Financijski doprinosi koje Agencija primi od država članica, trećih zemalja ili drugih subjekata ne bi smjeli ugroziti njezinu neovisnost i nepristranost. Na doprinose Zajednice i sve druge subvencije na teret općeg proračuna Europske unije trebao bi se primjenjivati proračunski postupak Zajednice. Reviziju računovodstvenih izvješća trebao bi obavljati Revizorski sud.
- (28) Prije osnivanja lokalnih ureda Agencije, općim bi se propisima trebali utvrditi uvjeti koji se trebaju ispuniti kao i doprinos koji dotična država članica mora osigurati.
- (29) Budući da države članice ne mogu u zadovoljavajućoj mjeri postići ciljeve ove Uredbe, a to su uspostava i ujednačena primjena zajedničkih propisa u području sigurnosti civilnog zrakoplovstva i zaštite okoliša, i budući da se oni, zbog

▼B

paneuropske dimenzije ove Uredbe, mogu bolje ispuniti na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora. U skladu s načelom razmjernosti iz istog članka, ova Uredba ne prelazi okvire onoga što je potrebno za postizanje tih ciljeva.

- (30) Prepoznato je da je potrebno pokušati uključiti europske države koje nisu članice Europske unije, na koji način bi se osigurala uistinu paneuropska dimenzija s ciljem olakšanja poboljšanja sigurnosti civilnog zrakoplovstva u cijeloj Europi. Europske zemlje koje su sa Zajednicom sklopile sporazume o usvajanju i primjeni pravne stečevine Zajednice iz područja koje je uređeno ovom Uredbom, trebale bi se pridružiti njezinu radu u skladu s uvjetima o kojima treba postići dogovor u okviru tih sporazuma.
- (31) Opći je cilj učinkovito prenijeti funkcije i zaduženja koja su do sada izvršavale države članice, uključujući ona koja su rezultat njihove suradnje unutar Zajedničke zrakoplovne uprave (JAA), na Agenciju, a da se pri tome ne snizi trenutačno visoka razina sigurnosti i da se time ne utječe negativno na vremenski raspored certificiranja. Potrebno je donijeti odgovarajuće mjere radi osiguranja potrebne tranzicije.
- (32) Ovom se Uredbom uspostavljaju zajednička pravila u području civilnog zrakoplovstva i osniva Europska agencija za sigurnost zračnog prometa. Uredbu (EZ) br. 1592/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. srpnja 2002. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa ⁽¹⁾ bi stoga trebalo staviti izvan snage.
- (33) Ovom se Uredbom uspostavlja odgovarajući i cjelovit okvir za definiranje i provedbu zajedničkih tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva. Stoga je Prilog III. Uredbi Vijeća (EEZ) br. 3922/91 od 16. prosinca 1991. o usklađivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva ⁽²⁾ i Direktivu Vijeća 91/670/EEZ od 16. prosinca 1991. o međusobnom prihvaćanju dozvola za provođenje funkcija u civilnom zrakoplovstvu ⁽³⁾ potrebno pravodobno staviti izvan snage, ne dovodeći u pitanje certifikaciju ili licenciranje proizvođača, osoba i organizacija, koja je već bila obavljena u skladu s tim propisima.
- (34) Ovom se Uredbom uspostavlja odgovarajući i cjelovit okvir za sigurnost zrakoplova iz trećih zemalja, koji koriste zračne luke Zajednice. Stoga je Direktivu 2004/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o sigurnosti zrakoplova trećih zemalja koji koriste zračne luke Zajednice ⁽⁴⁾ potrebno pravodobno staviti izvan snage, ne dovodeći u pitanje provedbene mjere o prikupljanju informacija, inspekcijskim pregledima na platformama i razmjeni informacija.
- (35) Ova Uredba primjenjivat će se na sva druga područja koja se odnose na sigurnost civilnog zrakoplovstva na temelju budućeg prijedloga u skladu s Ugovorom.

⁽¹⁾ SL L 240, 7.9.2002., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 334/2007 (SL L 88, 29.3.2007., str. 39.).

⁽²⁾ SL L 373, 31.12.1991., str. 4. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 8/2008 (SL L 10, 12.1.2008., str. 1.).

⁽³⁾ SL L 373, 31.12.1991., str. 1.

⁽⁴⁾ SL L 143, 30.4.2004., str. 76. Direktiva kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 2111/2005.

▼B

- (36) Potrebno je uspostaviti odgovarajuće mjere kako bi se, s jedne strane, osigurala neophodna zaštita povjerljivih sigurnosnih podataka i, s druge strane, javnosti pružile odgovarajuće informacije o stupnju sigurnosti civilnog zrakoplovstva i s time povezanom zaštitom okoliša, poštujući odredbe Uredbe (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije ⁽¹⁾ i relevantnim nacionalnim pravnim propisima. Protiv odluka koje Agencija donosi u skladu s člankom 8. navedene Uredbe trebalo bi biti moguće uložiti žalbu pravobranitelju ili podnijeti tužbu pred Sudom Europskih zajednica na temelju članka 195., odnosno članka 230. Ugovora.
- (37) Mjere potrebne za provedbu ove Uredbe trebale bi biti donesene u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji ⁽²⁾.
- (38) Komisiju bi posebno trebalo ovlastiti za donošenje provedbenih propisa o plovidbenosti, licenciranju letičkih posada i s tim povezanim odobrenjima, zračnim operacijama, zrakoplovima koje koriste operateri iz trećih zemalja, nadzoru i prinudi, kao i za donošenje uredbe o taksama i pristojbama Agencije. Budući da su te mjere općeg opsega i da su namijenjene izmjeni nebitnih elemenata ove Uredbe, između ostalog i njezinim nadopunjavanjem novim nebitnim elementima, moraju se donijeti u skladu s regulatornim postupkom s nadzorom iz članka 5.a Odluke 1999/468/EZ.
- (39) Zbog razloga učinkovitosti, treba skratiti rokove koji se obično primjenjuju u okviru regulatornog postupka s nadzorom za prilagodbu bitnih zahtjeva za zaštitu okoliša i za donošenje provedbenih propisa u pogledu zaštite okoliša.
- (40) Zbog razloga žurnosti, potrebno je primijeniti žurni postupak predviđen člankom 5.a stavkom 6. Odluke 1999/468/EZ kako bi Komisija odlučila o mjerama koje države članice donose kako bi odmah odgovorile na probleme u pogledu sigurnosti, kao i o odstupajućim odobrenjima koja države članice podnose,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

NAČELA

▼M2

Članak 1.

Područje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje na:
- (a) projektiranje, proizvodnju, održavanje i rad zrakoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja, te na osoblje i organizacije koji su uključeni u

⁽¹⁾ SL L 145, 31.5.2001., str. 43.

⁽²⁾ SL L 184, 17.7.1999., str. 23. Odluka kako je izmijenjena Odlukom 2006/512/EZ (SL L 200, 22.7.2006., str. 11.).

▼ M2

projektiranje, proizvodnju i održavanje takvih proizvoda, dijelova i uređaja;

- (b) osoblje i organizacije koji su uključeni u letenje zrakoplova;
- (c) projektiranje, održavanje i rad aerodroma, kao i na osoblje i organizacije koji su uključeni u te djelatnosti te, ne dovodeći u pitanje zakonodavstvo Zajednice i domaće zakonodavstvo o okolišu i planiranju korištenja zemljišta, na zaštitu okoliša aerodroma;
- (d) projektiranje, proizvodnju i održavanje opreme aerodroma kao i na osoblje i organizacije koji su uključeni u te djelatnosti;
- (e) projektiranje, proizvodnju i održavanje sustava i komponenata za upravljanje zračnim prometom i za usluge u zračnom prometu (ATM/ANS), kao i na osoblje i organizacije koji su uključeni u te djelatnosti;
- (f) ATM/ANS kao i na osoblje i organizacije koji su uključeni u te djelatnosti.

2. Ova se Uredba ne primjenjuje na:

- (a) proizvode, dijelove, uređaje, osoblje i organizacije iz stavka 1. točaka (a) i (b) kada su oni uključeni u obavljanje vojne, carinske i policijske djelatnosti, djelatnosti potrage i spašavanja, protupožarne djelatnosti, djelatnosti obalne straže ili slične djelatnosti i službe. Države članice osiguravaju da te djelatnosti ili službe, u najvećoj mogućoj mjeri, uzimaju u obzir ciljeve ove Uredbe;
- (b) aerodrome ili dijelove aerodroma, niti na opremu, osoblje i organizacije iz stavka 1. točaka (c) i (d), koje nadzire i kojima upravlja vojska;
- (c) ATM/ANS, uključujući sustave i komponente, osoblje i organizacije iz stavka 1. točaka (e) i (f) koje pruža ili stavlja na raspolaganje vojska. Države članice osiguravaju da su zrakoplovi iz točke (a) ovog stavka, prema potrebi, odvojeni od drugih zrakoplova.

3. Države članice u najvećoj mogućoj mjeri osiguravaju da svi vojni objekti otvoreni za javnu upotrebu iz stavka 2. točke (b), ili usluge iz stavka 2. točke (c) koje za javnost obavlja vojno osoblje, pružaju razinu sigurnosti koja je učinkovita najmanje kao ona koja se zahtijeva bitnim zahtjevima navedenim u prilogima V.a i V.b.

▼ B*Članak 2.***Ciljevi**

- 1. Glavni je cilj ove Uredbe uspostaviti i održati visoki ujednačeni stupanj sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Europi.
- 2. Dodatni ciljevi iz područja uređenih ovom Uredbom su sljedeći:
 - (a) osigurati visoki ujednačeni stupanj zaštite okoliša;

▼ B

- (b) olakšati slobodno kretanje robe, osoba i usluga;
 - (c) promicati troškovnu učinkovitost regulatornih i certifikacijskih postupaka te izbjeći podvostručavanje na nacionalnoj i europskoj razini;
 - (d) pomagati državama članicama u ispunjavanju njihovih obveza iz Čikaške konvencije, postavljajući temelje zajedničkog tumačenja i ujednačene provedbe njezinih odredaba te jamčeći poštovanje navedenih odredaba u okviru ove Uredbe i pravila za njezinu provedbu;
 - (e) diljem svijeta promicati stajališta Zajednice u pogledu sigurnosnih standarda i pravila u civilnom zrakoplovstvu uspostavom odgovarajuće suradnje s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama;
 - (f) osigurati jednaki tretman za sve sudionike na unutarnjem zrakoplovnom tržištu.
3. Sredstva za ostvarivanje ciljeva iz stavaka 1. i 2. su:
- (a) izrada, donošenje i ujednačena primjena svih potrebnih propisa;
 - (b) priznavanje, bez dodatnih zahtjeva, certifikata, licencija, potvrda i drugih dokumenata, izdanih za proizvode, osoblje i organizacije u skladu s ovom Uredbom i njezinim provedbenim propisima;
 - (c) osnivanje neovisne Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (dalje u tekstu: „Agencija”);
 - (d) ujednačena provedba svih potrebnih propisa od strane nacionalnih zrakoplovnih tijela i Agencije u okvirima područja njihove nadležnosti.

*Članak 3.***Definicije**

Za potrebe ove Uredbe:

- (a) „stalni nadzor” znači poslovi koji se obavljaju u svrhu provjere jesu li uvjeti pod kojima je certifikat bio izdan ispunjeni u svakom trenutku razdoblja valjanosti certifikata kao i poduzimanje bilo kakve zaštitne mjere;
- (b) „Čikaška konvencija” znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu i njezini prilozi, potpisana u Čikagu 7. prosinca 1944. godine;
- (c) „proizvod” znači zrakoplov, motor ili elisa;

▼ M2

- (d) „dijelovi i uređaji” znači bilo koji instrument, oprema, mehanizam, dio, sprava, pribor, softver ili dodatna oprema, uključujući komunikacijska oprema, koji se upotrebljavaju ili su namijenjeni za upotrebu pri upravljanju ili kontroli zrakoplova tijekom leta; oni uključuju dijelove strukture zrakoplova, motora ili propelera, ili opremu koja se upotrebljava za manevriranje zrakoplovom s tla;
- (da) „komponente ATM-a/ANS-a” znači bilo koje komponente, kako su definirane u članku 2. stavku 19. Uredbe (EZ) br. 549/2004

▼ M2

Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o utvrđivanju okvira za stvaranje jedinstvenog europskog neba (okvirna Uredba) ⁽¹⁾;

▼ B

- (e) „certifikacija” znači svi oblici priznavanja usklađenosti proizvoda, dijela ili uređaja, organizacije ili osobe s primjenjivim zahtjevima, uključujući odredbe ove Uredbe i njezine provedbene propise, kao i izdavanje odgovarajućeg certifikata koji potvrđuje takvu usklađenost;
- (f) „osposobljeni subjekt” znači tijelo kojemu Agencija ili nacionalno zrakoplovno tijelo može dodijeliti posebno zaduženje u pogledu certificiranja te koje je pod nadzorom i u nadležnosti navedene Agencije, odnosno navedenog tijela;
- (g) „certifikat” znači svako odobrenje, licencija ili drugi dokument koji se izdaje kao rezultat certifikacije;

▼ M2

- (h) „operator” znači bilo koja pravna ili fizička osoba koja upravlja ili namjerava upravljati jednim ili većim brojem zrakoplova;

▼ B

- (i) „komercijalna djelatnost” znači svako letenje zrakoplova za naknadu ili bilo koju drugu novčanu protuvrijednost, koja je dostupna javnosti ili koja se, kada nije dostupna javnosti, obavlja na temelju ugovora između operatera i kupca, pri čemu kupac nema nad operaterom nikakvu kontrolu;
- (j) „kompleksni zrakoplov na motorni pogon” znači:
 - i. zrakoplov:
 - s najvećim certificiranom uzletnom masom koja prelazi 5 700 kg, ili
 - certificiran za najveći broj putničkih sjedala koji je veći od devetnaest, ili
 - certificiran za letenje s najmanjom posadom od barem dva pilota, ili
 - opremljen s turboreaktivnim motorom/motorima ili s više od jednog turboelisonog motora; ili
 - ii. certificirani helikopter:
 - za najveću uzletnu masu koja prelazi 3 175 kg, ili
 - za najveći broj putničkih sjedala koji je veći od devet, ili
 - za letenje s najmanjom posadom od barem dva pilota, ili
 - iii. zrakoplov s nagibnim rotorom;
- (k) „simulacijski uređaj za obuku” znači svaka vrsta uređaja koja na tlu simulira uvjete letenja; u to ulaze simulatori letenja, uređaji za letačku obuku i obuku iz letačkih i navigacijskih postupaka te uređaji za osnovno osposobljavanje iz instrumentalnog letenja;

⁽¹⁾ SL L 96. 31.3.2004., str. 1.

▼ B

- (l) „kvalifikacija” znači izjava unesena u licenciju, u kojoj se utvrđuju povlastice, posebni uvjeti ili ograničenja koja se na tu licenciju odnose;

▼ M2

- (m) „aerodrom” znači određeno područje (uključujući sve zgrade, instalacije i opremu) na tlu ili na vodi na fiksnoj strukturi, fiksnoj strukturi uz obalu ili plutajućoj strukturi, namijenjeno u cijelosti ili djelomično za slijetanje, uzlijetanje i površinsko kretanje zrakoplova;
- (n) „oprema aerodroma” znači bilo koja oprema, sprave, pribor, softver ili dodatna oprema, koja se upotrebljava ili se namjerava upotrebljavati kako bi se doprinijelo operaciji zrakoplova na aerodromu;
- (o) „stajanka” znači određeno područje namijenjeno za smještaj zrakoplova u svrhu ukrcaja i iskrcaja putnika, pošte ili tereta, za punjenje goriva, parkiranje ili održavanje;
- (p) „usluge upravljanja postupcima na stajanci” znači usluge upravljanja aktivnostima i kretanjima zrakoplova i vozila na stajanci;
- (q) „ATM/ANS” znači funkcije upravljanja zračnim prometom kako je definirano u članku 2. stavku 10. Uredbe (EZ) br. 549/2004, usluge u zračnom prometu kako je definirano u članku 2. stavku 4. te Uredbe, i usluge koje se sastoje od stvaranja i obrade podataka te formatiranja i isporuke podataka općem zračnom prijevozu u svrhu sigurne zračne plovidbe;
- (r) „sustav ATM-a/ANS-a” znači bilo koja kombinacija opreme i sustava povezanih sa sigurnošću, kako je definirano u članku 2. stavku 39. Uredbe (EZ) br. 549/2004;
- (s) „usluge letnih informacija” znači usluge namijenjene za davanje savjeta i informacija korisnih za sigurno i učinkovito izvođenje letova.

▼ B

POGLAVLJE II.

BITNI ZAHTEVI

*Članak 4.***Osnovna načela i primjena**

1. Zrakoplovi, uključujući svaki ugrađeni proizvod, dio ili uređaj:
- (a) koje je projektirala ili proizvela organizacija nad kojom Agencija ili država članica osigurava sigurnosni nadzor; ili
- (b) koji su registrirani u državi članici, osim kada je regulatorni sigurnosni nadzor nad njima prenesen na treću zemlju te ih operater Zajednice ne koristi; ili
- (c) koji su registrirani u trećoj zemlji i koje koristi operater kojemu nadzor operacija osigurava država članica, ili koje na letovima u Zajednicu, unutar Zajednice, ili iz Zajednice, koristi operater koji ima sjedište ili boravište u Zajednici; ili

▼B

- (d) koji su registrirani u trećoj zemlji ili su registrirani u državi članici koja je svoj regulatorni sigurnosni nadzor prenijela na treću zemlju, i koje na letovima u Zajednicu, unutar Zajednice, ili iz Zajednice, koristi operater treće zemlje

u skladu su s ovom Uredbom.

2. Osoblje uključeno u operacije zrakoplova iz stavka 1., točaka (b), (c) ili (d), ispunjava zahtjeve ove Uredbe.
3. Operacije zrakoplova iz stavka 1., točaka (b), (c) ili (d), u skladu su s ovom Uredbom.

▼M2

3.a. Aerodromi, uključujući opremu, smješteni na području koje podliježe odredbama Ugovora, koji su otvoreni za javnu upotrebu i koji služe za komercijalni zračni prijevoz te na kojima se obavljaju operacije upotrebom instrumentalnog prilaženja i odlaženja, i:

- (a) koji imaju asfaltiranu uzletno-sletnu stazu dužine 800 metara ili više; ili
- (b) koji su namijenjeni isključivo helikopterima;

moraju biti u skladu s ovom Uredbom. Osoblje i organizacije uključeni u rad ovih aerodroma moraju biti u skladu s ovom Uredbom.

3.b. Odstupajući od stavka 3.a, države članice mogu odlučiti da iz odredaba ove Uredbe izuzmu aerodrom koji:

- godišnje nema više od 10 000 putnika, i
- godišnje nema više od 850 kretanja povezanih s teretom.

Ako ovakvo izuzeće države članice nije u skladu s općim sigurnosnim ciljevima ove Uredbe ili bilo kojeg pravila zakonodavstva Zajednice, Komisija donosi odluku u skladu sa zaštitnim postupkom iz članka 65. stavka 7. da ne dopusti predmetno izuzeće. U takvom slučaju dotična država članica opoziva izuzeće.

3.c. ATM/ANS koji se izvode u zračnom prostoru područja na kojem se primjenjuje Ugovor, kao i u bilo kojem drugom zračnom prostoru u kojem države članice primjenjuju Uredbu (EZ) br. 551/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o organizaciji i korištenju zračnog prostora u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o zračnom prostoru)⁽¹⁾ u skladu s člankom 1. stavkom 3. te Uredbe, moraju biti u skladu s ovom Uredbom. Sustavi i komponente, osoblje i organizacije uključeni u izvođenje ATM-a/ANS-a moraju biti u skladu s ovom Uredbom.

▼B

4. Stavak 1. ne primjenjuje se na zrakoplove iz Priloga II.
5. Stavci 2. i 3. ne primjenjuju se na zrakoplove iz Priloga II., osim na zrakoplove iz točaka (a) ii., (d) i (h) Priloga II., ako se koriste za komercijalni zračni prijevoz.
6. Ova Uredba ne utječe na prava trećih zemalja iz međunarodnih konvencija, posebno iz Čikaške konvencije.

⁽¹⁾ SL L 96, 31.3.2004., str. 20.

▼ B*Članak 5.***Plovidbenost**

1. Zrakoplovi iz članka 4. stavka 1., točaka (a), (b) i (c) moraju ispunjavati bitne zahtjeve u pogledu plovidbenosti, propisane u Prilogu I.

2. Usklađenost zrakoplova iz članka 4., stavka 1., točke (b) te u njih ugrađenih proizvoda, dijelova i uređaja utvrđuje se u skladu sa sljedećim:

(a) proizvodi moraju imati certifikat tipa. Certifikat tipa i potvrda izmjena navedenog certifikata tipa, uključujući dodatne certifikate tipa, izdaju se kada podnositelj zahtjeva dokaže da proizvod odgovara osnovi za certifikaciju tipa iz članka 20., utvrđenoj kako bi se osigurala usklađenost s bitnim zahtjevima iz stavka 1., i kada proizvod nema nikakve značajke ili svojstva koja bi mogla utjecati na sigurnost njegove uporabe. Certifikat tipa pokriva proizvod, uključujući sve ugrađene dijelove i uređaje;

▼ M2

(b) mjerama iz stavka 5. može se utvrditi zahtjev za certifikaciju dijelova i uređaja. Svjedodžbe za dijelove i uređaje se izdaju kada podnositelj zahtjeva dokaže da su dijelovi i uređaji u skladu s detaljnim specifikacijama plovidbenosti utvrđenim za osiguravanje sukladnosti s bitnim zahtjevima iz stavka 1.;

(c) niti jedan zrakoplov se ne smije upotrebljavati ako nema valjanu svjedodžbu plovidbenosti. Svjedodžba se izdaje kada podnositelj zahtjeva dokaže da je zrakoplov u skladu s projektom tipa odobrenim u njegovoj svjedodžbi tipa i kada odgovarajuća dokumentacija, inspekcijski pregledi i testovi pokažu da je zrakoplov primjeren za siguran let. Ova svjedodžba plovidbenosti ostaje valjana sve dok se ne obustavi, opozove ili ukine i sve dok se zrakoplov održava u skladu s bitnim zahtjevima za kontinuiranu plovidbenost, koji su navedeni u Prilogu I. točki 1.d i s mjerama donesenim u skladu sa stavkom 5.;

▼ B

(d) organizacije nadležne za održavanje proizvoda, dijelova i uređaja moraju dokazati da su sposobne i da imaju sredstva za preuzimanje obveza povezanih s njihovim povlasticama. Osim ako nije drukčije dogovoreno, ta sposobnost i sredstva priznaju se izdavanjem odobrenja ovlaštene organizacije. Povlastice koje se priznaju odobrenoj organizaciji i opseg odobrenja utvrđeni su u uvjetima odobrenja;

(e) organizacije nadležne za projektiranje i proizvodnju proizvoda, dijelova i uređaja moraju dokazati da su sposobne i da imaju sredstva za preuzimanje obveza povezanih s njihovim povlasticama. Osim ako nije drukčije dogovoreno, ta sposobnost i sredstva priznaju se izdavanjem odobrenja ovlaštene organizacije. Povlastice koje se priznaju odobrenoj organizaciji i opseg odobrenja utvrđeni su u uvjetima odobrenja;

▼B

osim toga:

(f) od osoblja odgovornog za puštanje proizvoda, dijela ili opreme u ponovnu uporabu nakon održavanja može se zahtijevati posjedovanje odgovarajućeg certifikata („certifikat koji se izdaje osoblju”);

(g) sposobnost organizacija za obuku osoblja zaduženog za održavanje, da ispune obveze povezane s njihovim povlasticama u pogledu izdavanja potvrda iz točke (f), može biti priznata izdavanjem potvrde.

3. Zrakoplovi iz članka 4., stavka 1., točke (a) i u njih ugrađeni proizvodi, dijelovi i uređaji u skladu su sa stavkom 2., točkama (a), (b) i (e) ovog članka.

4. Iznimno od odredaba stavaka 1. i 2.:

(a) dopuštenje za letenje može se izdati ako se dokaže da se zrakoplovom može, zadovoljavajući sve sigurnosne kriterije, obaviti osnovni let. Ono se izdaje uz odgovarajuća ograničenja, posebno radi zaštite sigurnosti trećih osoba;

(b) svjedodžba o plovidbenosti s ograničenjima može se izdati zrakoplovima kojima nije izdan certifikat tipa u skladu sa stavkom 2., točkom (a). U tom je slučaju potrebno dokazati da zrakoplov ispunjava posebne specifikacije u pogledu plovidbenosti i da je unatoč odstupanjima od bitnih zahtjeva iz stavka 1. odgovarajuća sigurnost zajamčena s obzirom na predviđenu svrhu. Zrakoplovi koji ispunjavaju uvjete za dodjelu takve svjedodžbe s ograničenjima, i ograničenja u pogledu korištenja tih zrakoplova, definiraju se u skladu s mjerama iz stavka 5.;

(c) kada to opravdava broj zrakoplova istog tipa koji ispunjavaju uvjete za dodjelu svjedodžbe o plovidbenosti s ograničenjima, može se izdati certifikat tipa s ograničenjima; u tom slučaju, određuje se odgovarajuća osnova za certifikaciju tipa.

5. Mjere namijenjene izmjeni nebitnih elemenata ovog članka njegovim nadopunjavanjem, donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 4. Tim se mjerama preciziraju posebno:

(a) uvjeti za određivanje osnove za certifikaciju tipa, koji se primjenjuju na proizvod i izvješćivanje podnositelja zahtjeva o tome;

(b) uvjeti za određivanje iscrpnih specifikacija u pogledu plovidbenosti, koji se primjenjuju na dijelove i uređaje i izvješćivanje podnositelja zahtjeva o tome;

(c) uvjeti za određivanje posebnih specifikacija u pogledu plovidbenosti, koji se primjenjuju na one zrakoplove koji ispunjavaju uvjete za dodjelu svjedodžbe o plovidbenosti s ograničenjima i izvješćivanje podnositelja zahtjeva o tome;

(d) uvjeti za izdavanje i širenje obveznih informacija kako bi se osigurala kontinuirana plovidbenost proizvoda;

▼B

- (e) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, privremeno oduzimanje ili ukidanje certifikata tipa, certifikata tipa s ograničenjima, potvrde izmjena certifikata tipa, pojedinačnih svjedodžaba o plovidbenosti, svjedodžaba o plovidbenosti s ograničenjima, dopuštenja za letenje i certifikata proizvoda, dijelova ili uređaja, uključujući:
- i. uvjete u pogledu razdoblja valjanosti tih certifikata i uvjete za njihovo produljenje, kada je razdoblje valjanosti ograničeno;
 - ii. ograničenja koja se primjenjuju na izdavanje dopuštenja za letenje. Ta ograničenja moraju se posebno odnositi na sljedeće:
 - svrhu leta,
 - zračni prostor koji se koristi za let,
 - osposobljenost letačke posade,
 - prijevoz drugih osoba osim članova letačke posade;
 - iii. zrakoplove koji ispunjavaju uvjete za dodjelu svjedodžaba o plovidbenosti s ograničenjima i s tim povezana ograničenja;
 - iv. minimalni program obuke za stjecanje kvalifikacije osoblja za certificiranje održavanja, kako bi se osigurala usklađenost sa stavkom 2., točkom (f);
 - v. minimalni program obuke za stjecanje kvalifikacije pilota i kvalifikacija s njima povezanih simulatora, kako bi se osigurala usklađenost s člankom 7.;
 - vi. popis glavne minimalne opreme, prema potrebi, i dodatne specifikacije u pogledu plovidbenosti za određenu vrstu operacije, kako bi se osigurala usklađenost s člankom 8.;
- (f) uvjete za izdavanje, održavanje, izmjene, privremeno oduzimanje ili opoziv odobrenja ovlaštene organizacije, koja se zahtijevaju u skladu sa stavkom 2., točkama (d), (e) i (g), i uvjete pod kojima takva odobrenja ne treba zahtijevati;
- (g) uvjete za izdavanje, održavanje, izmjene, privremeno oduzimanje ili opoziv certifikata koji se izdaju osoblju i koji se zahtijevaju u skladu sa stavkom 2., točkom (f);
- (h) odgovornosti nositelja certifikata;
- (i) načine kako zrakoplovi iz stavka 1., koji nisu obuhvaćeni stavcima 2. ili 4., dokazuju usklađenost s bitnim zahtjevima;
- (j) načine kako zrakoplovi iz članka 4., stavka 1., točke (c) dokazuju usklađenost s bitnim zahtjevima.
6. Pri donošenju mjera iz stavka 5., Komisija posebno vodi računa da te mjere:
- (a) odražavaju besprijeekornost i najbolju praksu u području plovidbenosti;
 - (b) uzimaju u obzir iskustvo iz cijelog svijeta, stečeno uporabom zrakoplova, kao i znanstveni i tehnički napredak;
 - (c) omogućuju žurni odgovor na utvrđene uzroke nesreća i ozbiljnih incidenata;

▼ B

- (d) ne nameću zrakoplovima iz članka 4., stavka 1., točke (c) zahtjeve koji bi bili nespojivi s obvezama koje države članice imaju u okviru Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO).

*Članak 6.***Bitni zahtjevi u pogledu zaštite okoliša****▼ M3**

1. Proizvodi, dijelovi i uređaji moraju biti u skladu sa zahtjevima u pogledu zaštite okoliša iz izmjene 10. sveska I. i izmjene 7. sveska II. Dodatka 16. Čikaškoj konvenciji, primjenjivih na dan 17. studenoga 2011., osim dodataka Dodatku 16.

▼ B

2. Mjere namijenjene izmjeni nebitnih elemenata zahtjeva iz stavka 1. u svrhu njihova usklađivanja s naknadnim izmjenama Čikaške konvencije i njezinih priloga, koje će stupiti na snagu nakon donošenja ove Uredbe i koje će se primjenjivati u svim državama članicama, u mjeri u kojoj takve prilagodbe ne šire područje primjene ove Uredbe, donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 5.

3. Mjere namijenjene izmjeni nebitnih elemenata zahtjeva iz stavka 1. njihovim nadopunjavanjem donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 5. uz korištenje, prema potrebi, sadržaja dodataka navedenih u stavku 1.

*Članak 7.***Piloti**

1. Piloti uključeni u operacije zrakoplova iz članka 4., stavka 1., točaka (b) i (c), kao i simulatori leta za obuku te osobe i organizacije, uključeni u obuku, ispitivanja, pretrage i zdravstvene preglede tih pilota, moraju ispunjavati relevantne „bitne zahtjeve” iz Priloga III.

2. Osim tijekom obuke, osoba može obavljati funkcije pilota samo ako posjeduje licenciju i zdravstvenu svjedodžbu koje odgovaraju operaciji koja se treba obaviti.

Licencija se izdaje osobi samo ako ona ispunjava pravila donesena u svrhu osiguranja usklađenosti s bitnim zahtjevima u pogledu teorijskog znanja, praktičnih sposobnosti, jezične usavršenosti i iskustva kako je utvrđeno u Prilogu III.

Zdravstvena svjedodžba izdaje se osobi samo ako ona ispunjava pravila donesena u svrhu osiguranja usklađenosti s bitnim zahtjevima u pogledu zdravstvene sposobnosti, kako je utvrđeno u Prilogu III. Tu zdravstvenu svjedodžbu mogu izdati liječnici ili zdravstveni centri zrakoplovne medicine.

▼ B

Bez obzira na treći podstavak, u slučaju licencije rekreacijskog pilota, liječnik opće prakse koji je dostatno upućen u zdravstveno stanje podnositelja zahtjeva može, ako to nacionalni pravni propisi omogućuju, nastupiti u ulozi liječnika zrakoplovne medicine u skladu s iscrpnim provedbenim pravilima donesenima na temelju postupka iz članka 65., stavka 3.; tim provedbenim propisima osigurava se održavanje stupnja sigurnosti.

U licenciji i svjedodžbi navode se povlastice odobrene pilotu te opseg dotične licencije i zdravstvene svjedodžbe.

U slučaju pilota koji sudjeluju u operacijama zrakoplova iz članka 4., stavka 1., točke (c), zahtjevi iz drugog i trećeg podstavka mogu se ispuniti priznavanjem licencija i zdravstvenih svjedodžbi izdanih od strane, ili u ime, treće zemlje.

3. Sposobnost organizacija za obuku pilota i centara zrakoplovne medicine da preuzmu odgovornosti povezane s njihovim povlasticama u pogledu izdavanja licencija i zdravstvenih svjedodžbi priznaje se izdavanjem potvrde.

Organizacijama za obuku pilota ili centrima zrakoplovne medicine izdaje se potvrda ako ispunjavaju pravila donesena radi osiguranja usklađenosti s relevantnim bitnim zahtjevima iz Priloga III.

U njima se navode povlastice odobrene izdavanjem potvrda.

▼ M2

4. Svjedodžba se zahtijeva za svaki školski uređaj za simulaciju leta koji se upotrebljava u obuci pilota. Svjedodžba se izdaje kada podnositelj zahtjeva dokaže da je takav uređaj u skladu s pravilima koja su donesena kako bi se osigurala sukladnost s odgovarajućim bitnim zahtjevima iz Priloga III.

▼ B

5. Osobe odgovorne za osiguranje obuke letenja i obuke simuliranog letenja ili za procjenu pilotskih vještina i liječnici zrakoplovne medicine imaju odgovarajuće certifikate. Takav certifikat izdaje se kada se dokaže da odnosna osoba udovoljava pravilima ustanovljenim radi osiguranja usklađenosti s odgovarajućim bitnim zahtjevima iz Priloga III.

U njima se navode povlastice odobrene izdavanjem svjedodžbe

6. Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ovog članka njegovim nadopunjavanjem donose se u skladu s regulatornim postupkom s nadzorom iz članka 65., stavka 4. Tim se mjerama preciziraju posebno:

- (a) različite kvalifikacije za licencije i zdravstvene svjedodžbe pilota, potrebne za obavljanje različitih vrsta aktivnosti;
- (b) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, ograničavanje, privremeno oduzimanje ili opoziv licencija, kvalifikacije za licencije, zdravstvene svjedodžbe, potvrde i certifikate iz stavaka 2., 3., 4. i 5., te uvjeti pod kojima takve certifikate i potvrde ne treba zahtijevati;
- (c) povlastice i odgovornosti nositelja licencija, kvalifikacija za licencije, zdravstvenih svjedodžbi, potvrda i certifikata iz stavaka 2., 3., 4. i 5.;
- (d) uvjeti pod kojima se postojeće nacionalne licencije pilota i nacionalne licencije zrakoplovnih inženjera mogu pretvoriti u pilotske licencije, kao i uvjeti pod kojima se nacionalne zdravstvene svjedodžbe mogu pretvoriti u opće priznate zdravstvene svjedodžbe;

▼B

- (e) ne dovodeći u pitanje odredbe dvostranih sporazuma sklopljenih u skladu s člankom 12., uvjeti za priznavanje licencija iz trećih zemalja;
- (f) uvjeti pod kojima piloti zrakoplova iz točaka (a) ii., (d) i (f) Priloga II., kada se koriste za komercijalni zračni prijevoz, ispunjavaju odgovarajuće bitne zahtjeve iz Priloga III.

7. Prilikom donošenja mjera iz stavka 6., Komisija posebnu pažnju posvećuje tomu da te mjere odražavaju besprijekornost, uključujući najbolju praksu te znanstveni i tehnički napredak u području obuke pilota.

Takve mjere također sadrže odredbe koje se odnose na izdavanje svih vrsta pilotskih licencija i kvalifikacija koje su propisane Čikaškom konvencijom, kao i licenciju rekreacijskog pilota koja obuhvaća nekomercijalne aktivnosti koje se obavljaju zrakoplovima najveće dopuštene uzletne mase od 2 000 kg ili manje i koji ne ispunjavaju niti jedan od kriterija iz članka 3., točke (j).

*Članak 8.***Letačke operacije****▼M2**

1. Letenje zrakoplova iz članka 4. stavka 1. točaka (b) i (c) u skladu je s bitnim zahtjevima utvrđenim u Prilogu IV. i, ako je primjenjivo, u Prilogu V.b.

▼B

2. Ako u provedbenim propisima nije drukčije određeno, operateri koji se bave komercijalnom djelatnošću dužni su dokazati da su sposobni i da imaju sredstva za preuzimanje odgovornosti povezanih s njihovim povlasticama. Te sposobnosti i sredstva priznaju se izdavanjem certifikata. U certifikatu se navode povlastice dodijeljene operateru i opseg operacija.

3. Ako u provedbenim propisima nije drukčije određeno, operateri koji se koriste kompleksnim zrakoplovima na motorni pogon u nekomercijalne svrhe izjavljuju da su sposobni i da imaju sredstva za preuzimanje odgovornosti povezanih s upravljanjem dotičnim zrakoplovom.

4. Članovi kabinske posade uključeni u upravljanje zrakoplovima iz članka 4., stavka 1., točaka (b) i (c) dužni su ispunjavati bitne zahtjeve iz Priloga IV. Osobe uključene u komercijalnu djelatnost dužne su imati potvrde, kako je prvotno određeno u točki (d) pododjeljka O Priloga III. OPS-u 1.1005 u skladu s Uredbom (EZ) br. 1899/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o izmjeni Uredba Vijeća (EEZ) br. 3922/91 ⁽¹⁾; na temelju diskrecijske ocjene države članice, takvu potvrdu izdaju ovlašteni operateri ili organizacije za obuku.

5. Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ovog članka njegovim nadopunjavanjem donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 4. Tim se mjerama preciziraju posebno:

⁽¹⁾ SL L 377, 27.12.2006., str. 1.

▼ M2

- (a) uvjeti za upravljanje zrakoplovom u skladu s bitnim zahtjevima utvrđenim u Prilogu IV. i, ako je primjereno, u Prilogu V.b;

▼ B

- (b) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, ograničavanje, privremeno oduzimanje ili opoziv dozvola iz stavka 2. te uvjeti pod kojima se certifikat zamjenjuje izjavom u kojoj stoji da je operater sposoban i da ima sredstva preuzeti odgovornosti povezane s upravljanjem zrakoplovom;
- (c) povlastice i odgovornosti nositelja certifikata;
- (d) uvjeti i postupci u vezi s izjavom operatera iz stavka 3. kao i s nadzorom ovih potonjih te uvjeti pod kojima se izjava zamjenjuje dokazom o operaterovoj sposobnosti i sredstvima da preuzme odgovornosti povezane s njegovim povlasticama, priznatima izdavanjem certifikata;
- (e) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, ograničavanje, privremeno oduzimanje ili opoziv potvrda članova kabinske posade iz stavka 4.;
- (f) uvjeti pod kojima su operacije zabranjene, ograničene ili podliježu određenim uvjetima radi sigurnosti;

▼ M2

- (g) kako letovi zrakoplova u točki (a) podtočki ii. i u točkama (d) i (h) Priloga II., kada se koriste za komercijalni zračni prijevoz, ispunjavaju odgovarajuće bitne zahtjeve iz Priloga IV. i, ako je primjenjivo, iz Priloga Vb.

▼ B

6. Mjere iz stavka 5.:

- odražavaju besprijeekornost i najbolju praksu u području letaćkih operacija,
- definiraju različite vrste operacija i omogućuju određivanje s njima povezanih zahtjeva i prikaza usklađenosti, razmjernih složenosti operacija i rizika koji one predstavljaju,
- uzimaju u obzir iskustvo iz cijelog svijeta, stečeno uporabom zrakoplova, kao i znanstveni i tehnički napredak,
- su, što se tiče komercijalnog prijevoza zrakoplovom i ne dovodeći u pitanje prethodnu alineju, prvotno oblikovane na temelju zajedničkih tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka utvrđenih u Prilogu III. Uredbi (EEZ) br. 3922/91,
- temelje se na ocjeni rizika i razmjerne su opsegu i dometu operacija,
- omogućuju žurni odgovor na utvrđene uzroke nesreća i ozbiljnih incidenata,

▼B

- ne nameću zrakoplovima iz članka 4., stavka 1., točke (c) zahtjeve koji bi bili nespojivi s obvezama država članica u okviru ICAO-a,

▼M2

- uzimaju se u obzir sigurnosni aspekti povezane s ATM-om/ANS-om.

*Članak 8.a***Aerodromi**

1. Aerodromi i oprema aerodroma, kao i rad aerodroma, biti u skladu su s bitnim zahtjevima utvrđenim u Prilogu V.a i, ako je primjereno, u Prilogu V.b.
2. Sukladnost aerodroma, opreme aerodroma i rada aerodroma s bitnim zahtjevima utvrđuje se u skladu sa sljedećim:
 - (a) svjedodžba se zahtijeva za svaki aerodrom. Svjedodžba i certifikacija izmjena u toj svjedodžbi izdaju se kada podnositelj zahtjeva dokaže da je aerodrom u skladu s osnovom za certificiranje aerodroma koja je navedena u točki (b), te da aerodrom nema nikakvu osobinu ili karakteristiku koja ga čini nesigurnim za rad. Svjedodžba obuhvaća aerodrom, njegov rad i njegovu opremu povezanu sa sigurnošću;
 - (b) osnova za certificiranje aerodroma sastoji se od sljedećeg:
 - i. valjane specifikacije certificiranja povezane s tipom aerodroma;
 - ii. odredaba za koje je prihvaćena jednaka razina sigurnosti; i
 - iii. posebnih detaljnih tehničkih specifikacija koje su potrebne kada osobine projekta određenog aerodroma ili iskustvo u radu pokažu da je bilo koja specifikacija iz točke i. nedostatna li neodgovarajuća za osiguravanje sukladnosti s bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu V.a;
 - (c) mjerama iz stavka 5. može se utvrditi zahtjev za certificiranje bilo koje opreme aerodroma koja je bitna za sigurnost. Svjedodžba za takvu opremu se izdaje kada podnositelj zahtjeva dokaže da je ta oprema u skladu s detaljnim specifikacijama utvrđenim kako bi se osigurala sukladnost s bitnim zahtjevima iz stavka 1.;
 - (d) organizacije odgovorne za rad aerodroma dokazuju da su sposobne i da imaju sredstva za izvođenje odgovornosti povezanih s njihovim pravima. Ove sposobnosti i sredstva se priznaju izdavanjem svjedodžbe iz točke (a). Oni se također mogu priznati izdavanjem odvojene svjedodžbe ako tako odluči država članica u kojoj se nalazi aerodrom. U svjedodžbi se navode prava dana certificiranoj organizaciji i raspon svjedodžbe, uključujući popis aerodroma kojima će upravljati;
 - (e) odstupajući od točke (d), države članice mogu odlučiti da pružatelji usluga upravljanja postupcima na stajanci mogu dati izjavu o svojoj sposobnosti i sredstvima za izvođenje svojih odgovornosti, povezanih s uslugama koje pružaju.

▼ M2

3. Države članice osiguravaju donošenje odredaba koje štite aerodrome od aktivnosti i razvoja u njihovoj okolici, koji mogu uzrokovati neprihvatljive rizike za zrakoplove koji upotrebljavaju aerodrom.

4. Operatori aerodroma nadziru aktivnosti i razvoje u okolici aerodroma koji mogu uzrokovati neprihvatljive sigurnosne rizike za zračni promet, te u okviru svojih nadležnosti poduzimaju odgovarajuće mjere za smanjivanje rizika.

5. Mjere namijenjene za izmjenu elemenata zahtjeva iz ovog članka, koji nisu ključni, njegovim dopunjavanjem, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom navedenim u članku 65. stavku 4.

Tim se mjerama posebno određuje sljedeće:

- (a) uvjeti za uspostavljanje osnove za certificiranje aerodroma i obavješćivanje podnositelja zahtjeva o tom;
- (b) uvjeti za uspostavljanje detaljnih specifikacija za opremu aerodroma i obavješćivanje podnositelja zahtjeva o tom;
- (c) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, obustavljanje ili ukidanje svjedodžbe za aerodrome i svjedodžbe za opremu aerodroma, uključujući operativna ograničenja povezana sa specifičnim projektom aerodroma;
- (d) uvjeti za rad aerodroma u skladu s bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu V.a i, ako je primjenjivo, u Prilogu V.b;
- (e) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjenu, obustavu ili ukidanje svjedodžbe iz stavka 2. točke (d);
- (f) odgovornosti imatelja svjedodžbe;
- (g) uvjeti za prihvaćanje i pretvorbu svjedodžbe aerodroma izdanih od strane država članica, uključujući mjere koje je dotična država članica već odobrila prije stupanja ove Uredbe na snagu, na temelju objavljenih odstupanja od Priloga 14. Čikaškoj konvenciji;
- (h) uvjeti za odluku da se ne dopuste izuzeća iz članka 4. točke 3.b, uključujući mjere za teretne aerodrome, obavješćivanje o izuzetim aerodromima i pregled odobrenih izuzeća;
- (i) uvjeti u kojima se operacije zabranjuju, ograničavaju ili podliježu određenim ograničenjima u interesu sigurnosti;
- (j) uvjeti i postupci u vezi s izjavom izvoditelja usluga iz stavka 2. točke (e) i nadzora nad njima.

6. Mjere iz stavka 5:

- (a) odražavaju posljednja dostignuća i najbolje prakse u području aerodroma i uzimaju u obzir važeće standarde i preporučene prakse ICAO-a;
- (b) razmjerne su veličini, prometu, kategoriji i složenosti aerodroma te prirodi i opsegu operacija na njemu;

▼ **M2**

- (c) uzimaju u obzir iskustva rada aerodroma u cijelom svijetu te znanstveni i tehnički napredak;
- (d) omogućavaju trenutačnu reakciju na utvrđene uzroke nesreća i ozbiljnih nezgoda;
- (e) omogućavaju potrebnu fleksibilnost za prilagođenu sukladnost.

*Članak 8.b***ATM/ANS**

1. Izvođenje ATM-a/ANS-a mora biti u skladu s bitnim zahtjevima utvrđenim u Prilogu V.b i, koliko je primjereno, u Prilogu V.a.
2. Od izvoditelja ATM-a/ANS-a se zahtijeva da imaju svjedodžbu. Svjedodžba se izdaje kada izvoditelj dokaže da je sposoban i da ima sredstva za izvođenje odgovornosti povezanih s njegovim pravima. U svjedodžbi se specificiraju dodijeljena prava i opseg davanja usluga.
3. Odstupajući od stavka 2., države članice mogu odlučiti da pružatelj usluga letnih informacija mogu dati izjavu o svojoj sposobnosti i sredstvima za izvođenje svojih odgovornosti, povezanih s uslugama koje pružaju.
4. Mjerama iz stavka 6. može se utvrditi zahtjev za certificiranje organizacije koja se bavi projektiranjem, proizvodnjom i održavanjem sustava i komponenata ATM-a/ANS-a bitnih za sigurnost. Svjedodžba za te organizacije se izdaje kada one dokažu da su sposobne i da imaju sredstva za izvođenje odgovornosti povezanih s njegovim pravima. U svjedodžbi se specificiraju dodijeljena prava.
5. Mjerama iz stavka 6. može se utvrditi zahtjev za certificiranje, ili alternativno vrednovanje, sustava i komponenata ATM-a/ANS-a bitnih za sigurnost od strane izvoditelja ATM-a/ANS-a. Svjedodžba ili vrednovanje za te sustave i komponente izdaje se kada podnositelj zahtjeva dokaže da su sustavi i komponente sukladni s detaljnim specifikacijama koje su utvrđene kako bi se osigurala sukladnost s bitnim zahtjevima iz stavka 1.
6. Mjere potrebne za provedbu ovog članka donose se u skladu s regulatornim postupkom iz članka 5. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 549/2004.

Te mjere posebno određuju sljedeće:

- (a) uvjete za izvođenje ATM-a/ANS-a u skladu s bitnim zahtjevima iz Priloga V.b i, ako je primjereno, iz Priloga V.a;
- (b) uvjete za uspostavljanje detaljnih specifikacija koje se primjenjuju na sustave i komponente ATM-a/ANS-a, i obavješćivanje podnositelja zahtjeva o njima;
- (c) uvjete za izdavanje, održavanje, izmjenu, obustavu ili ukidanje svjedodžbe iz stavaka 2. i 4.;
- (d) odgovornosti imatelja svjedodžbe;

▼ **M2**

- (e) uvjete i postupke za izjavu izvoditelja usluga iz stavka 3. i za nadzor nad njim;
 - (f) uvjete u kojima se operacije zabranjuju, ograničavaju ili podliježu određenim ograničenjima u interesu sigurnosti.
7. Mjere iz stavka 6:
- (a) odražavaju posljednja dostignuća i najbolje prakse u području ATM-a/ANS-a;
 - (b) razmjerne su vrsti i složenosti izvođenih usluga;
 - (c) uzimaju u obzir svjetska iskustva na području ATM-a/ANS-a te znanstveni i tehnički napredak;
 - (d) razvijaju se koristeći u najvećoj mogućoj mjeri odgovarajuće odredbe Uredbe (EZ) br. 549/2004 i Uredbe (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u jedinstvenom europskom nebu (Uredba o pružanju usluga)⁽¹⁾, Uredbe (EZ) br. 551/2004 i Uredbe (EZ) br. 552/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti)⁽²⁾, te predviđaju prijelazne mehanizme kako bi se osigurao kontinuitet svjedodžbi koji su već izdani u skladu s tim uredbama; one prvobitno uključuju sigurnosne odredbe tih uredaba i, ako je primjereno, u slučaju budućih izmjena, uzimaju u obzir najnoviji znanstveni i tehnički napredak;
 - (e) omogućavaju trenutačnu reakciju na utvrđene uzroke nesreća i ozbiljnih nezgoda.

*Članak 8.c***Kontrolori zračnog prometa**

1. Kontrolori zračnog prometa te osobe i organizacije uključene u osposobljavanje, ispitivanje, provjeravanje ili zdravstvene preglede kontrolora zračnog prometa, moraju ispunjavati odgovarajuće bitne zahtjeve utvrđene u Prilogu V.b.
2. Kontrolori zračnog prometa moraju imati dozvolu i liječničku svjedodžbu primjerenu usluzi koju pružaju.
3. Dozvola iz stavka 2. se izdaje samo kada podnositelj zahtjeva za dozvolu dokaže da ispunjava pravila utvrđena kako bi se osigurala sukladnost s bitnim zahtjevima u vezi s teoretskim znanjem, praktičnim vještinama, znanjem jezika i iskustvom navedenim u Prilogu V.b.
4. Zdravstvena svjedodžba iz stavka 2. izdaje se samo ako kontrolor zračnog prometa ispunjava pravila koja su utvrđena kako bi se osigurala sukladnost s bitnim zahtjevima u vezi s zdravstvenom sposobnosti, kako je to utvrđeno u Prilogu V.b. Zdravstvenu svjedodžbu izdaju liječnici ili medicinske ustanove za zrakoplovnu medicinu.

⁽¹⁾ SL L 96, 31.3.2004., str. 10.⁽²⁾ SL L 96, 31.3.2004., str. 26.

▼ **M2**

5. U takvoj dozvoli i svjedodžbi navode se prava koja su dana kontroloru zračnog prometa, te opseg dozvole i zdravstvene svjedodžbe.

6. Podobnost organizacija koje se bave osposobljavanjem kontrolora zračnog prometa te liječnika i centara zrakoplovne medicine za ispunjavanje obveza povezanih s njihovim pravima u vezi s izdavanjem dozvole i zdravstvenih svjedodžbi priznaje se izdavanjem svjedodžbe.

7. Svjedodžba se izdaje organizacijama koje se bave osposobljavanjem kontrolora zračnog prometa te liječnicima i centrima zrakoplovne medicine koji su dokazali da su sukladni s pravilima utvrđenim kako bi se osigurala sukladnost s odgovarajućim bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu V.b. U svjedodžbi se navode prava dodijeljena njegovim izdavanjem.

8. Osobe odgovorne za provođenje praktičnog osposobljavanja ili za ocjenu vještine kontrolora zračnog prometa moraju imati svjedodžbu. Ovakva se svjedodžba izdaje kada osoba na koju se on odnosi dokaže da ispunjava pravila koja su donesena kako bi se osigurala sukladnost s odgovarajućim bitnim zahtjevima iz Priloga V.b. U svjedodžbi se navode prava dodijeljena njegovim izdavanjem.

9. Školski simulatori moraju biti u skladu s odgovarajućim bitnim zahtjevima navedenim u Prilogu V.b.

10. Mjere namijenjene za izmjenu nebitnih elemenata ovog članka njegovim dopunjavanjem, donose se u skladu s regulatornim postupkom detaljno predviđenim u članku 65. stavku 4.

Tim se mjerama posebno određuje sljedeće:

- (a) različita ovlaštenja i odobrenja koja se unose u dozvole kontrolora zračnog prometa;
- (b) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, ograničenja, obustavljanje ili ukidanje dozvole, ovlaštenja i odobrenja za dozvole, zdravstvenih svjedodžbi, odobrenja i svjedodžbi te uvjeti u kojima se ovakve svjedodžbe i odobrenja ne moraju zahtijevati, osiguravajući prijelazne mehanizme kako bi se osigurao kontinuitet odobrenja i svjedodžbi koji su već izdani;
- (c) prava i odgovornosti imatelja dozvole, ovlaštenja i odobrenja za dozvole, zdravstvene svjedodžbe, odobrenja i svjedodžbe;
- (d) uvjeti za prihvaćanje i za pretvaranje dozvole kontrolora zračnog prometa te uvjeti za prihvaćanje i za pretvaranje nacionalnih zdravstvenih svjedodžbi u opće priznate zdravstvene svjedodžbe.

11. Mjere iz stavka 10. moraju odražavati posljednja dostignuća, uključujući najbolje prakse i znanstveni i tehnički napredak u području osposobljavanja kontrolora zračnog prometa. One prvobitno moraju biti razvijene na temelju odredaba Direktive 2006/23/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2006. o dozvoli kontrolora zračnog prometa Zajednice ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ SL L 114, 27.4.2006., str. 22.

▼B*Članak 9.***Zrakoplovi koje na letovima u Zajednicu, unutar Zajednice, odnosno iz Zajednice koristi operater treće zemlje****▼M2**

1. Zrakoplovi iz članka 4. stavka 1. točke (d), kao i njihova posada i njihovi letovi moraju biti u skladu s važećim standardima ICAO-a. U slučaju da takvih standarda nema, ti zrakoplovi i njihovi letovi moraju biti u skladu sa zahtjevima utvrđenim u prilogima I., III. i IV. i, ako je primjenjivo, u Prilogu V.b, uz uvjet da ti zahtjevi nisu suprotni pravima trećih zemalja koja proizlaze iz međunarodnih konvencija.

▼B

2. Operateri koji se bave komercijalnom djelatnošću, pri čemu koriste zrakoplove iz stavka 1., moraju dokazati da su sposobni i da imaju sredstva za ispunjenje zahtjeva propisanih u stavku 1.

Zahtjev iz prvog podstavka može biti ispunjen priznavanjem certifikata izdanih od strane, ili u ime treće zemlje.

Sposobnosti i sredstva iz prvog podstavka priznaju se izdavanjem dozvole. U toj se dozvoli navode povlastice dodijeljene operateru i opseg operacija.

3. Od operatera koji se koriste kompleksnim zrakoplovima na motorni pogon u nekomercijalne svrhe, pri čemu se koriste zrakoplovima iz stavka 1., može se zahtijevati da izjave da su sposobni i da imaju sredstva za preuzimanje odgovornosti povezanih s upravljanjem tim zrakoplovima.

4. Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ovog članka njegovim nadopunjavanjem donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 4. Tim se mjerama preciziraju posebno:

- (a) na koji se način zrakoplovi iz članka 4., stavka 1., točke (d) ili članovi posade koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti ili licenciju ICAO-a mogu ovlastiti za upravljanje zrakoplovima na letovima u Zajednicu, unutar Zajednice, odnosno iz Zajednice;
- (b) uvjeti za upravljanje zrakoplovom u skladu s odredbama stavka 1.;
- (c) uvjeti za izdavanje, održavanje, izmjene, ograničavanje, privremeno oduzimanje ili opoziv dozvole operatera iz stavka 2., pri čemu se u obzir uzimaju certifikati izdani u državi registracije ili državi operatera, ne dovodeći u pitanje Uredbu (EZ) br. 2111/2005 i njezine provedbene propise;
- (d) povlastice i odgovornosti nositelja dozvola;
- (e) uvjeti i postupci u vezi s izjavama operatera iz stavka 3. i s nadzorom nad njima;
- (f) uvjeti pod kojima su operacije zabranjene, ograničene ili pod kojima podliježu određenim uvjetima u interesu sigurnosti u skladu s člankom 22., stavkom 1.

▼ B

5. Kada donosi mjere iz stavka 4., Komisija posebno vodi računa o sljedećemu:
- (a) da se prema potrebi koriste preporučeni postupci i dokumenti s uputama ICAO-a;
 - (b) da niti jedan zahtjev ne prelazi okvire onoga što se od zrakoplova iz članka 4., stavka 1. točke (b) i od operatera takvih zrakoplova zahtijeva;
 - (c) da se prema potrebi koriste mjere izdane u skladu s člankom 5., stavkom 5. i člankom 8., stavkom 5.;
 - (d) da je postupak dobivanja dozvola u svakom slučaju jednostavan, razmjernan, troškovno učinkovit i djelotvoran i da omogućuje određivanje zahtjeva i prikaza usklađenosti s tim zahtjevima, razmjernih složenosti operacija i riziku koji one predstavljaju. Pri tom se postupku posebno vodi računa o:
 - i. rezultatima revizijskog programa općeg pregleda sigurnosnih standarda ICAO;
 - ii. informacijama dobivenim na temelju inspekcijskih pregleda na stajanci te iz zapisnika iz programa ocjenjivanja sigurnosti stranih zrakoplova (SAFA); i
 - iii. drugim priznatim informacijama o sigurnosnim aspektima s obzirom na dotičnog operatera;

▼ M2

- (e) u obzir se uzimaju sigurnosni aspekti povezani s ATM-om/ANS-om.

▼ B*Članak 10.***Nadzor i provedba****▼ M2**

1. Države članice, Komisija i Agencija surađuju radi osiguravanja sukladnosti s ovom Uredbom i njezinim provedbenim pravilima.

▼ B

2. U smislu provedbe stavka 1., države članice, osim što nadziru certifikate koje su izdale, također provode istrage, uključujući inspekcijske preglede na stajanci, i poduzimaju mjere, uključujući prizemljenje zrakoplova, kako bi spriječile daljnje kršenje propisa.
3. U smislu provedbe stavka 1., Agencija provodi istrage u skladu s člankom 24., stavkom 2. i člankom 55.
4. Kako bi nadležnim tijelima olakšale odgovarajuću provedbu mjera, države članice, Komisija i Agencija razmjenjuju informacije o utvrđenim povredama.
5. Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ovog članka njegovim nadopunjavanjem, donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 4. Tim se mjerama precizira posebno:
- (a) uvjeti za prikupljanje, razmjenu i širenje informacija;
 - (b) uvjeti za obavljanje inspekcijskih pregleda na stajanci, uključujući sistematične inspekcijske preglede;

▼B

- (c) uvjeti pod kojima se prizemljuju zrakoplovi koji ne ispunjavaju zahtjeve ove Uredbe ili njezine provedbene propise.

*Članak 11.***Priznavanje certifikata**

1. Države članice, bez dodatnih tehničkih zahtjeva ili procjena, priznaju certifikate izdane u skladu s ovom Uredbom. Ako izvorno priznanje vrijedi samo za određenu svrhu, odnosno svrhe, sva naknadna priznanja odnose se samo za istu(-e) svrhu(-e).

2. Komisija može na vlastitu inicijativu ili na zahtjev države članice ili Agencije pokrenuti postupak iz članka 65., stavka 7. kako bi utvrdila ispunjava li stvarno certifikat, izdan u skladu s ovom Uredbom, zahtjeve iz ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa.

U slučaju neusklađenosti ili nepostojanja stvarne sukladnosti, Komisija od izdavatelja certifikata zahtijeva da poduzme odgovarajuće korektivne i zaštitne mjere, poput ograničenja ili privremenog ukidanja tog certifikata. Nadalje, odredbe stavka 1. prestaju vrijediti za taj certifikat od dana kada Komisija o svojoj odluci obavijesti države članice.

3. Ako Komisija ima dovoljno dokaza da je izdavatelj iz stavka 2. poduzeo odgovarajuće korektivne mjere u vezi s neusklađenošću, odnosno nepostojanjem stvarne usklađenosti i da zaštitne mjere više nisu potrebne, ona će odlučiti da se odredbe stavka 1. ponovno primjenjuju na taj certifikat. Te se odredbe primjenjuju od dana kada Komisija o svojoj odluci obavijesti države članice.

▼M2

4. Dok ne stupe na snagu mjere iz članka 5. stavka 5., članka 7. stavka 6. i članka 9. stavka 4. i dok ne isteknu bilo kakva prijelazna razdoblja predviđena tim mjerama, te ne dovodeći u pitanje članak 69. stavak 4., svjedodžbe koje se ne mogu izdati u skladu s ovom Uredbom, mogu se izdati na temelju valjanih nacionalnih propisa.

5. Dok ne stupe na snagu mjere iz članka 8. stavka 5. i dok ne isteknu bilo kakva prijelazna razdoblja predviđena tim mjerama, te ne dovodeći u pitanje članak 69. stavak 4., svjedodžbe koje se ne mogu izdati u skladu s ovom Uredbom, mogu se izdati na temelju valjanih nacionalnih propisa.

5.a. Dok ne stupe na snagu mjere iz članka 8.a stavka 5. i članka 8.c stavka 10. i dok ne isteknu bilo kakva prijelazna razdoblja predviđena tim mjerama, te ne dovodeći u pitanje članak 69. stavak 4., svjedodžbe koje se ne mogu izdati u skladu s ovom Uredbom, mogu se izdati na temelju valjanih nacionalnih propisa.

5.b. Dok ne stupe na snagu mjere iz članka 8.b stavka 6. i dok ne isteknu bilo kakva prijelazna razdoblja predviđena tim mjerama, te ne dovodeći u pitanje članak 69. stavak 4., svjedodžbe koje se ne mogu izdati u skladu s ovom Uredbom, mogu se izdati na temelju valjanih

▼M2

nacionalnih propisa ili, kada je primjereno, na temelju odgovarajućih zahtjeva Uredbe Komisije (EZ) br. 2096/2005 od 20. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga u zračnoj plovidbi⁽¹⁾.

▼B

6. Odredbama ovog članka ne dovode se u pitanje Uredba (EZ) br. 2111/2005 i njezini provedbeni propisi.

*Članak 12.***Priznavanje certifikacija trećih zemalja**

1. Iznimno od odredaba ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa, Agencija ili zrakoplovna tijela u državi članici mogu izdati certifikate na temelju certifikata koje su izdala zrakoplovna tijela treće zemlje, kako je predviđeno u sporazumima o međusobnom priznavanju između Zajednice i navedene treće zemlje.

2. (a) Ako Zajednica nije sklopila sporazum te vrste, država članica ili Agencija može, primjenom sporazuma koji je ta država članica sklopila s dotičnom trećom zemljom prije stupanja na snagu odgovarajućih odredbi ove Uredbe i o kojemu je izvijestila Komisiju i druge države članice, izdati certifikate na temelju certifikacija koje su nadležna tijela treće zemlje izdala. Agencija takve certifikate može izdati i u ime bilo koje države članice, na temelju sporazuma sklopljenog između jedne od država članica i dotične treće zemlje.

(b) Ako Komisija smatra da:

- odredbama sporazuma između države članice i treće zemlje ne bi bilo moguće osigurati stupanj sigurnosti koji bi bio jednak stupnju propisanom ovom Uredbom i njezinim provedbenim propisima, i/ili
- bi takav sporazum prouzročio diskriminaciju među državama članicama, koja ne bi bila opravdana nužnim sigurnosnim razlozima, ili da je sporazum u suprotnosti s vanjskom politikom Zajednice prema trećoj zemlji,

ona može, u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 2. zahtijevati da dotična država članica izmijeni sporazum, odgodi njegovu primjenu ili ga otkáže u skladu s člankom 307. Ugovora.

(c) Država članica donosi odgovarajuće mjere za otkazivanje takvih sporazuma čim prije nakon stupanja na snagu sporazuma između Zajednice i dotične treće zemlje, u pogledu onih područja koja su uređena ovim drugim sporazumom.

*Članak 13.***Osposobljeni subjekti**

Pri dodjeli posebnih poslova certificiranja osposobljenom subjektu, Agencija ili odnosno nacionalno zrakoplovno tijelo dužni su osigurati da takav subjekt ispunjava kriterije utvrđene u Prilogu V.

▼M2

Kvalificirani subjekti ne izdaju svjedodžbe.

⁽¹⁾ SL L 335, 21.12.2005., str. 13.

Članak 14.

Odredbe o odstupanjima

1. Odredbe ove Uredbe i njezini provedbeni propisi ne sprečavaju državu članicu da žurno odgovori na sigurnosni problem u vezi s proizvodom, osobom ili organizacijom, na koje se primjenjuju odredbe ove Uredbe.

Država članica dužna je odmah obavijestiti Agenciju, Komisiju i druge države članice o poduzetim mjerama i razlozima za njih.

2. (a) Agencija ocjenjuje može li se sigurnosni problem riješiti u okviru ovlasti koje ima na temelju članka 18., točke (d). U tom slučaju, Agencija je dužna, u roku jednog mjeseca od dana kada je primila obavijest u skladu sa stavkom 1., donijeti odgovarajuću odluku.

(b) Ako Agencija zaključi da sigurnosni problem nije moguće riješiti u skladu s točkom (a), ona u roku iz te točke izdaje preporuku u skladu s člankom 18., točkom (b) o tome je li ovu Uredbu i njezine provedbene propise potrebno izmijeniti te je li mjere o kojima je bila dana obavijest potrebno opozvati ili nastaviti primjenjivati.

3. Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ove Uredbe, između ostalog, njezinim nadopunjavanjem u pogledu toga opravdava li neodgovarajući stupanj sigurnosti ili manjkavost ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa njihove izmjene te mogu li se mjere donesene u skladu sa stavkom 1. nastaviti primjenjivati, donose se u skladu s regulatornim postupkom s nadzorom iz članka 65., stavka 6. U takvom slučaju, mjere prema potrebi provode sve države članice, a na njih se primjenjuju odredbe članka 11. Ako se utvrdi da mjere nisu opravdane, dotična država članica ih opoziva.

4. U slučaju hitnih nepredviđenih operativnih okolnosti ili vremenski ograničenih operativnih potreba, države članice mogu odobriti izuzeća od ispunjenja bitnih zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi i njezinim provedbenim propisima, ako takva izuzeća ne utječu negativno na stupanj sigurnosti. Agenciju, Komisiju i druge države članice potrebno je obavijestiti o svakom takvom izuzeću ako se ona počnu ponavljati ili ako se odobre za razdoblja duža od dva mjeseca.

5. Agencija ocjenjuje jesu li izuzeća o kojima ju je država članica obavijestila manje restriktivna od primjenjivih odredaba Zajednice i u roku jednog mjeseca od primitka obavijesti izdaje preporuku, u skladu s člankom 18., točkom (b) o tome jesu li navedena izuzeća u skladu s općim sigurnosnim ciljevima iz ove Uredbe ili bilo kojeg drugog propisa Zajednice.

Ako izuzeće nije u skladu s općim sigurnosnim ciljevima ove Uredbe ili bilo kojeg drugog propisa Zajednice, Komisija u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 7. donosi odluku o neodobravanju izuzeća. U takvom slučaju dotična država članica opoziva izuzeće.

▼ B

6. Kada je na drugi način moguće postići stupanj zaštite jednak stupnju postignutom primjenom propisa za provedbu ove Uredbe, države članice mogu, bez obzira na državljanstvo, odobriti odstupanje od tih provedbenih propisa.

U takvim slučajevima, dotična država članica obavješćuje Agenciju i Komisiju da namjerava izdati takvo odobrenje i navodi razloge koji opravdavaju potrebu za odstupanjem od predmetnih propisa, kao i utvrđene uvjete za osiguranje jednakog stupnja zaštite.

7. U roku od dva mjeseca od primitka obavijesti u skladu sa stavkom 6., Agencija izdaje preporuku u skladu s člankom 18., točkom (b) u kojoj navodi ispunjava li dozvola predložena u skladu sa stavkom 6. uvjete iz navedenog stavka.

Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ove Uredbe njezinim nadopunjavanjem, kako bi se odlučilo može li se predložena dozvola dodijeliti, donose se u skladu s regulatornim postupkom s nadzorom iz članka 65., stavka 6. u roku od jednog mjeseca od primitka preporuke Agencije. U takvom slučaju Komisija o svojoj odluci obavješćuje sve države članice, koje su također ovlaštene primjenjivati navedenu mjeru. Na predmetnu mjeru primjenjuju se odredbe članka 15.

*Članak 15.***Informacijska mreža**

1. Komisija, Agencija i nacionalna zrakoplovna tijela razmjenjuju sve informacije koje su im dostupne u kontekstu primjene ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa. Subjekti ovlašteni za istraživanje nesreća i incidenata u civilnom zrakoplovstvu ili za analize takvih događaja imaju pravo na pristup takvim informacijama.

2. Ne dovodeći u pitanje pravo javnosti na pristup dokumentima Komisije, kako je definirano u Uredbi (EZ) br. 1049/2001, Komisija u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 3., usvaja mjere za širenje informacija iz stavka 1. ovog članka zainteresiranim strankama na vlastitu inicijativu. Te mjere, koje mogu biti opće ili pojedinačne, temelje se na potrebi za:

- (a) pružanjem osobama i organizacijama informacija koje trebaju kako bi se povećala sigurnost civilnog zrakoplovstva;
- (b) ograničenjem širenja informacija na one koje su prijeko potrebne njihovim korisnicima, kako bi se osigurala odgovarajuća povjerljivost takvih informacija.

3. Nacionalna zrakoplovna tijela donose, u skladu sa svojim nacionalnim pravnim propisima, mjere potrebne za osiguranje odgovarajuće povjerljivosti informacija koje dobiju na temelju stavka 1.

4. Agencija svake godine objavljuje analizu sigurnosti kako bi javnost upoznala s općim stupnjem sigurnosti. Od stupanja na snagu mjera iz članka 10., stavka 5., to izvješće o sigurnosti sadrži analizu svih informacija dobivenih na temelju članka 10. Ta je analiza jednostavna i lako razumljiva te naznačuje postoje li povećani sigurnosni rizici. U toj se analizi ne otkrivaju izvori informacija.

Članak 16.

Zaštita izvora informacija

1. Kad fizička osoba dragovoljno osigura Komisiji ili Agenciji informacije iz članka 15., stavka 1., izvor tih informacija se ne otkriva. Kad se informacije daju nacionalnom tijelu, izvor takvih informacija štiti se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

2. Ne dovodeći u pitanje primjenjive propise kaznenog prava, države članice suzdržat će se od pokretanja postupka za povrede pravnih propisa bez predumišljaja ili namjere, za koje su doznale samo zato što su im bile prijavljene na temelju ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa.

To pravilo ne primjenjuje se na slučajeve grube nepažnje.

3. Ne dovodeći u pitanje primjenjive propise kaznenog prava te u skladu s postupcima predviđenima u njihovim nacionalnim pravnim propisima i praksi, države članice vode računa o tome da zaposlenici koji pružaju informacije na temelju primjene ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa ne postanu žrtve diskriminacije od strane svojih poslodavaca.

To pravilo ne primjenjuje se na slučajeve grube nepažnje.

4. Ovaj članak primjenjuje se ne dovodeći u pitanje nacionalne propise o pristupu pravosudnih tijela podacima.

POGLAVLJE III.

EUROPSKA AGENCIJA ZA SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA

ODJELJAK I.

Zadaci

Članak 17.

Osnivanje i funkcije Agencije

1. U svrhu provedbe ove Uredbe osniva se Europska agencija za sigurnost zračnog prometa.

2. U svrhu osiguranja dobrog funkcioniranja i razvoja sigurnosti civilnog zrakoplovstva Agencija:

- (a) izvršava sva zaduženja i sastavlja mišljenja o svim pitanjima uređenim člankom 1., stavkom 1.;
- (b) pomaže Komisiji osmišljavajući mjere koje je potrebno poduzeti u svrhu provedbe ove Uredbe. Kad te mjere uključuju tehničke propise i posebno propise vezane za konstrukciju, projektiranje i operativne aspekte, Komisija ne smije mijenjati sadržaj tih mjera bez prethodne koordinacije s Agencijom. Agencija također pruža Komisiji tehničku, znanstvenu i upravnu potporu potrebnu za izvršavanje njezinih zaduženja;
- (c) poduzima potrebne mjere unutar granica nadležnosti koja joj je dodijeljena ovom Uredbom ili nekim drugim pravnim propisom Zajednice;
- (d) provodi inspeksijske nadzore i istrage potrebne za izvršavanje njezinih zaduženja;

▼ B

- (e) izvršava, u svojem području nadležnosti, u ime država članica, one funkcije i zaduženja koje države članice imaju na temelju primjenjivih međunarodnih konvencija, posebno Čikaške konvencije.

*Članak 18.***Mjere Agencije**

Agencija, prema potrebi:

- (a) Komisiji predlaže svoja mišljenja;
- (b) izdaje preporuke, naslovljene na Komisiju, za primjenu članka 14.;

▼ M2

- (c) izdaje specifikacije za certificiranje i prihvatljive načine usklađivanja te smjernice za primjenu ove Uredbe i njezinih provedbenih pravila;
- (d) donosi odgovarajuće odluke za primjenu članaka 20., 21., 22., 22.a, 22.b, 23., 54. i 55. uključujući odobravanje izuzeća imateljima svjedodžbe koje je ona izdala od bitnih zahtjeva utvrđenih ovom Uredbom i njezinim provedbenim pravilima u slučaju nepredviđenih hitnih operativnih okolnosti ili operativnih potreba s ograničenim trajanjem, pod uvjetom da to ne utječe na razinu sigurnosti, da ta izuzeća ne traju duže od dva mjeseca, da je o njima obaviještena Komisija i da se ona ne obnavljaju;

▼ B

- (e) izdaje izvješća nakon inspekcijskih pregleda standardiziranja, obavljenih na temelju članka 24., stavka 1. i članka 54.

*Članak 19.***Mišljenja, certifikacijski zahtjevi i upute**

1. Agencija izrađuje odgovarajuće nacрте kako bi pomogla Komisiji u izradi prijedloga za osnovna načela, primjenu i bitne zahtjeve koje Komisija mora izložiti Europskom parlamentu i Vijeću te u donošenju provedbenih propisa. Agencija podnosi Komisiji te nacрте u obliku mišljenja.
2. Agencija, u skladu s člankom 52. i provedbenim propisima koje je usvojila Komisija, izrađuje:

▼ M2

- (a) specifikacije za certificiranje i prihvatljive načine usklađivanja; i

▼ B

- (b) upute

koje se koriste u postupku certifikacije.

Ti dokumenti odražavaju besprijekornost i najbolju praksu u dotičnim područjima te se ažuriraju vodeći računa o iskustvima iz cijelog svijeta, stečenima u području zrakoplovstva, kao i o znanstvenom i tehničkom napretku.

Članak 20.

Certificiranje plovidbenosti i utjecaja na okoliš

1. U vezi s proizvodima, dijelovima i uređajima iz članka 4., stavka 1. točaka (a) i (b), Agencija prema potrebi i u skladu sa specifikacijama iz Čikaške konvencije i njezinih priloga, izvršava u ime država članica funkcije i zaduženja države projektiranja, proizvodnje ili registracije, kada se oni odnose na odobravanje projekta. U tu svrhu posebno:

- (a) utvrđuje i priopćuje osnovu za certifikaciju tipa za svaki proizvod za koji se zatraži certifikat tipa ili promjena certifikata tipa. Takva osnova za certificiranje sastoji se od primjenjivih propisa o plovidbenosti, odredaba s potvrđenim jednakim stupnjem sigurnosti i posebnih iscrpnih tehničkih specifikacija, koje su potrebne kada neka od odredaba zbirke propisa o plovidbenosti, zbog konstrukcijskih značajki određenog proizvoda ili na temelju operativnih iskustava, ne zadovoljava ili nije primjerena za osiguranje usklađenosti s bitnim zahtjevima;
- (b) utvrđuje i priopćuje detaljne specifikacije u pogledu plovidbenosti za svaki proizvod za koji se zatraži svjedodžba o plovidbenosti s ograničenjima;
- (c) utvrđuje i priopćuje detaljne specifikacije u pogledu plovidbenosti za svaki dio ili uređaj za koji se zatraži certifikat;
- (d) utvrđuje i priopćuje odgovarajuće zahtjeve u pogledu zaštite okoliša za svaki proizvod za koji se zatraži certificiranje utjecaja na okoliš u skladu s člankom 6.;
- (e) sama ili posredstvom nacionalnih zrakoplovnih tijela ili osposobljenih subjekata provodi istrage vezane za certificiranje proizvoda, dijelova i uređaja;
- (f) izdaje odgovarajuće certifikate tipa li s njima povezane izmjene;
- (g) izdaje certifikate za dijelove i uređaje;
- (h) izdaje odgovarajuće certifikate utjecaja na okoliš;
- (i) izmjenjuje, privremeno oduzima ili opoziva odgovarajući certifikat ako uvjeti u skladu s kojima je bio izdan više nisu ispunjeni ili ako pravna ili fizička osoba koja ima certifikat ne ispunjava svoje obveze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih propisa;
- (j) obavlja funkcije neprekidnog praćenja plovidbenosti proizvoda, dijelova i uređaja koji su pod njezinim nadzorom, uključujući odgovaranje bez odgode na sigurnosne probleme te davati i širiti relevantne obvezne informacije;
- (k) za zrakoplove kojima se treba izdati dopuštenje za letenje, utvrđuje standarde i postupke u pogledu plovidbenosti, u svrhu ispunjenja uvjeta iz članka 5., stavka 4., točke (a);
- (l) u dogovoru s državom članicom u kojoj je zrakoplov registriran ili u kojoj treba biti registriran, u svrhu certifikacije pod nadzorom Agencije, zrakoplovima izdaje dopuštenja za letenje.

2. U svezi s organizacijama, Agencija;

- (a) sama ili posredstvom nacionalnih zrakoplovnih tijela ili osposobljenih subjekata provodi inspeksijski nadzor i revizije organizacija koje certificira;

▼B

- (b) izdaje i produljuje rok valjanosti certifikata:
 - i. organizacijama za projektiranje; ili
 - ii. organizacijama za proizvodnju na području država članica, ako to zahtijeva odnosna država članica; ili
 - iii. organizacijama za proizvodnju i organizacijama za održavanje izvan područja država članica;
- (c) mijenja, privremeno oduzima ili opoziva certifikat odnosne organizacije ako uvjeti u skladu s kojima je certifikat bio izdan više nisu ispunjeni ili ako odnosna organizacija ne ispunjava svoje obveze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih propisa.

*Članak 21.***Certificiranje pilota**

1. U vezi s osobljem i organizacijama iz članka 7., stavka 1., Agencija:
 - (a) sama ili posredstvom nacionalnih zrakoplovnih tijela ili osposobljenih subjekata provodi istrage i revizije u vezi s organizacijama koje certificira te, prema potrebi, u vezi s njihovim osobljem;
 - (b) izdaje certifikate i produljuje rok valjanosti certifikata organizacijama za obuku pilota i zdravstvenim centrima zrakoplovne medicine izvan područja država članica i, prema potrebi, njihovu osoblju;
 - (c) mijenja, ograničava, privremeno oduzima ili opoziva predmetni certifikat ako uvjeti u skladu s kojima je certifikat bio izdan više nisu ispunjeni ili ako pravna ili fizička osoba koja ima certifikat ne ispunjava svoje obveze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih propisa.
2. U pogledu simulacijskih uređaja za obuku iz članka 7., stavka 1., Agencija:
 - (a) sama ili posredstvom nacionalnih zrakoplovnih tijela ili osposobljenih subjekata provodi tehnički nadzor nad uređajima koje certificira;
 - (b) izdaje i produljuje rok valjanosti certifikata:
 - i. simulacijskih uređaja za obuku koje koriste organizacije za obuku koje je certificirala Agencija; ili
 - ii. simulacijskih uređaja za obuku koji se nalaze na državnom području država članica, ako to zatraži odnosna država članica;
 - iii. simulacijskih uređaja za obuku koji se nalaze izvan državnog područja država članica;
 - (c) mijenja, ograničava, privremeno oduzima ili opoziva predmetni certifikat ako uvjeti u skladu s kojima je certifikat bio izdan više nisu ispunjeni ili ako pravna ili fizička osoba koja ima certifikat ne ispunjava svoje obveze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih propisa.

▼ B*Članak 22.***Certifikacija letaćkih operacija**

1. Agencija je dužna bez odgode odgovoriti na problem koji utječe na sigurnost letaćkih operacija tako da odredi korektivni postupak i proslijedi relevantne informacije, između ostalog i državama članicama.
2. U vezi s ograničenjem trajanja leta:
 - (a) Agencija izdaje relevantne certifikacijske zahtjeve za osiguranje usklađenosti s bitnim zahtjevima i, prema potrebi, povezanim provedbenim propisima. Na početku provedbeni propisi uključuju sve materijalno-pravne odredbe poddijela Q Priloga III. Uredbi (EEZ) br. 3922/91, pri čemu se vodi računa o zadnjim znanstvenim i tehničkim činjenicama;
 - (b) država članica može odobriti pojedinačne specifikacijske sheme trajanja leta koje odstupaju od certifikacijskih zahtjeva iz točke (a). U tom slučaju, država članica bez odgode obavješćuje Agenciju, Komisiju i druge države članice, da namjerava odobriti takve pojedinačne sheme;
 - (c) po primitku obavijesti, Agencija u roku od jednog mjeseca ocjenjuje pojedinačnu shemu na temelju znanstvene i medicinske procjene. Zatim odnosna država članica može odobriti shemu u onom obliku u kojem joj je ona bila proslijeđena, osim ako je Agencija s državom članicom raspravila o shemi i predložila joj izmjene. Ako država članica prihvati izmjene, može u skladu s time dati odobrenje;
 - (d) u slučaju nepredviđenih žurnih operativnih okolnosti ili vremenski ograničenih i jednokratnih operativnih potreba, odstupanja od certifikacijskih zahtjeva mogu se privremeno primjenjivati dok Agencija ne da svoje mišljenje;
 - (e) ako se država članica ne složi sa zaključcima Agencije u pogledu pojedinačne sheme, pitanje upućuje Komisiji kako bi ona u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 3. odlučila je li ta shema u skladu sa sigurnosnim ciljevima ove Uredbe;
 - (f) sadržaji pojedinačnih shema, koji su prihvatljivi Agenciji, ili o kojima je Komisija donijela pozitivnu odluku u skladu s točkom (e), objavljuju se.

▼ M2*Članak 22.a***ATM/ANS**

U odnosu na ATM/ANS iz članka 4. stavka 3.c, Agencija:

- (a) provodi, sama ili putem nacionalnih zrakoplovnih tijela ili kvalificiranih subjekata, inspekcijske preglede i revizije organizacija koje je certificirala;
- (b) izdaje i obnavlja svjedodžbe organizacijama koje su smještene izvan državnog područja na koje se primjenjuju odredbe Ugovora i koje su odgovorne za pružanje usluga u zračnom prostoru državnog područja na koje se primjenjuju odredbe Ugovora;
- (c) izdaje i obnavlja svjedodžbe organizacijama koje pružaju paneuropske usluge;

▼ M2

- (d) izmjenjuje, obustavlja ili ukida odgovarajuću svjedodžbu ako uvjeti u skladu s kojima je izdana više nisu ispunjeni ili ako imatelj svjedodžbe više ne ispunjava obveze koje proizlaze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih pravila.

*Članak 22.b***Certificiranje kontrolora zračnog prometa**

U odnosu na osobe i organizacije iz članka 8.c stavka 1., Agencija:

- (a) provodi, sama ili putem nacionalnih zrakoplovnih tijela ili kvalificiranih subjekata, ispitivanja i revizije organizacija koje je certificirala i, prema potrebi, njihovog osoblja;
- (b) izdaje i obnavlja svjedodžbe organizacijama za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa koje su smještene izvan državnog područja država članica, i prema potrebi, njihovom osoblju;
- (c) izmjenjuje, obustavlja ili ukida odgovarajuću svjedodžbu ako uvjeti u skladu s kojima je izdana više nisu ispunjeni ili ako pravna ili fizička osoba koja je imatelj svjedodžbe ne ispunjava obveze koje proizlaze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih pravila.

▼ B*Članak 23.***Operateri trećih zemalja**

1. Za operatere zrakoplova iz članka 4., stavka 1., točke (d) koji se bave komercijalnom djelatnošću, Agencija:

- (a) sama ili posredstvom nacionalnih zrakoplovnih tijela ili osposobljenih subjekata provodi istrage i revizije;
- (b) izdaje i produljuje rokove valjanosti dozvola iz članka 9., stavka 2., osim ako država članica obavlja funkcije i zaduženja države operatera za te operatere;
- (c) mijenja, ograničava, privremeno oduzima ili opoziva predmetnu dozvolu ako uvjeti u skladu s kojima ju je izdala više nisu ispunjeni ili ako odnosna organizacija ne ispunjava svoje obveze iz ove Uredbe ili njezinih provedbenih propisa.

2. Za operatere zrakoplova iz članka 4., stavka 1., točke (d), koji se ne bave komercijalnom djelatnošću, Agencija:

- (a) prima izvještaje iz članka 9., stavka 3.; i
- (b) sama ili posredstvom nacionalnih zrakoplovnih tijela ili osposobljenih subjekata nadzire operatere od kojih je primila izvještaje.

3. Za zrakoplove iz članka 4., stavka 1., točke (d), Agencija izdaje dozvole u skladu s člankom 9., stavkom 4., točkom (a).

▼B*Članak 24.***Praćenje primjene propisa**

1. Agencija provodi inspekcijski nadzor standardiziranja u područjima iz članka 1., stavka 1. kako bi pratila primjenu ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa od strane nacionalnih nadležnih tijela, i o tome izvješćuje Komisiju.
2. Agencija provodi istrage u poduzećima kako bi pratila primjenu ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa.
3. Poštujući ciljeve iz članka 2., Agencija ocjenjuje učinak primjene ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa.
4. U pogledu primjene članka 14., potrebno se posavjetovati s Agencijom koja svoje preporuke upućuje Komisiji.
5. Načini rada Agencije pri obavljanju zaduženja iz stavaka 1., 3. i 4. podliježu zahtjevima koji se trebaju usvojiti u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 2. poštujući načela propisana člancima 52. i 53.

*Članak 25.***Globe i periodične novčane kazne**

1. Ne dovodeći u pitanje članke 20. i 55., Komisija može na zahtjev Agencije:
 - (a) nametnuti globe osobama i poduzećima kojima je Agencija izdala certifikat ako su, namjerno ili nepažnjom, povrijeđene odredbe ove Uredbe i njezini provedbeni propisi;
 - (b) osobama i poduzećima kojima je Agencija izdala certifikat, nametnuti periodične novčane kazne koje se računaju od dana utvrđenog u odluci, kako bi se te osobe i poduzeća prisilili da poštuju odredbe ove Uredbe i njezine provedbene propise.
2. Globe i periodične novčane kazne iz stavka 1. odvrćajuće su i razmjerne kako težini slučaja, tako i financijskim mogućnostima nositelja predmetnog certifikata, pri čemu se posebno vodi računa o stupnju ugroženosti sigurnosti. Iznos globe ne prelazi 4 % godišnjeg dohotka ili prometa nositelja certifikata. Iznos periodične kazne ne prelazi 2,5 % prosječnog dnevnog prihoda ili prometa nositelja certifikata.
3. Komisija, u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 3., donosi iscrpne propise za provedbu ovog članka. U njima precizira posebno:
 - (a) iscrpne kriterije za određivanje visine globe ili periodične novčane kazne; i
 - (b) istražne postupke, povezane mjere i režim izvješćivanja, kao i postupovna pravila pri odlučivanju, uključujući odredbe o pravima na obranu, na pristup dokumentaciji, na pravno zastupanje, na povjerljivost, vremenske odredbe te određivanje visine globa i periodičnih novčanih kazni i njihovu naplatu.

▼B

4. Sud Europskih zajednica ima neograničenu nadležnost odlučivati o pritužbama na odluke kojima je Komisija odredila globu ili periodičnu novčanu kaznu. On može ukinuti, smanjiti ili povećati nametnutu globu ili periodičnu novčanu kaznu.
5. Odluke donesene na temelju stavka 1. nisu kaznenopravne naravi.

*Članak 26.***Istraživanje**

1. Agencija može razviti i financirati istraživačke aktivnosti ako se one izričito odnose na poboljšanje aktivnosti iz područja njezine nadležnosti, ne dovodeći u pitanje pravo Zajednice.
2. Agencija usklađuje svoje istraživačke i razvojne aktivnosti s onima Komisije i država članica, čime osigurava međusobnu usklađenost strategija i aktivnosti.
3. Rezultati istraživanja koja financira Agencija objavljuju se ako ih Agencija ne svrsta u povjerljive.

*Članak 27.***Međunarodni odnosi**

1. Agencija pomaže Zajednici i državama članicama pri njihovim odnosima s trećim zemljama u skladu s relevantnim pravom Zajednice. Ona posebno pomaže kod usklađivanja propisa i uzajamnog priznavanja potvrda kojima se potvrđuje zadovoljavajuća primjena propisa.
2. Agencija može surađivati s nacionalnim zrakoplovnim tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama koje su nadležne za pitanja uređena ovom Uredbom, u okviru radnih dogovora sklopljenih s tim tijelima, u skladu s relevantnim odredbama Ugovora. Komisija mora prethodno odobriti te dogovore.
3. Agencija pomaže državama članicama u ispunjavanju njihovih međunarodnih obveza, posebno onih iz Čikaške konvencije.

*ODJELJAK II.****Unutarnja struktura****Članak 28.***Pravni položaj, sjedište, lokalni uredi**

1. Agencija je tijelo Zajednice. Ona ima pravnu osobnost.
2. U svim državama članicama Agencija ima najširu pravnu i poslovnu sposobnost koja se nacionalnim pravnim propisima priznaje pravnim osobama. Osobito, ona može steći pokretnu i nepokretnu imovinu ili ju otuđiti te može biti stranka u sudskom postupku.
3. Agencija može osnovati vlastite lokalne urede u državama članicama, za što je potrebna njihova suglasnost.
4. Agenciju zastupa njezin izvršni direktor.

▼B*Članak 29.***Osoblje**

1. Na osoblje Agencije primjenjuju se kadrovski propisi za službenike Europskih zajednica, kao i uvjeti zapošljavanja drugih zaposlenika Europskih zajednica i propisi koje su zajedno donijele institucije Europskih zajednica u svrhu primjene navedenih kadrovskih propisa i uvjeta zapošljavanja, ne dovodeći u pitanje primjenu članka 39. ove Uredbe na članove Žalbenog odbora.
2. Ne dovodeći u pitanje članak 42., Agencija u pogledu svojeg osoblja ima nadležnosti koje kadrovski propisi i uvjeti zapošljavanja dodjeljuju tijelu za imenovanje.
3. Osoblje Agencije sastoji se od strogo ograničenog broja službenika koje su Komisija ili države članice dodijelile ili privremeno premjestile radi obnašanja upravljačkih dužnosti. Ostalo osoblje sastoji se od zaposlenika koje Agencija zapošljava prema potrebi radi izvršavanja njezinih zaduženja.

*Članak 30.***Povlastice i imuniteti**

Na Agenciju se primjenjuje Protokol o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica, priložen Ugovorima o osnivanju Europske zajednice i Europske zajednice za atomsku energiju.

*Članak 31.***Odgovornost**

1. Ugovorna odgovornost Agencije uređena je pravom koje se primjenjuje na predmetni ugovor.
2. Sud Europskih zajednica nadležan je za odlučivanje na temelju bilo koje arbitražne klauzule u ugovoru koji je sklopila Agencija.
3. U slučaju izvanugovorne odgovornosti, Agencija, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravnim uređenjima država članica, popravlja svaku štetu koju su prouzročile njezine službe ili njezini zaposlenici u obnašanju svojih dužnosti.
4. Sud Europskih zajednica nadležan je za sporove koji se odnose na popravljane bilo kakve štete iz stavka 3.
5. Osobna odgovornost zaposlenika Agencije prema njoj uređena je odredbama kadrovskih propisa ili uvjeta zapošljavanja, koji se na njih primjenjuju.

▼B*Članak 32.***Objava dokumenata**

1. Ne dovodeći u pitanje odluke donesene na temelju članka 290. Ugovora, sljedeći dokumenti objavljuju se na svim službenim jezicima Zajednice.
 - (a) analiza sigurnosti iz članka 15., stavka 4.;
 - (b) mišljenja naslovljena na Komisiju u skladu s člankom 19., stavkom 1.;
 - (c) opće godišnje izvješće i program rada navedeni u članku 33., stavku 2. točkama (b) i (c).
2. Prevoditeljske usluge potrebne za funkcioniranje Agencije osigurava Prevoditeljski centar za tijela Europske unije.

*Članak 33.***Ovlasti upravnog odbora**

1. Agencija ima upravni odbor.
2. Upravni odbor:
 - (a) imenuje izvršnog direktora i direktore koje predlaže izvršni direktor u skladu s člankom 39.;
 - (b) donosi opće godišnje izvješće o aktivnostima Agencije te ga najkasnije do 15. lipnja prosljeđuje Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji, Revizorskom sudu i državama članicama; svake godine, u ime Agencije, prosljeđuje Europskom parlamentu i Vijeću (dalje u tekstu „proračunskom tijelu”) sve informacije relevantne za ishod postupaka procjene, posebno informacije o učincima ili posljedicama izmjena Agenciji dodijeljenih zaduženja;
 - (c) svake godine prije ►**M2** 30. studenoga ◀ te nakon primitka mišljenja Komisije donosi program rada Agencije za sljedeću godinu i prosljeđuje ga Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i državama članicama; taj program rada donosi se ne dovodeći u pitanje godišnji proračunski postupak Zajednice i zakonodavni program Zajednice za područja koja se odnose na sigurnosti zračnog prometa; programu rada prilaže se mišljenje Komisije;
 - (d) u dogovoru s Komisijom donosi smjernice za dodjelu poslova certificiranja nacionalnim zrakoplovnim tijelima i osposobljenim subjektima;
 - (e) uspostavlja postupke odlučivanja izvršnog direktora, kako je navedeno u člancima 52. i 53.;
 - (f) izvršava svoja zaduženja u vezi s proračunom Agencije u skladu s člancima 59., 60. i 63.;
 - (g) imenuje članove Žalbenog odbora u skladu s člankom 41.;
 - (h) ima ovlast provođenja stegovnog postupka nad izvršnim direktorom i, u dogovoru s izvršnim direktorom, nad direktorima;
 - (i) daje svoje mišljenje o mjerama koje se odnose na takse i pristojbe, kako je navedeno u članku 64., stavku 1.;

▼B

- (j) donosi svoj poslovnik;
- (k) odlučuje o jezičnom uređenju u Agenciji;
- (l) prema potrebi dopunjuje popis dokumenata iz članka 32., stavka 1.;
- (m) utvrđuje ustroj Agencije i donosi kadrovsku politiku Agencije.

3. Upravni odbor može savjetovati izvršnog direktora o bilo kojem pitanju koje je tijesno povezano sa strateškim razvojem sigurnosti u zrakoplovstvu, uključujući istraživanja definirana u članku 26.

4. Upravni odbor osniva savjetodavno tijelo zainteresiranih stranaka, s kojim se savjetuje prije donošenja odluka u područjima iz stavka 2., točaka (c), (e), (f) i (i). Upravni odbor se također može odlučiti savjetovati sa savjetodavnim tijelom o drugim pitanjima iz stavaka 2. i 3. Upravni odbor nije vezan mišljenjem savjetodavnog odbora.

5. Upravni odbor može osnovati radna tijela koja mu pomažu pri izvršavanju njegovih zaduženja, uključujući pripremu njegovih odluka i praćenje njihove provedbe.

*Članak 34.***Sastav upravnog odbora**

1. Upravni odbor sastoji se od po jednog predstavnika svake države članice i predstavnika Komisije. Članovi se biraju na temelju njihovih priznatih iskustava i njihove angažiranosti u području civilnog zrakoplovstva, njihovih upravljačkih sposobnosti i stručnosti, potrebnih za promicanje ciljeva ove Uredbe. O tome se u cijelosti obavješćuje nadležno tijelo Europskog parlamenta.

Svaka država članica imenuje člana upravnog odbora i njegova zamjenika koji zastupa člana tijekom razdoblja njegove odsutnosti. Komisija također imenuje svojeg predstavnika i njegova zamjenika. Oni se imenuju na vrijeme od pet godina. Po isteku tog roka mogu biti ponovno imenovani.

2. Prema potrebi, sudjelovanje predstavnika europskih trećih zemalja, kao i uvjeti za takvo sudjelovanje utvrđuju se sporazumima iz članka 66.

3. Savjetodavno tijelo iz članka 33. stavka 4. imenuje četiri svoja člana da kao promatrači sudjeluju na sastancima upravnog odbora. Njihova je uloga da što šire zastupaju različita mišljenja zastupana u savjetodavnom tijelu. Oni se imenuju na vrijeme od trideset mjeseci i po isteku tog roka mogu biti ponovno imenovati samo jedanput.

*Članak 35.***Predsjedništvo Upravnog odbora**

1. Upravni odbor bira među svojim članovima predsjednika i njegova zamjenika. Zamjenik po službenoj dužnosti zamjenjuje predsjednika kada ovaj ne može obavljati svoje dužnosti.

▼B

2. Mandat predsjednika i zamjenika predsjednika ističe prestankom njihova članstva u upravnom odboru. U skladu s navedenim, predsjednik i zamjenik predsjednika imenuju se na vrijeme od tri godine. Po isteku tog roka mogu biti ponovno imenovani samo jedanput.

*Članak 36.***Sastanci**

1. Sastanke upravnog odbora saziva njegov predsjednik.
2. Izvršni direktor Agencije sudjeluje u raspravama.
3. Upravni odbor redovito se sastaje barem dvaput godišnje. Osim toga, sastaje se na zahtjev predsjednika ili na zahtjev najmanje trećine njegovih članova.
4. Upravni odbor može pozvati svaku osobu čije bi mišljenje moglo biti korisno, da kao promatrač sudjeluje na sastancima odbora.
5. Članovima upravnog odbora mogu, u skladu s odredbama njegova poslovnika, pomagati savjetnici ili stručnjaci.
6. Agencija osigurava tajništvo upravnog odbora.

*Članak 37.***Glasovanje**

1. Ne dovodeći u pitanje članak 39., stavak 1., Upravni odbor donosi odluke dvotrećinskom većinom svojih članova. Na zahtjev člana Upravnog odbora, odluka iz članka 33., stavka 2., točke (k) donosi se jednoglasno.
2. Svaki član koji je imenovan u skladu s člankom 34., stavkom 1. ima jedan glas. U odsutnosti člana, njegov zamjenik opunomoćen je glasovati umjesto njega. Promatrači i izvršni direktor Agencije ne glasuju.
3. Poslovníkom se utvrđuju detaljnija pravila glasanja, posebno uvjeti pod kojima jedan član može djelovati u ime drugog člana te, prema potrebi, sva pravila u pogledu kvoruma.

*Članak 38.***Dužnosti i ovlasti izvršnog direktora**

1. Agencijom upravlja njezin izvršni direktor koji je potpuno samostalan u obavljanju svojih dužnosti. Ne dovodeći u pitanje nadležnosti Komisije i upravnog odbora, izvršni direktor ne smije tražiti niti prihvaćati bilo kakve upute bilo koje vlade ili drugog tijela.
2. Europski parlament ili Vijeće može pozvati izvršnog direktora da podnese izvješće o obnašanju svojih dužnosti.

▼B

3. Izvršni direktor ima sljedeće dužnosti i ovlasti:
- (a) odobrava mjere Agencije, utvrđene u članku 18., unutar granica određenih ovom Uredbom, njezinim provedbenim propisima i bilo kojim mjerodavnim propisom;
 - (b) odlučuje o inspekcijskim nadzorima i istragama, kako je predviđeno člancima 54. i 55.;
 - (c) nacionalnim zrakoplovnim tijelima ili osposobljenim subjektima dodjeljuje poslove certificiranja u skladu sa smjernicama koje je utvrdio upravni odbor;
 - (d) izvršava sva međunarodna zaduženja i skrbi za tehničku suradnju s trećim zemljama u skladu s člankom 27.;
 - (e) poduzima sve potrebne korake, uključujući donošenje unutarnjih upravnih uputa i objavu obavijesti, kako bi se osiguralo funkcioniranje Agencije u skladu s odredbama ove Uredbe;
 - (f) svake godine izrađuje nacrt općeg izvješća i podnosi ga upravnom odboru;
 - (g) koristi ovlaštenja predviđena člankom 29., stavkom 2. u vezi s osobljem Agencije;
 - (h) izrađuje procjene prihoda i rashoda Agencije u skladu s člankom 59. i izvršava proračun u skladu s člankom 60.;
 - (i) prenosi svoja ovlaštenja na druge članove Agencije, poštujući propise koje treba donijeti u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 2.;
 - (j) uz suglasnost upravnog odbora, odlučuje o osnivanju lokalnih ureda u državama članicama u skladu s člankom 28., stavkom 3.;
 - (k) priprema i provodi godišnji program rada;
 - (l) odgovara na zahtjeve Komisije za pružanje pomoći.

*Članak 39.***Imenovanje visoko pozicioniranih dužnosnika**

1. Izvršni se direktor imenuje na temelju zasluga i dokaza o kvalifikacijama i iskustvu, značajnima za civilno zrakoplovstvo. Izvršnog direktora imenuje ili razrješuje upravni odbor na prijedlog Komisije. Upravni odbor odlučuje tročlavrtnskom većinom svojih članova. Prije imenovanja, od kandidata kojega je izabrao upravni odbor može se zahtijevati da da izjavu pred nadležnim odborom, odnosno odborima, Europskog parlamenta i da odgovori na pitanja njegovih, odnosno njihovih, članova.
2. Izvršnom direktoru može pomagati jedan direktor ili više njih. Ako je izvršni direktor odsutan ili spriječen, zamjenjuje ga jedan od direktora.
3. Direktori Agencije imenuju se na temelju njihovih stručnih sposobnosti značajnih za civilno zrakoplovstvo. Direktore imenuje ili razrješuje upravni odbor na prijedlog izvršnog direktora.
4. Izvršni direktor i direktor imenuju se na vrijeme od pet godina. Po isteku tog roka direktor može biti ponovno imenovan, a izvršni direktor može biti ponovno imenovan samo jedanput.

▼B*Članak 40.***Ovlasti žalbenog odbora**

1. U Agenciji se osniva jedan žalbeni odbor ili više njih.
2. Žalbeni odbor, odnosno odbori, nadležni su za odlučivanje o žalbama protiv odluka iz članka 44.
3. Žalbeni odbor, odnosno odbori, sastaju se prema potrebi. O broju žalbenih odbora i raspodjeli poslova među njima odlučuje Komisija u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 3.

*Članak 41.***Sastav žalbenog odbora**

1. Žalbeni odbor sastoji se od predsjednika i dva druga člana.
2. Predsjednik i drugi članovi imaju zamjenike koji ih zastupaju tijekom razdoblja njihove odsutnosti.
3. Predsjednika, druge članove i njihove zamjenike imenuje upravni odbor s liste osposobljenih kandidata, koju je usvojila Komisija.
4. Kada žalbeni odbor ocijeni da narav žalbe to nalaže, on može pozvati najviše dva dodatna člana s liste iz stavka 3.
5. O kvalifikacijama koje se traže od članova svakog žalbenog odbora, ovlastima pojedinačnih članova u stadiju pripreme odluka i uvjetima glasovanja odlučuje Komisija u skladu s postupkom iz članka 65., stavka 3.

*Članak 42.***Članovi žalbenog odbora**

1. Članovi žalbenog odbora, uključujući predsjednika i zamjenike, imenuju se na vrijeme od pet godina. Po isteku tog roka mogu biti ponovno imenovani.
2. Članovi žalbenog odbora neovisni su. Pri odlučivanju nisu vezani nikakvim uputama.
3. Članovi žalbenog odbora ne smiju obnašati druge dužnosti u Agenciji. Dužnost članova žalbenog odbora može se obnašati pola radnog vremena.
4. Članove žalbenog odbora moguće je tijekom njihova mandata razriješiti dužnosti ili skinuti s liste kvalificiranih kandidata samo ako za takvo razrješenje, odnosno skidanje s liste kvalificiranih kandidata, postoje utemeljeni razlozi pa Komisija, na temelju mišljenja Upravnog odbora, donosi odluku u tom smislu.

▼B*Članak 43.***Isključenje i prigovori**

1. Članovi žalbenog odbora ne smiju sudjelovati u žalbenom postupku ako u njemu imaju bilo kakav osobni interes ili ako su prethodno sudjelovali u postupku kao zastupnici jedne od stranaka ili su sudjelovali u donošenju odluke koja je predmet žalbe.
2. Ako član žalbenog odbora zbog nekog od razloga iz stavka 1. ili zbog bilo kojeg drugog razloga smatra da ne bi smio sudjelovati u žalbenom postupku, on o tome mora obavijestiti Žalbeni odbor.
3. Stranke u žalbenom postupku mogu uputiti prigovor na člana žalbenog odbora zbog nekog od razloga iz stavka 1. ili zbog sumnje u njegovu pristranost. Takav prigovor nije dopušten ako je stranka u žalbenom postupku, unatoč tomu što je bila svjesna razloga za prigovor, poduzela postupovnu radnju. Prigovor se ne smije temeljiti na državljanstvu članova.
4. Žalbeni odbor odlučuje o mjerama koje treba donijeti u slučajevima iz stavaka 2. i 3. bez sudjelovanja člana na kojega se te mjere odnose. Pri odlučivanju, dotičnog člana u žalbenom odboru zamjenjuje njegov zamjenik.

*Članak 44.***Odluke koje su predmet žalbe****▼M2**

1. Pritužba se može uložiti na odluke koje Agencija donosi u skladu s člancima 20., 21., 22., 22.a, 22.b, 23., 55. ili 64.

▼B

2. Žalba podnesena u skladu sa stavkom 1. nema suspenzivni učinak. Međutim, ako smatra da okolnosti to dopuštaju, Agencija može odgoditi izvršenje odluke protiv koje je bila uložena žalba.
3. Žalba protiv odluke koja ne obustavlja postupak u pogledu jedne od stranaka može biti podnesena samo zajedno sa žalbom protiv konačne odluke, osim ako odluka ne predviđa zasebnu žalbu.

*Članak 45.***Osobe koje imaju pravo na podnošenje žalbe**

Svaka fizička ili pravna osoba može podnijeti žalbu protiv odluke koja je na nju naslovljena ili protiv odluke koja je se neposredno i pojedinačno tiče, iako je naslovljena na neku drugu osobu. Stranke u postupku mogu biti stranke u žalbenom postupku.

▼ B*Članak 46.***Rok i oblik**

Žalba se zajedno s obrazloženjem podnosi Agenciji u pisanom obliku u roku dva mjeseca od dana kada je odnosna osoba bila obaviještena o mjeri, odnosno, u slučaju izostanka takve obavijesti, od dana kada je odnosna osoba bila upoznata s mjerom.

*Članak 47.***Remonstrativna žalba**

1. Ako izvršni direktor smatra da je žalba dopuštena kao i utemeljena, on ispravlja odluku. Ova se odredba ne primjenjuje kada u žalbenom postupku postoje međusobno suprotstavljene stranke.

2. Ako se odluka ne ispravi u roku mjesec dana od primitka obrazloženja žalbe, Agencija odmah odlučuje o odgodi izvršenja odluke u skladu s drugom rečenicom članka 44., stavka 2. i žalbu dostavlja žalbenom odboru.

*Članak 48.***Razmatranje žalbe**

1. Ako je žalba dopuštena, žalbeni odbor razmatra utemeljenost žalbe.

2. Kada razmatra žalbu na temelju stavka 1., žalbeni odbor djeluje ekspeditivno. Kada god je to potrebno, on poziva stranke u žalbenom postupku da u određenim rokovima podnesu primjedbe na pismena samog žalbenog odbora ili na podneske drugih stranaka u žalbenom postupku. Stranke u žalbenom postupku imaju pravo na usmeno davanje izjava.

*Članak 49.***Odluke o žalbi**

Žalbeni odbor može koristiti sva ovlaštenja iz područja nadležnosti Agencije ili može predmet vratiti nadležnom tijelu Agencije. Agencija je vezana odlukom žalbenog odbora.

*Članak 50.***Tužbe pred Sudom Europskih zajednica**

1. Sudu Europskih zajednica moguće je podnijeti tužbu za poništenje akata Agencije koji su pravno obvezujući za treće stranke, zbog nepostupanja i zbog štete koju je svojim radnjama Agencija prouzročila.

▼ M2

2. Tužbe za poništenje odluka koje je Agencija donijela u skladu s člancima 20., 21., 22., 22.a, 22.b, 23., 55. ili 64. mogu se uložiti Sudu Europskih zajednica, tek nakon što se iscrpe svi žalbeni postupci unutar Agencije.

▼ B

3. Agencija poduzima sve potrebne mjere za izvršenje presude Suda Europskih zajednica.

*Članak 51.***Neposredna tužba**

Države članice i institucije Zajednice mogu protiv odluke Agencije podnijeti neposrednu tužbu Sudu Europskih zajednica.

*POGLAVLJE III.**Načini rada**Članak 52.***Postupci za izradu mišljenja, certifikacijskih specifikacija i uputa**

1. ► **M2** U najkraćem mogućem roku nakon stupanja ove Uredbe na snagu, upravni odbor uspostavlja transparentne postupke za izdavanje mišljenja, specifikacija za certificiranje, prihvatljivih načina usklađivanja i smjernica iz članka 18. točaka (a) i (c). ◀

Ti postupci:

- (a) temelje se na stručnom znanju i iskustvima koja su dostupna u zrakoplovnim regulatornim tijelima država članica;
- (b) prema potrebi uključuju odgovarajuće stručnjake zainteresiranih stranaka;
- (c) osiguravaju da Agencija objavljuje dokumente i da se savjetuje s zainteresiranim strankama u skladu s vremenskim rasporedom i postupkom koji uključuje obvezu Agencije da u pisanom obliku odgovara na postupak savjetovanja.

▼ M2

2. Kada Agencija u skladu s člankom 19. oblikuje mišljenja, specifikacije za certificiranje, prihvatljive načine usklađivanja i smjernice koje će primjenjivati države članice, ona uspostavlja postupak za savjetovanje s državama članicama. U tu svrhu ona može oformiti radnu skupinu u koju svaka država članica ima pravo imenovati svog stručnjaka.

▼ B

3. Mjere iz članka 18. točaka (a) i (c) i postupci uspostavljeni na temelju stavka 1. ovog članka objavljuju se u službenom glasilu Agencije.

4. Utvrđuju se posebni postupci u vezi sa žurnim mjerama koje Agencija mora poduzeti kako bi odgovorila na sigurnosni problem i obavijestila relevantne zainteresirane stranke o mjerama koje moraju poduzeti.

*Članak 53.***Postupci za donošenje odluka**

1. Upravni odbor uspostavlja transparentne postupke za donošenje pojedinačnih odluka, kako je predviđeno člankom 18., točkom (d).

▼B

Ti postupci:

- (a) osiguravaju saslušanje fizičke ili pravne osobe na koju je odluka naslovljena, ali i svake druge stranke koje se to neposredno i pojedinačno tiče;
 - (b) predviđaju postupak za priopćavanje odluke fizičkim ili pravnim osobama i postupak za njezinu objavu;
 - (c) osiguravaju informacije o pravnim lijekovima koji su dostupni fizičkim ili pravnim osobama na koje je odluka naslovljena, kao i svim drugim strankama u postupku, u skladu s ovom Uredbom;
 - (d) osiguravaju da odluka sadrži obrazloženje.
2. Upravni odbor, poštujući žalbeni postupak, uspostavlja postupke koji detaljno opisuju uvjete pod kojima se odluke priopćavaju.
3. Utvrđuju se posebni postupci radi poduzimanja žurnih mjera koje Agencija mora poduzeti kako bi odgovorila na sigurnosni problem i obavijestila relevantne zainteresirane stranke o mjerama koje moraju poduzeti.

Članak 54.

Inspeksijski nadzori država članica

1. Ne dovodeći u pitanje provedbene ovlasti koje su Komisiji dodijeljene Ugovorom, Agencija pomaže Komisiji pratiti primjenu ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa tako da pri nadležnim tijelima država članica obavlja inspeksijske nadzore radi utvrđivanja ispunjavanja standarda, kako je predviđeno člankom 24., stavkom 1. Stoga, u skladu s pravnim propisima odnosne države članice, službenici koji su ovlašteni na temelju ove Uredbe te službenici koje su nacionalna tijela koja sudjeluju u takvim pregledima odredila, nadležni su:
- (a) za pregled relevantne dokumentacije, podataka, postupaka i svih drugih materijala relevantnih za postizanje takvih razina sigurnosti u zrakoplovstvu koje su u skladu s ovom Uredbom;
 - (b) za kopiranje ili uzimanje izvadaka iz takve dokumentacije, podataka, postupaka i drugog materijala;
 - (c) zatražiti usmeno obrazloženje na licu mjesta;
 - (d) za ulazak u sve relevantne prostorije, područja ili prijevozna sredstva.
2. Službenici Agencije ovlašteni za obavljanje inspeksijskih nadzora iz stavka 1. koriste svoje ovlasti nakon što predoče pisano ovlaštenje u kojemu su precizno definirani predmet, svrha inspeksijskog nadzora i datum njegova početka. Prije planiranog inspeksijskog nadzora Agencija je dužna pravovremeno obavijestiti odnosnu državu članicu o inspeksijskom nadzoru i identitetu ovlaštenih službenika.
3. Odnosna država članica mora takve inspeksijske nadzore omogućiti i osigurati da im se tijela ili dotične osobe podvrgnu.
4. Kada inspeksijski nadzor proveden na temelju ovog članka podrazumijeva i inspeksijski nadzor poduzeća ili poduzetničkog udruženja, primjenjuju se odredbe članka 55. Ako se poduzeće usprotivi inspeksijskom nadzoru, odnosna država članica dužna je službenicima koje je Agencija ovlastila osigurati potrebnu pomoć kako bi im omogućila provođenje inspeksijskog nadzora.

▼B

5. Izvješća sastavljena primjenom ovog članka dostupna su na službenom jeziku odnosno službenim jezicima države članice u kojoj je inspekcijski nadzor bio obavljen.

*Članak 55.***Istrage u poduzećima**

1. ►**M2** Agencija može sama provoditi, ili dodijeliti nacionalnim zrakoplovnim tijelima ili kvalificiranim subjektima zadaću provođenja svih potrebnih istraživanja u poduzećima, primjenom članaka 7., 20., 21., 22., 22.a, 22.b, 23. i članka 24. stavka 2. ◀ Te istrage provode se u skladu s pravnim propisima država članica u kojima ih treba obaviti. U tu svrhu, osobe ovlaštene na temelju ove Uredbe nadležne su:

- (a) za pregled relevantne dokumentacije, podataka, postupaka i svih drugih materijala relevantnih za izvršavanje zaduženja Agencije;
- (b) za kopiranje ili uzimanje izvadaka iz takve dokumentacije, podataka, postupaka i drugog materijala;
- (c) zatražiti usmeno obrazloženje na licu mjesta;
- (d) za ulazak u sve relevantne objekte, područja ili prijevozna sredstva;
- (e) za obavljanje inspekcijskih nadzora zrakoplova u suradnji s državama članicama.

2. Osobe ovlaštene za obavljanje pregleda iz stavka 1. koriste svoje ovlasti nakon što predoče pisano ovlaštenje u kojemu su precizno definirani predmet i svrha istrage.

3. Dovoljno vremena unaprijed Agencija obavještava državu članicu o području na kojem će se obaviti istraga, o istrazi i o identitetu ovlaštenih osoba. Na zahtjev Agencije, službenici odnosne države članice pomažu ovlaštenim osobama u izvršavanju njihovih zaduženja.

*Članak 56.***Godišnji program rada**

Cilj godišnjeg programa rada jest promicati stalno poboljšanje sigurnosti zrakoplovstva u Europi. On je u skladu s ciljevima, ovlastima i zaduženjima Agencije, kako su definirani u ovoj Uredbi. U njemu se jasno navodi koje su ovlasti i zaduženja Agencije bile dodane, izmijenjene ili izbrisane u usporedbi s prethodnom godinom.

Predstavljanje godišnjeg programa rada temelji se na metodologiji koju Komisija koristi u okviru upravljanja po aktivnosti.

*Članak 57.***Opće godišnje izvješće**

U općem godišnjem izvješću opisuje se način na koji je Agencija provela svoj godišnji program rada. U njemu se jasno navodi koje su od ovlasti Agencije i koja od zaduženja Agencije bila dodana, promijenjena ili izbrisana u usporedbi s prethodnom godinom.

▼B

Izvješće sadrži pregled aktivnosti koje Agencija obavlja i ocjenu njihovih rezultata s obzirom na utvrđene ciljeve i vremenski raspored, opasnosti povezane s tim aktivnostima, korištenje resursa i opće poslovanje Agencije.

*Članak 58.***Transparentnost i komunikacija**

1. Uredba (EZ) br. 1049/2001 primjenjuje se na dokumente u posjedu Agencije.
2. Agencija može u područjima svoje misije komunicirati na vlastitu inicijativu. Osobito je dužna osigurati da javnost i sve zainteresirane stranke, osim objave iz članka 52., stavka 3., brzo dobiju objektivne, pouzdane i lako razumljive informacije o njezinu radu.
3. Sve fizičke ili pravne osobe imaju pravo pisanim putem obratiti se Agenciji na bilo kojem od jezika iz članka 314. Ugovora. Ta osoba ima pravo na odgovor na istom jeziku.
4. Na informacije koje je Agencija prikupila u skladu s ovom Uredbom primjenjuje se Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u pogledu obrade osobnih podataka od strane institucija i tijela Zajednice i o slobodnom protoku takvih podataka ⁽¹⁾.

*ODJELJAK IV.***Financijski zahtjevi***Članak 59.***Proračun**

1. Prihode Agencije čine:
 - (a) doprinos Zajednice;
 - (b) doprinos bilo koje europske treće zemlje s kojom je Zajednica sklopila sporazume, kako je navedeno u članku 66.;
 - (c) takse koje plaćaju podnositelji zahtjeva za izdavanje certifikata i potvrda Agencije i nositelji certifikata i potvrda koje je izdala Agencija;
 - (d) pristojbe za objave, obuke i sve druge usluge koje Agencija pruža; i
 - (e) svi dobrovoljni financijski doprinosi država članica, trećih zemalja i drugih subjekata, ako takvi doprinosi ne ugrožavaju neovisnost i nepristranost Agencije.
2. Izdaci Agencije uključuju osoblje, upravne i infrastrukturne troškove te troškove poslovanja.
3. Prihodi i rashodi uravnoteženi su.
4. Proračuni regulatornih aktivnosti i takse koje se propisuju i ubiru za aktivnosti certificiranja zasebno se prikazuju u proračunu Agencije.

⁽¹⁾ SL L 8, 12.1.2001., str. 1.

▼B

5. Svake godine upravni odbor na temelju nacrtu predviđenih prihoda i rashoda izrađuje nacrt predviđenih prihoda i rashoda Agencije za sljedeću proračunsku godinu.

6. Najkasnije do 31. ožujka upravni odbor prosljeđuje Komisiji i državama s kojima je Zajednica sklopila sporazume iz članka 66. nacrt predviđenih prihoda i rashoda iz stavka 4. koji uključuje nacrt organigrama kao i privremeni program rada.

7. Komisija prosljeđuje nacrt predviđenih prihoda i rashoda proračunskom tijelu zajedno s privremenim prijedlogom općeg proračuna Europske unije.

8. Na temelju nacrtu predviđenih prihoda i rashoda Komisija u privremeni prijedlog općeg proračuna Europske unije unosi procjene koje smatra potrebnima za organigram i iznos subvencije iz općeg proračuna, koju predlaže proračunskom tijelu u skladu s člankom 272. Ugovora.

9. Proračunsko tijelo odobrava proračunska sredstva za subvenciju Agenciji. Proračunsko tijelo prihvaća organigram Agencije.

10. Proračun donosi upravni odbor. Po konačnom donošenju općeg proračuna Europske unije proračun postaje konačan. Proračun mu se prema potrebi prilagođava.

11. Upravni odbor što prije obavješćuje proračunsko tijelo o svojoj namjeri da provede bilo koji projekt koji bi mogao imati znatne financijske efekte na financiranje proračuna, posebno projekte u vezi s nekretninama, kao što su najam ili kupoprodaja zgrada. O tome obavješćuje Komisiju.

Kada podružnica proračunskog tijela priopći da namjerava dati mišljenje, ona to mišljenje prosljeđuje Upravnom odboru u roku šest tjedana od dana obavijesti o projektu.

*Članak 60.***Izvršavanje i nadzor proračuna**

1. Izvršni direktor izvršava proračun Agencije.

2. Najkasnije do 1. ožujka nakon svake proračunske godine računovođa Agencije prosljeđuje računovođi Komisije privremena zaključna financijska izvješća, zajedno s izvješćem o proračunskom i financijskom upravljanju za tu proračunsku godinu. Računovođa Komisije konsolidira privremena zaključna financijska izvješća institucija i decentraliziranih tijela u skladu s člankom 128. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. lipnja 2002. o financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ SL L 248, 16.9.2002., str. 1. Uredba kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1525/2007 (SL L 343, 27.12.2007., str. 9.).

▼B

3. Najkasnije do 31. ožujka nakon svake proračunske godine računovođa Komisija prosljeđuje Revizorskom sudu privremena zaključna financijska izvješća, zajedno s izvješćem o proračunskom i financijskom upravljanju za tu proračunsku godinu. Izvješće o proračunskom i financijskom upravljanju za tu proračunsku godinu prosljeđuje se i Europskome parlamentu i Vijeću.
4. Po primitku primjedaba Revizorskog suda o privremenim zaključnim financijskim izvješćima Agencije, izvršni direktor, na temelju članka 129. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, sastavlja konačna financijska izvješća Agencije, za koja je sam odgovoran, i podnosi ih upravnom odboru radi dobivanja mišljenja.
5. Upravni odbor daje mišljenje o konačnim financijskim izvješćima Agencije.
6. Izvršni direktor najkasnije do 1. srpnja nakon svake proračunske godine prosljeđuje Europskome parlamentu, Vijeću, Komisiji i Revizorskom sudu konačna financijska izvješća zajedno s mišljenjem upravnog odbora.
7. Konačna financijska izvješća se objavljuju.
8. Izvršni direktor šalje Revizorskom sudu odgovor na njegove primjedbe najkasnije do 30. rujna. Taj odgovor također šalje upravnome odboru.
9. Izvršni direktor podnosi Europskome parlamentu na njegov zahtjev sve informacije potrebne za nesmetanu primjenu postupka davanja razrješenice za predmetnu proračunsku godinu, kako je predviđeno člankom 146. stavkom 3. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.
10. Prije 30. travnja godine N + 2, Europski parlament, na preporuku Vijeća koja je bila donesena kvalificiranom većinom, daje razrješnicu izvršnom direktoru u pogledu izvršavanja proračuna za godinu N.

*Članak 61.***Suzbijanje prijevара**

1. S ciljem borbe protiv prijevара, korupcije i drugih nezakonitih radnji, odredbe Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevара (OLAF) ⁽¹⁾ primjenjuju se bez ograničenja.
2. Dana 25. svibnja 1999. Agencija pristupa Međuinstitucionalnome sporazumu između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Komisije Europskih zajednica o internim istragama Europskog ureda za borbu protiv prijevара (OLAF) ⁽²⁾ i bez odlaganja donosi odgovarajuće odredbe koje se primjenjuju na njezino osoblje.
3. Odluke o financiranju i provedbeni sporazumi i instrumenti koji iz njih proizlaze izrijeком predviđaju da Revizorski sud i OLAF mogu, prema potrebi, na licu mjesta obavljati kontrole nad primateljima sredstava Agencije i zastupnicima odgovornima za njihovu dodjelu.

⁽¹⁾ SL L 136, 31.5.1999., str. 1.⁽²⁾ SL L 136, 31.5.1999., str. 15.

Članak 62.

Ocjenjivanje

1. U roku tri godine od dana kada je Agencija počela izvršavati svoje dužnosti, a nakon toga svakih pet godina, Upravni odbor naručuje neovisnu vanjsku ocjenu primjene ove Uredbe.
2. Pri ocjenjivanju razmatra se učinkovitost Agencije pri ispunjavanju njezinih zadaća. Ocjenjuje se i učinak ove Uredbe, Agencije i njezinih načina rada pri uspostavi visokog stupnja sigurnosti civilnog zrakoplovstva. Pri ocjenjivanju u obzir se uzimaju stajališta svih sudionika kako na europskoj, tako i na nacionalnoj razini.
3. Rezultati ovog ocjenjivanja dostavljaju se upravnom odboru koji Komisiji predlaže eventualne izmjene ove Uredbe, promjene unutar Agencije, kao i promjene u njezinim načinima rada. Navedene preporuke Komisija može proslijediti zajedno s vlastitim mišljenjem i odgovarajućim prijedlozima Europskome parlamentu i Vijeću. Prema potrebi prilaže se i akcijski plan s vremenskim rasporedom. Rezultati i preporuke ocjenjivanja objavljuju se.

Članak 63.

Financijske odredbe

Nakon savjetovanja s Komisijom, upravni odbor donosi financijska pravila koja se primjenjuju na Agenciju. Ona ne smiju odstupati od Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2343/2002 od 19. studenoga 2002. o okvirnoj financijskoj uredbi za tijela iz članka 185. Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 o financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica⁽¹⁾, osim ako takvo odstupanje ne nalažu posebni zahtjevi u pogledu djelovanja Agencije te nakon što je Komisija dala svoju suglasnost.

Članak 64.

Pravilnik o taksama i pristojbama

1. Mjere namijenjene izmjeni sporednih elemenata ove Uredbe njezinim nadopunjavanjem, koje se odnose na takse i pristojbe, donose se u skladu s regulatornim postupkom uz nadzor iz članka 65., stavka 4.
2. Komisija se savjetuje s Upravnim odborom o prijedlogu mjera iz stavka 1.
3. Mjerama iz stavka 1. posebno se određuju usluge za koje se na temelju članka 59., stavka 1. točaka (c) i (d) plaćaju takse i pristojbe, visina taksa i pristojbi i način njihova plaćanja.
4. Takse i pristojbe naplaćuju se za:
 - (a) izdavanje i produljenje roka valjanosti certifikata te s tim povezane funkcije stalnog nadzora;
 - (b) pružanje usluga, s prikazom stvarnih troškova svake pojedine usluge;

⁽¹⁾ SL L 357, 31.12.2002., str. 72.

▼B

(c) postupanje po žalbi.

Sve takse i pristojbe izražene su i plaćaju se u eurima.

5. Visine taksi i pristojbi određuju se tako da s njima povezani prihodi u načelu budu dostatni za pokriće ukupnih troškova pruženih usluga. Te takse i pristojbe, uključujući one koje su bile ubrane u 2007. godini, predstavljaju namjenske prihode Agencije.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

*Članak 65.***Odbor**

1. Komisiji pomaže odbor.
2. U slučaju pozivanja na ovaj stavak, primjenjuju se članci 3. i 7. Odluke 1999/468/EZ, poštujući odredbe njezina članka 8.
3. U slučaju pozivanja na ovaj stavak, primjenjuju se članci 5. i 7. Odluke 1999/468/EZ, poštujući odredbe njezina članka 8.

Rok propisan člankom 5., stavkom 6. Odluke 1999/468/EZ je jedan mjesec.

4. U slučaju pozivanja na ovaj stavak, primjenjuje se članak 5.a, stavci 1. do 4. i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, poštujući odredbe njezina članka 8.

5. U slučaju pozivanja na ovaj stavak, primjenjuje se članak 5.a stavci 1. do 4. te stavak 5. točka (b) kao i članak 7. Odluke 1999/468/EZ, poštujući odredbe njezina članka 8.

Rokovi propisani člankom 5.a, stavkom 3., točkom (c), stavkom 4., točkom (b) i stavkom 4., točkom (e) Odluke 1999/468/EZ su dvadeset dana.

6. U slučaju pozivanja na ovaj stavak, primjenjuje se članak 5.a, stavci 1., 2. i 4., stavak 5., točka (b) i stavak 6. te članak 7. Odluke 1999/468/EZ, poštujući odredbe njezina članka 8.

7. U slučaju pozivanja na ovaj stavak, primjenjuje se članak 6. Odluke 1999/468/EZ.

Prije donošenja odluke Komisija se savjetuje s odborom iz stavka 1. ovog članka.

Rok predviđen člankom 6., točkom (b) Odluke 1999/468/EZ je tri mjeseca.

Ako država članica odluku Komisije uputi Vijeću, Vijeće može kvalificiranom većinom u roku tri mjeseca donijeti drugačiju odluku.

▼M2*Članak 65.a***Izmjene**

U skladu s odredbama Ugovora, Komisija predlaže izmjene uredbi (EZ) br. 549/2004, (EZ) br. 550/2004, (EZ) br. 551/2004 i (EZ) br. 552/2004 kako bi se uzeli u obzir zahtjevi ove Uredbe.

Članak 66.

Sudjelovanje europskih trećih zemalja

Agencija je otvorena za sudjelovanje europskih trećih zemalja koje su ugovorne stranke Čikaške konvencije i koje su s Europskom zajednicom sklopile sporazume na temelju kojih su usvojile i sada primjenjuju pravo Zajednice u području uređenom ovom Uredbom i njezinim provedbenim propisima.

U skladu s odgovarajućim odredbama tih sporazuma, postići će se dogovori kojima će se, između ostalog, definirati narav i opseg te podrobna pravila za sudjelovanje tih zemalja u radu Agencije, uključujući odredbe o financijskim doprinosima i osoblju.

Članak 67.

Početak rada Agencije

1. Od 28. rujna 2003. Agencija obavlja poslove certificiranja koji potpadaju u područje njezine nadležnosti na temelju članka 20. Do tog dana države članice nastavljaju provoditi primjenjive pravne propise.

2. Tijekom dodatnog 42-mjesečnog prijelaznog razdoblja od dana iz stavka 1., države članice mogu, iznimno od odredaba članka 5., 6., 12. i 20., nastaviti izdavati certifikate i potvrde pod uvjetima koje odredi Komisija u mjerama donesenima za njihovu primjenu. Ako u tom slučaju države članice izdaju certifikate na temelju certifikata izdanih u trećim zemljama, u mjerama koje je donijela Komisija poštuju se načela propisana člankom 12., stavkom 2., točkama (b) i (c).

Članak 68.

Kazne

Države članice određuju kazne za povrede odredaba ove Uredbe i njezinih provedbenih propisa. Kazne su učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

Članak 69.

Stavljanja izvan snage

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe drugog podstavka, Uredba (EZ) br. 1592/2002 stavlja se izvan snage.

Pozivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se pozivanjima na ovu Uredbu i tumače se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga VI.

2. Direktiva Vijeća 91/670/EEZ stavlja se izvan snage danom stupanja na snagu mjera iz članka 7., stavka 6.

3. Prilog III. Uredbi (EEZ) br. 3922/91 briše se danom stupanja na snagu odgovarajućih mjera iz članka 8., stavka 5.

▼B

4. Odredbe članka 11. primjenjuju se na proizvode, dijelove i uređaje, organizacije i osobe, certifikacija kojih je bila obavljena ili priznata u skladu s odredbama akata iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka.

5. Direktiva 2004/36/EZ stavlja se izvan snage danom stupanja na snagu mjera iz članka 10., stavka 5. ove Uredbe te ne dovodeći u pitanje provedbene propise iz članka 8., stavka 2. te Direktive.

*Članak 70.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članci 5., 6., 7., 8., 9. i 10. primjenjuju se od dana utvrđenih u odgovarajućim provedbenim propisima, ali najkasnije od 8. travnja 2012.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

PRILOG I.

Bitni zahtjevi u pogledu plovidbenosti iz članka 5.

1. *Integritet proizvoda: integritet proizvoda mora biti osiguran u svim predvidivim uvjetima letenja tijekom vremena uporabe zrakoplova. Usklađenost sa svim zahtjevima dokazuje se ocjenama ili analizama, poduprtima, prema potrebi, ispitivanjima.*
 - 1.a. Strukture i materijali: potrebno je osigurati integritet strukture u cijelom operativnom području zrakoplova, uključujući njegova pogonskog sustava, i dostatnu sigurnosnu rezervu tijekom cjelokupnog vremena uporabe zrakoplova.
 - 1.a.1. Svi dijelovi zrakoplova, zatajenje kojih bi moglo smanjiti integritet strukture, moraju ispunjavati sljedeće uvjete, a da pritom ne dođe do štetnih deformacija ili zatajenja. Ovdje spadaju svi elementi velike mase i načini njihova učvršćivanja.
 - 1.a.1.a. Potrebno je razmotriti sve kombinacije tereta koje je razumno očekivati u granicama težine, u području težišta, u čitavom operativnom području tijekom cjelokupnog vremena uporabe zrakoplova, i predvidjeti dostatnu rezervu. Ovdje spadaju i dodatni tereti zbog naleta vjetra, izvođenja manevara, održavanja zračnog tlaka, pomičnih površina, sustava za kormilarenje i pogonskih sustava tijekom leta i na tlu.
 - 1.a.1.b. Potrebno je voditi računa o teretima i vjerojatnim zatajenjima zbog prisilnih slijetanja na tlo ili vodenu površinu.
 - 1.a.1.c. Potrebno je voditi računa o dinamičkim učincima pri odgovoru konstrukcije na takve terete.
 - 1.a.2. Zrakoplov ne smije imati nikakve aeroelastične nestabilnosti ni prekomjerne vibracije.
 - 1.a.3. Rezultati postupka proizvodnje zrakoplova i materijala koji se pri tome koriste moraju biti poznate i ponovljive strukturalne značajke. Bilo kakve promjene u značajkama materijala, povezane s okolišem, moraju se opravdati.
 - 1.a.4. Učinci cikličkih opterećenja, degradacije okoliša, slučajne i diskretne štete ne smiju smanjiti integritet strukture ispod prihvatljive razine preostale čvrstoće. Potrebno je objaviti sve s tim povezane upute koje su potrebne za osiguranje kontinuirane plovidbenosti.
 - 1.b. Pogon: integritet pogonskog sustava (to jest motora i, prema potrebi, elise) mora se dokazati u cijelom operativnom području pogonskog sustava i s dostatnom sigurnosnom rezervom te se mora održavati tijekom cjelokupnog vremena uporabe pogonskog sustava.
 - 1.b.1. Pogonski sustav mora, unutar navedenih granica, proizvoditi potisak ili snagu koji se od njega zahtijevaju u svim uvjetima letenja, vodeći računa o okolišnim utjecajima i prilikama.
 - 1.b.2. Postupak izrade pogonskog sustava i materijali koji se pri tome koriste moraju pokazivati poznate i ponovljive konstrukcijske značajke. Bilo kakve promjene u ponašanju materijala, povezane s okolišem, moraju se opravdati.
 - 1.b.3. Učinci cikličkih opterećenja, degradacije okoliša i slabljenja djelovanja i vjerojatnih naknadnih zatajenja dijelova ne smiju smanjiti integritet pogonskog sustava ispod prihvatljivih razina. Potrebno je objaviti sve s tim povezane upute koje su potrebne za osiguranje kontinuirane plovidbenosti.

▼B

- 1.b.4. Treba objaviti sve potrebne upute, informacije i zahtjeve za sigurnu i pravilnu povezanost između pogonskog sustava i zrakoplova.
- 1.c. Sustavi i oprema
 - 1.c.1. Zrakoplov ne smije imati nikakve konstrukcijske značajke ili detalje za koje se iz iskustva zna da su nesigurni.
 - 1.c.2. Zrakoplov, uključujući sustave, opremu i uređaje koji se zahtijevaju za certifikaciju tipa ili su predviđeni operativnim propisima, moraju funkcionirati u svim predviđivim uvjetima uporabe zrakoplova, unutar čitavog operativnog područja zrakoplova, te s dostatnom rezervom, kako je to i predviđeno, pri čemu se vodi računa o okruženju u kojemu sustav, oprema ili uređaj radi. Drugi sustavi, oprema i uređaji koji se ne zahtijevaju za certifikaciju tipa ili koji nisu predviđeni operativnim propisima ne smiju smanjivati sigurnost ili negativno utjecati na pravilan rad drugih sustava, opreme ili uređaja, bez obzira funkcioniraju li oni pravilno ili ne. Rad sustava, opreme i uređaja ne smije zahtijevati iznimne vještine ili snagu.
 - 1.c.3. Zrakoplovni sustavi, oprema i s njima povezani uređaji, razmatrani zasebno te u njihovoj međupovezanosti, moraju biti projektirani tako da samo jedno zatajenje, koje se nije pokazalo iznimno nevjerojatnim, ne uzrokuje pogubno zatajenje i da su vjerojatnost zatajenja i opasnost njegovih učinaka na zrakoplov i putnike u obrnuto proporcionalnom odnosu. U vezi s navedenim kriterijem samo jednog zatajenja, u obzir je dopušteno uzeti veličinu i opću konfiguraciju zrakoplova, zbog čega može doći do neusklađenosti nekih dijelova i sustava helikoptera i manjih zrakoplova s kriterijem u pogledu samo jednog zatajenja.
 - 1.c.4. Posadi ili, prema potrebi, osoblju za održavanje moraju se na jasan, dosljedan i nedvosmislen način osigurati informacije potrebne za sigurno obavljanje leta i informacije o uvjetima koji bi mogli ugroziti sigurnost. Sustave, opremu i kontrolne uređaje, uključujući znakove i objave, treba projektirati i namjestiti tako da se, što je moguće više, smanje pogreške koje bi mogle povećati nesigurnost.
 - 1.c.5. Pri projektiranju potrebno je poduzeti mjere predostrožnosti kako bi se opasnosti za zrakoplov i putnike uzrokovane prilično vjerojatnim prijetnjama, kako u zrakoplovu, tako i izvan njega, svele na najmanju moguću mjeru, uključujući zaštitu od možebitnih većih zatajenja ili prekida rada bilo kojeg uređaja.
- 1.d. Kontinuirana plovidbenost
 - 1.d.1. Potrebno je sastaviti upute u pogledu kontinuirane plovidbenosti, čime se osigurava održavanje standarda u pogledu plovidbenosti za certifikaciju tipa zrakoplova tijekom čitavog vremena uporabe zrakoplova.
 - 1.d.2. Potrebno je osigurati sredstva koja omogućuju inspekcijski nadzor, prilagodbu, mazanje, uklanjanje ili zamjenu dijelova i uređaja, ako je to potrebno za kontinuiranu plovidbenost.
 - 1.d.3. Upute u vezi s kontinuiranom plovidbenošću moraju biti u obliku jednog ili više priručnika, ovisno o količini podataka koje treba osigurati. Priručnici moraju sadržavati upute za održavanje i otklanjanje kvarova, informacije o servisiranju, postupke za traženje i otklanjanje kvarova te postupke za obavljanje inspekcijskih nadzora u obliku koji omogućuje praktičnu uporabu.
 - 1.d.4. Upute u vezi s kontinuiranom plovidbenošću moraju sadržavati ograničenja u pogledu plovidbenosti, kojima se određuje datum obvezne zamjene, obvezni vremenski razmaci između inspekcijskih nadzora i s tim povezani obvezni postupci za obavljanje inspekcijskog nadzora.

▼ B

2. *Aspekti plovidbenosti pri djelovanju proizvoda*
- 2.a. Potrebno je dokazati da se za osiguranje zadovoljavajućeg stupnja sigurnosti osoba u zrakoplovu ili na tlu tijekom rada proizvoda vodilo računa o sljedećem:
 - 2.a.1. Potrebno je utvrditi vrste operacija za koje je zrakoplov certificiran, ograničenja i informacije potrebne za sigurno izvođenje operacija, uključujući ograničenja i izvedbene značajke u pogledu okoliša.
 - 2.a.2. Zrakoplov treba biti moguće sigurno nadzirati i sigurno njime upravljati u svim predvidivim uvjetima uporabe zrakoplova, uključujući nakon zatajenja jednog pogonskog sustava ili, kad slučaj nalaže, više njih. Potrebno je voditi računa o izdržljivosti pilota, uređenju pilotske kabine, radnom opterećenju pilota i drugim ljudskim sastavnicama te o fazi leta i njegovom trajanju.
 - 2.a.3. Treba biti moguće izvršiti glatki prijelaz iz jedne faze leta u drugu, a da to od pilota ne zahtijeva iznimno znanje i spretnost, budnost, snagu ili radno opterećenje u uvjetima rada koji su vjerojatni.
 - 2.a.4. Zrakoplov mora biti dovoljno stabilan da pilotu ne postavlja pretjerane zahtjeve u pogledu faze leta i njezina trajanja.
 - 2.a.5. Potrebno je utvrditi postupke za normalne operacije, zatajenja i izvanredne okolnosti.
 - 2.a.6. Potrebno je predvidjeti upozorenja i druga odvratajuća sredstva kojima se sprječava prelaženje granica područja normalnog letenja, ovisno o tipu.
 - 2.a.7. Značajke zrakoplova i njegovih sustava moraju omogućiti siguran povratak iz krajnjih točaka područja letenja u kojima se zrakoplov može naći.
- 2.b. Operativna ograničenja i druge informacije potrebne za sigurno izvođenje operacija moraju biti dostupne članovima posade.
- 2.c. Rad proizvoda mora biti zaštićen od opasnosti koje su posljedica nepovoljnih vanjskih i unutarnjih uvjeta, uključujući uvjete koji prevladavaju u okolišu.
 - 2.c.1. Osobito, nesigurni uvjeti ne smiju biti posljedica izloženosti pojavama kao što su, između ostalog, nepovoljne vremenske prilike, munje, naleti ptica, polja visokofrekvencijskog zračenja, ozon itd., koje je razumno očekivati tijekom rada proizvoda.
 - 2.c.2. Putničke kabine moraju putnicima osigurati odgovarajuće uvjete putovanja i dostatnu zaštitu od svih predvidivih opasnosti do kojih može doći tijekom leta ili zbog izvanrednih stanja, uključujući požar, dim, otrovne plinove i brzo padanje tlaka. Potrebno je donijeti mjere koje će putnicima osigurati svaku razumnu mogućnost izbjegavanja ozbiljnih ozljeda, brzog napuštanja zrakoplova i zaštite od učinaka sile deceleracije u slučaju prisilnog slijetanja zrakoplova na tlo ili vodenu površinu. Prema potrebi, potrebno je predvidjeti jasne i nedvosmislene znakove ili obavijesti kako bi se putnici informirali o odgovarajućem ponašanju kojim se održava sigurnost i o mjestima na kojima se nalazi sigurnosna oprema te o njezinom ispravnom korištenju. Potrebna sigurnosna oprema mora biti lako dostupna.

▼ B

- 2.c.3. Pilotske kabine moraju biti uređene tako da olakšavaju izvođenje letачkih operacija, uključujući sredstava za svjesno praćenje uvjeta u okruženju kao i upravljanje svim predvidivim okolnostima i izvanrednim okolnostima. Okruženje u pilotskoj kabini ne smije ugrožavati sposobnost posade da izvršava svoje zadaće, a njezina konstrukcija mora onemogućiti interferencije tijekom njihova korištenja i pogrešno korištenje komandi.
3. *Organizacije (uključujući fizičke osobe koje se bave aktivnošću projektiranja, izgradnje ili održavanja)*
- 3.a. Organizacijama se izdaju odobrenja kada se ispune sljedeći uvjeti:
- 3.a.1. organizacija mora imati sva sredstva potrebna za cjelokupni opseg posla. Ta sredstva, između ostalog, uključuju: uređaje, osoblje, opremu, alate i materijale, dokumentaciju o zadaćama, odgovornostima i postupcima, pristup relevantnim podacima i vođenje evidencija;
- 3.a.2. organizacija mora uspostaviti i održavati sustav upravljanja koji osigurava usklađenost s ovim bitnim zahtjevima u pogledu plovidbenosti te kontinuirano nastojati poboljšati taj sustav;
- 3.a.3. organizacija mora, prema potrebi, s drugim relevantnim organizacijama postići dogovore pomoću kojih će osigurati kontinuiranu usklađenost s ovim bitnim zahtjevima u pogledu plovidbenosti;
- 3.a.4. organizacija mora uspostaviti sustav izvješćivanja o događajima i/ili provedbe, koji se treba koristiti u okviru sustava upravljanja iz točke 3.a.2. i dogovora iz točke 3.a.3., kako bi doprinio ostvarenju cilja kontinuiranog poboljšanja sigurnosti proizvoda.
- 3.b. Uvjeti iz točaka 3.a.3. i 3.a.4. ne primjenjuju se u slučaju organizacija za obuku osoblja zaduženog za održavanje.

PRILOG II.

Zrakoplovi iz članka 4., stavka 4.

Članak 4., stavci 1., 2. i 3. ne primjenjuju se na zrakoplove koji potpadaju u jednu ili više niže navedenih kategorija:

- (a) povijesni zrakoplovi koji ispunjavaju niže navedene kriterije:
 - i. nekompleksni zrakoplovi čija je:
 - prvobitna konstrukcija nastala prije 1. siječnja 1955., i
 - čija je proizvodnja prestala prije 1. siječnja 1975.;
 - ili
 - ii. zrakoplovi od jasnog povijesnog značaja, koji se odnose na:
 - sudjelovanje u važnom povijesnog događaju, ili
 - značajan korak u razvoju zrakoplovstva, ili
 - značajnu ulogu koju su odigrali u oružanim snagama države članice;
- (b) zrakoplovi posebno projektirani ili prilagođeni u istraživačke, eksperimentalne ili znanstvene svrhe, koji će se najvjerojatnije proizvoditi u vrlo ograničenom broju;
- (c) zrakoplovi koje je barem 51 % izgradio amater ili neprofitno udruženje amatera za vlastitu uporabu, u nekomercijalne svrhe;
- (d) zrakoplovi koje su koristile vojne snage, osim ako to nisu zrakoplovi tipa za koji je Agencija preuzela uzorak za konstrukciju;
- (e) zrakoplovi, helikopteri i motorni padobranci koji imaju najviše dva sjedala i najveću uzletnu masu (MTOM) kao što su odredile države članice, koja ne prelazi:
 - i. 300 kg za kopnenu letjelicu/helikopter jednosjed; ili
 - ii. 450 kg za kopnenu letjelicu/helikopter dvosjed; ili
 - iii. 330 kg za amfibijsku ili plutajuću letjelicu/helikopter jednosjed; ili
 - iv. 495 kg za amfibijsku ili plutajuću letjelicu/helikopter dvosjed, ako je ta masa, kada se koriste i kao plutajuću letjelicu/helikopter i kao kopnena letjelica/helikopter, ispod obiju najvećih uzletnih masa, prema potrebi;
 - v. 472,5 kg za kopnenu letjelicu dvosjed, opremljenu sustavom padobrana za ponovno dizanje, pričvršćenim na konstrukciju;
 - vi. 315 kg za kopnenu letjelicu jednosjed, opremljenu sustavom padobrana za ponovno dizanje, pričvršćenim na konstrukciju;
 - i. za letjelice kojih brzina sloma uzgona ili najmanja stalna brzina letenja pri slijetanju ne prelazi 35 čvorova kalibrirane brzine (CAS);
- (f) jednosjedi i dvosjedi giropalani najveće dopuštene uzletne mase koja ne prelazi 560 kg;
- (g) glajderi s najvećom težinom kada su prazni koja ne prelazi 80 kg za jednosjede i 100 kg za dvosjede, uključujući one kojima se polijeće trčeći;
- (h) replike zrakoplova koji ispunjavaju gore navedene kriterije iz (a) ili (d), čija je konstrukcija slična originalnom zrakoplovu;
- (i) zrakoplovi bez posade operativne mase koja ne prelazi 150 kg;
- (j) svaki drugi zrakoplov najveće dopuštene vlastite mase, uključujući gorivo, koja ne prelazi 70 kg.

PRILOG III.

Bitni zahtjev za licenciranje pilota iz članka 7.

1. *Obuka*
 - 1.a. *Općenito*
 - 1.a.1. Osoba koja se obučava za pilota zrakoplova mora biti dovoljno zrela, kako u pogledu izobrazbe, tako i u pogledu fizičkih i psihičkih sposobnosti, kako bi stekla, upamtila i pokazala odgovarajuće teoretsko i praktično znanje.
 - 1.b. *Teoretsko znanje*
 - 1.b.1. Pilot mora steći i održati razinu znanja koja odgovara dužnostima u zrakoplovu i koja je razmjerna rizicima povezanim s vrstom djelatnosti. Takvo znanje mora uključivati barem sljedeće:
 - i. zrakoplovno pravo;
 - ii. opće znanje o zrakoplovima;
 - iii. tehnička pitanja u vezi s kategorijom zrakoplova;
 - iv. planiranje leta i izvođenje leta;
 - v. izvedbene značajke i ograničenja ljudskog djelovanja;
 - vi. meteorologija;
 - vii. navigacija;
 - viii. operativni postupci, uključujući upravljanje resursima;
 - ix. načela letenja;
 - x. komuniciranje; i
 - xi. vještine netehničke naravi, uključujući otkrivanje prijetnji i pogrešaka i upravljanje tim prijetnjama i pogreškama.
 - 1.c. *Prikaz i održavanje teoretskog znanja*
 - 1.c.1. Stjecanje i zadržavanje teoretskog znanja dokazuje se kontinuiranim ocjenjivanjem tijekom obuke i, prema potrebi, polaganjem ispita.
 - 1.c.2. Stečeno teoretsko znanje treba održavati na odgovarajućoj razini. Osposobljenost treba dokazivati redovitim ocjenjivanjem, ispitima, testovima ili provjerama. Učestalost ispita, testova ili provjera mora odgovarati stupnju rizika koji je povezan s djelatnošću.
 - 1.d. *Praktične vještine*
 - 1.d.1. Pilot mora steći i zadržati praktične vještine potrebne za obnašanje njegovih dužnosti u zrakoplovu. Takve vještine moraju biti razmjerne rizicima povezanim s vrstom djelatnosti i obuhvaćati, ako odgovaraju dužnostima koje se izvršavaju u zrakoplovu, sljedeće:
 - i. aktivnosti prije polijetanja i tijekom leta, uključujući određivanje izvedbenih značajki, mase i ravnoteže zrakoplova, inspeksijski nadzor i servisiranje zrakoplova, planiranje raspoloživosti goriva, procjenu meteoroloških uvjeta, planiranje smjera letenja, ograničenja zračnog prostora i raspoloživost poletno-sletne staze;
 - ii. operacije u zračnoj luci i u određenom prometnom modelu;
 - iii. mjere predostrožnosti i postupci za izbjegavanje sudara;
 - iv. nadzor zrakoplova na temelju vanjske vidljivosti;

▼B

- v. letački manevri, uključujući i u kritičnim situacijama, i s tim povezani manevri za „sprečavanje strmoglavljenja”, u mjeri u kojoj su tehnički izvedivi;
- vi. polijetanja i slijetanja u uobičajenim uvjetima i pri bočnom vjetru;
- vii. letenje samo na temelju instrumenata, s obzirom na vrstu aktivnosti;
- viii. operativni postupci, uključujući timske vještine i upravljanje resursima, s obzirom na vrstu operacije, i s obzirom da li se radi o jednom ili više članova posade;
- ix. navigacija i provedba letačkih propisa i s tim povezanih postupaka, koristeći, prema potrebi, vizualna ili navigacijska pomagala;
- x. neuobičajene operacije i operacije u nuždi, uključujući simulirane kvarove opreme zrakoplova;
- xi. poštovanje postupaka u zračnom prometu i komunikacijskih postupaka;
- xii. posebni aspekti tipa ili razreda zrakoplova;
- xiii. dodatna obuka za stjecanje praktičnih vještina koja se može zahtijevati za ublažavanje rizika povezanih s određenim aktivnostima; i
- xiv. vještine netehničke naravi, uključujući one koje se odnose na otkrivanje prijetnji i pogrešaka te upravljanje njima, pomoću odgovarajućih evaluacijskih metoda zajedno s evaluacijom tehničkih vještina.

1.e. Pokazivanje i održavanje praktičnih vještina

1.e.1. Pilot mora dokazati da je sposoban izvršavati postupke i manevre na razini sposobnosti koja odgovara dužnostima koje se izvršavaju u zrakoplovu, i to:

- i. upravljanjem zrakoplovom u okviru njegovih ograničenja;
- ii. glatkim i preciznim izvršavanjem svih manevara;
- iii. dobrim rasuđivanjem i dobrim pilotiranjem;
- iv. primjenom letačkog znanja;
- v. održavanjem kontrole nad zrakoplovom u svakom trenutku tako da je osiguran uspješan ishod postupka ili manevra; i
- vi. vještinama netehničke naravi, uključujući one koje se odnose na otkrivanje prijetnji i pogrešaka te upravljanje njima, pomoću odgovarajućih evaluacijskih metoda zajedno s evaluacijom tehničkih vještina.

1.e.2. Stečeno praktično znanje potrebno je održavati na odgovarajućoj razini. Osposobljenost je potrebno dokazati redovitim ocjenjivanjem, ispitima, testovima i provjerama. Učestalost ispita, testova ili provjera mora odgovarati stupnju rizika koji je povezan s djelatnošću.

1.f. Jezične sposobnosti

Pilot mora dokazati znanje jezika u mjeri koja odgovara dužnostima koje se obavljaju u zrakoplovu. Tako dokazano znanje uključuje:

- i. sposobnost razumijevanja dokumenata s meteorološkim podacima;
- ii. korištenje letačkih rutnih, odlaznih i prilaznih karata te pripadajućih dokumenata s letačkim informacijama; i

▼B

iii. sposobnost komuniciranja s drugim letačkim posadama i letačkim navigacijskim službama u svim fazama leta, uključujući pripremu leta.

1.g. Simulacijski uređaji za obuku

Ako se simulacijski uređaj za obuku koristi za obuku ili dokazivanje stečenih ili održavanih praktičnih vještina, taj uređaj mora biti uvršten za određenu razinu izvedbenih značajki iz područja koja se odnose na izvršavanje predmetne zadaće. Osobito, imitacija konfiguracije zrakoplova, značajki upravljanja, njegovih izvedbenih značajki i ponašanja sustava mora odgovarati zrakoplovu.

1.h. Program obuke

1.h.1. Obuka se mora provoditi u skladu s programom obuke;

1.h.2. Program obuke mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- i. za svaku vrstu programa potrebno je izraditi nastavni plan; i
- ii. program obuke mora se sastojati od teorijske nastave i praktičnog poučavanja letenja (uključujući obuku na simulatoru), prema potrebi.

1.i. Instruktori

1.i.1. Teorijska nastava

Teorijsku nastavu moraju izvoditi propisno kvalificirani instruktori. Oni moraju:

- i. imati odgovarajuće znanje iz područja koje poučavaju; i
- ii. biti sposobni koristiti odgovarajuće metode poučavanja;

1.i.2. Poduka iz letenja i obuka na simulatoru letenja

Poduku iz letenja i obuku na simulatoru letenja moraju obavljati propisno kvalificirani instruktori koji imaju sljedeće kvalifikacije:

- i. ispunjavaju zahtjeve u pogledu teorijskog znanja i iskustva potrebna za predmetnu poduku;
- ii. sposobni su primjenjivati odgovarajuće metode poduke;
- iii. vježbali su metode poučavanja koje se odnose na letačke manevre i postupke koji su predmet letačke poduke;
- iv. dokazali su da su sposobni davati poduku iz onih područja iz kojih će se poduka organizirati, uključujući poduku u pogledu postupaka prije leta, nakon leta i postupaka na tlu; i
- v. redovito pohađaju tečajeve za obnavljanje znanja kako bi se osigurala ažurnost standarda poduke.

Instruktori leta također moraju imati nadležnosti zapovjednika zrakoplova u zrakoplovima za čiji tip se održava obuka, što ne vrijedi za obuku i za novi tip zrakoplova.

▼B

1.j. Članovi ispitne komisije

1.j.1. Osobe nadležne za ocjenjivanje sposobnosti pilota moraju:

- i. ispunjavati zahtjeve za instruktore leta ili instruktore simulacije letenja;
- ii. biti sposobni ocijeniti vještine pilota i provoditi testove letenja i preglede tijekom leta.

2. *Zahtjevi u pogledu iskustva*

2.a.1. Osoba koja djeluje kao član letačke posade, instruktor ili član ispitne komisije mora steći i održavati dostatno iskustvo za dužnosti koje obnaša, osim ako provedbeni propisi predviđaju da se te kompetencije dokazuje u skladu s točkom 1.e.

3. *Organizacije za obuku*

3.a. Zahtjevi u pogledu organizacija za obuku

3.a.1. Organizacija za obuku pilota mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:

- i. mora imati sva potrebna sredstva za ispunjavanje svih obveza povezanih s njezinom djelatnošću. Ta sredstva, između ostalog, obuhvaćaju: uređaje, osoblje, opremu, alate i materijale, dokumentaciju o zadaćama, odgovornostima i postupcima, pristup relevantnih podacima i vođenje evidencija;
- ii. mora provoditi i održavati sustav upravljanja koji se odnosi na sigurnost i standard osposobljavanja te skrbiti o stalnom poboljšanju tog sustava i
- iii. prema potrebi, mora postići dogovore s drugim relevantnim organizacijama kako bi osigurala kontinuiranu usklađenost s gore navedenim zahtjevima.

4. *Zdravstvena sposobnost*

4.a. Zdravstveni kriteriji

4.a.1. Svi piloti moraju redovito dokazivati zdravstvenu sposobnost da na zadovoljavajući način izvršavaju svoje zadaće, vodeći računa o vrsti aktivnosti koju obavljaju. Usklađenost se dokazuje odgovarajućom evaluacijom koja se temelji na najboljoj praksi zrakoplovne medicine, vodeći računa o vrsti aktivnosti i o mogućim psihičkim i fizičkim pogoršanjima zbog životne dobi.

Zdravstvena sposobnost, koja obuhvaća fizičku i psihičku sposobnost, podrazumijeva stanje bez bilo kakve bolesti ili bilo kakve nesposobnosti, koji bi pilota onemogućio da:

- i. izvršava zadaće potrebne za upravljanje zrakoplovom; ili
- ii. u bilo kojem trenutku izvršava dodijeljene zadaće; ili
- iii. pravilno razaznaje okolinu.

4.a.2. Ako se zdravstvena sposobnost ne može u cijelosti dokazati, mogu se donijeti ublažavajuće mjere koje osiguravaju podjednaku sigurnost letenja.

4.b. Liječnici zrakoplovne medicine

4.b.1. Liječnik zrakoplovne medicine:

- i. mora biti kvalificiran i imati dozvolu za obavljanje liječničke prakse;
- ii. morao je proći obuku iz zrakoplovne medicine te mora redovito pohađati tečajeve za obnavljanje znanja iz zrakoplovne medicine kako bi se osiguralo održavanje evaluacijskih standarda;
- iii. morao je steći praktično znanje i iskustvo o uvjetima u kojima piloti obavljaju njihove dužnosti.

▼B

4.c. Zrakoplovno-medicinski centar

4.c.1. Zrakoplovno-medicinski centri moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- (i) moraju imati sva sredstva potrebna za opseg odgovornosti povezanih s njihovim povlasticama. Ta sredstva, između ostalog, uključuju sljedeće: objekte i uređaje, osoblje, opremu, alate i materijal, dokumentaciju o zadaćama, odgovornostima i postupcima, pristup odgovarajućim podacima i vođenje evidencije;
- (ii) moraju uvesti i održavati sustav upravljanja koji se odnosi na sigurnost i standard zdravstvenog ocjenjivanja te moraju težiti trajnom poboljšavanju tog sustava;
- (iii) moraju, prema potrebi, uspostaviti sporazume s drugim odgovarajućim organizacijama, kako bi se osigurala trajna sukladnost s ovim zahtjevima.

PRILOG IV.

Bitni zahtjevi za letačke operacije iz članka 8.

1. *Općenito*
 - 1.a. Let se ne smije obaviti ako članovi letačke posade i, prema potrebi, svi drugi članovi operativnog osoblja koje sudjeluje u njegovoj pripremi i obavljanju, nisu upoznati s važećim zakonima, propisima i postupcima koji uređuju obavljanje njihovih zadaća i koji se primjenjuju na područja preleta, zračne luke koje će se prema planu koristiti i s tim povezani zrakoplovni navigacijski uređaji.
 - 1.b. Let se treba obaviti poštujući operativne postupke za pripremu i obavljanje leta iz letačkog priručnika ili, prema potrebi, operativnog priručnika. Kako bi se olakšalo postupanje u skladu s propisanim postupcima, članovima letačke posade mora biti dostupan sustav kontrolne liste za korištenje u svim fazama korištenja zrakoplova u uobičajenim, neuobičajenim i izvanrednim okolnostima i situacijama. Potrebno je uspostaviti postupke za sve razumno predvidive izvanredne situacije.
 - 1.c. Prije svakog leta potrebno je definirati uloge i dužnosti svakog člana letačkog osoblja. Zapovjednik zrakoplova mora biti odgovoran za upravljanje i sigurnost zrakoplova te za sigurnost svih članova letačkog osoblja, putnika i tereta u zrakoplovu.
 - 1.d. Predmeti ili tvari koji bi mogli predstavljati veliku opasnost za zdravlje, sigurnost, imovinu ili okoliš, kao što su opasna roba, oružje i streljivo, smiju se prevoziti zrakoplovom samo ako se primjenjuju posebni sigurnosni postupci i upute za smanjenje s njima povezane opasnosti.
- 1.e. Svi podaci, dokumenti, zapisnici i informacije, potrebni za evidentiranje poštovanja uvjeta iz točke 5.c., moraju se za svaki let pohraniti i učiniti dostupnima najmanje tijekom razdoblja koje odgovara vrsti operacije.
2. *Priprema leta*
 - 2.a. Let smije početi tek nakon što se svim raspoloživim sredstvima utvrdi da su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
 - 2.a.1. Uzimajući u obzir raspoloživu dokumentaciju Zrakoplovne informacijske službe, za obavljanje leta dostupni su odgovarajući uređaji koji su neposredno potrebni za let i za sigurno upravljanje zrakoplovom, uključujući komunikacijske uređaje i navigacijska pomagala.
 - 2.a.2. Letačko osoblje mora znati gdje se nalazi i kako se koristi oprema za spašavanje. Te se informacije moraju priopćiti putnicima. Posadi i putnicima mora se posebnim informacijama dati dovoljno relevantnih podataka o postupcima u nuždi i o korištenju kabinske sigurnosne opreme.
 - 2.a.3. Zapovjednik zrakoplova mora se uvjeriti da:
 - i. zrakoplov ispunjava uvjete plovidbenosti, kako je navedeno u točki 6.;
 - ii. je zrakoplov, prema potrebi, propisno registriran i da se odgovarajuće potvrde o tome nalaze u zrakoplovu;
 - iii. su instrumenti i oprema iz točke 5., potrebni za obavljanje tog leta, ugrađeni u zrakoplov i da ispravno rade, osim ako u primjenjivom popisu minimalne opreme ili jednakovrijednom dokumentu nije predviđena iznimka;

▼B

- iv. su masa zrakoplova i mjesto težišta takvi da omogućuju obavljanje leta u okviru ograničenja iz dokumentacije o plovidbenosti;
 - v. su ručna i predana prtljaga te teret pravilno utovareni i pričvršćeni; i
 - vi. ni u kojem trenutku tijekom leta operativna ograničenja za zrakoplov iz točke 4. neće biti prekoračena.
- 2.a.4. Letačkom osoblju moraju biti dostupne informacije o meteorološkim prilikama u polazišnoj, odredišnoj i, prema potrebi, zamjenskoj zračnoj luci te informacije o meteorološkim prilikama duž planirane rute letenja. Posebnu pažnju je potrebno posvetiti potencijalno opasnim atmosferskim uvjetima.
- 2.a.5. Za letove u područja s poznatim ili očekivanim uvjetima zaleđenosti, zrakoplov mora biti certificiran, opremljen i/ili pripremljen za sigurno djelovanje u takvim uvjetima.
- 2.a.6. Za letove koji se obavljaju prema vizualnim pravilima, meteorološki uvjeti duž planirane rute letenja moraju biti takvi da omogućuju poštovanje tih pravila letenja. Za letove koji se obavljaju prema pravilima instrumentalnog letenja potrebno je odabrati odredišnu zračnu luku i, prema potrebi, jednu ili više zamjenskih zračnih luka u koje zrakoplov može sletjeti, vodeći posebno računa o predviđenim meteorološkim uvjetima, raspoloživosti letačkih navigacijskih usluga, raspoloživosti uređaja na tlu i postupaka instrumentalnog letenja koje je odobrila država u kojoj se nalazi odredišna i/ili zamjenska zračna luka.
- 2.a.7. Količina goriva i ulja u zrakoplovu mora biti dostatna za sigurno okončanje planiranog leta, vodeći pri tom računa o meteorološkim prilikama, svim elementima koji utječu na izvedbene značajke zrakoplova i svim predviđenim kašnjenjima tijekom leta. Osim toga, moraju se ponijeti dodatne zalihe goriva koje omogućavaju postupanje u nepredviđenim situacijama. Kada je potrebno uvode se postupci za upravljanje zalihama goriva tijekom leta.
3. *Letačke operacije*
- 3.a. U pogledu letačkih operacija, potrebno je ispuniti sve sljedeće uvjete:
- 3.a.1. Svi članovi letačke posade moraju – ako je to relevantno za tip zrakoplova – tijekom polijetanja i slijetanja te uvijek kada je to, prema mišljenju zapovjednika zrakoplova potrebno radi sigurnosti, sjediti na svojem mjestu i koristiti sustave vezivanja predviđene s obzirom na tip zrakoplova.
- 3.a.2. Svi članovi letačke posade koji moraju svoj posao obavljati u pilotskoj kabini, moraju – ako je to relevantno za tip zrakoplova – biti ili ostati na svojem mjestu privezanih pojaseva, osim kada je tijekom leta potrebno napraviti iznimku radi fizioloških ili operativnih potreba.
- 3.a.3. Ako je to relevantno za tip zrakoplova i vrstu operacije, zapovjednik zrakoplova mora prije polijetanja i slijetanja, tijekom vožnje po manevarskim površinama i kada god to smatra potrebnim radi sigurnosti, osigurati da svi putnici pravilno sjede na svojim sjedalima i da su osigurani.
- 3.a.4. Tijekom leta potrebno je u svim fazama leta održavati odgovarajući razmak s obzirom na druge zrakoplove i osigurati odgovarajuću visinu leta iznad prepreka. Taj razmak mora biti barem onoliki koliki je propisan letačkim propisima na snazi.

▼ B

- 3.a.5. Let se smije nastaviti samo ako su poznati uvjeti i dalje barem jednaki onima iz točke 2. Osim toga, za let koji se obavlja prema pravilima instrumentalnog letenja, prilaženje zračnoj luci ne smije se nastaviti ispod određenih visina ili preko određenog položaja, ako propisani kriteriji za vidljivost nisu ispunjeni.
- 3.a.6. U slučaju nužde, zapovjednik zrakoplova mora voditi računa o tome da svi putnici dobiju upute o mjerama za slučaj nužnog postupanja, a koje bi upute mogle biti odgovarajuće okolnostima.
- 3.a.7. Zapovjednik zrakoplova mora poduzeti sve potrebne mjere da čim više smanji posljedice na let ometajućeg ponašanja putnika.
- 3.a.8. Zrakoplov ne smije rulati na manevarskim površinama zračne luke niti smije imati uključen rotor ako osoba na upravljačkom mjestu nije na odgovarajući način kvalificirana.
- 3.a.9. Prema potrebi potrebno je slijediti postupke koji se primjenjuju na upravljanje zalihama gorivom tijekom leta.
4. *Izvedbene značajke zrakoplova i operativna ograničenja*
- 4.a. Zrakoplovom treba upravljati u skladu s dokumentacijom o plovidbenosti i svim povezanim operativnim postupcima i ograničenjima, kako je navedeno u njegovom odobrenom letačkom priručniku ili jednakovrijednoj dokumentaciji, ovisno o slučaju. Letačkoj posadi mora biti dostupan letački priručnik ili jednakovrijedna dokumentacija, koje treba za svaki zrakoplov redovito dopunjavati najnovijim podacima.
- 4.b. Zrakoplovom treba upravljati u skladu s primjenjivom dokumentacijom iz područja zaštite okoliša.
- 4.c. Let se ne smije započeti ili nastaviti ako pri planiranoj radnoj masi te poštujući sve čimbenike koji znatno utječu na njegovu izvedbenu razinu, planirana izvedbena uspješnost zrakoplova ne dopušta izvedbu svih faza leta u okviru primjenjivih udaljenosti/područja i bez prepreka. Izvedbeni čimbenici koji znatno utječu na polijetanje, let i prilaženje/slijetanje su posebno:
- i. operativni postupci;
 - ii. tlačna visina zračne luke;
 - iii. temperatura;
 - iv. vjetar;
 - v. veličina, nagib i stanje uzletnog i sletnog područja; i
 - vi. stanje osnovne konstrukcije zrakoplova, pogonskog uređaja ili sustava, vodeći računa o mogućim degradacijama.
- 4.c.1. Takve je čimbenike potrebno uzeti u obzir neposredno kao operativne parametre ili posredno, primjenom odstupanja ili rezervi koje se mogu predvidjeti pri planiranju izvedbenih podataka, ovisno o vrsti operacije.
5. *Instrumenti, podaci i oprema*
- 5.a. Zrakoplov mora biti opremljen cjelokupnom navigacijskom, komunikacijskom i drugom opremom koja je potrebna za planirani let, vodeći računa o propisima iz područja zračnog prometa i zrakoplovnim propisima koji se primjenjuju na sve faze leta.

▼B

- 5.b. Ako je potrebno, zrakoplov mora biti opremljen cjelokupnom potrebnom sigurnosnom i medicinskom opremom te opremom za evakuaciju i preživljavanje, vodeći računa o rizicima povezanim s područjima letenja, planiranim rutama letenja te visini i trajanju leta.
- 5.c. Svi podaci koji su letačkoj posadi potrebi za obavljanje leta moraju biti ažurirani i dostupni u samom zrakoplovu, vodeći računa o mjerodavnim propisima iz područja zračnog prometa, zrakoplovnim propisima, visini leta i području letenja.
6. *Kontinuirana plovidbenost*
- 6.a. Zrakoplovom se smije upravljati samo ako su sljedeći uvjeti ispunjeni:
- zrakoplov je u stanju plovidbenosti;
 - operativna oprema i oprema za slučaj nužde, potrebne za planirani let, u uporabnom su stanju;
 - dokument o plovidbenosti zrakoplova je valjan; i
 - zrakoplov se održava u skladu s programom održavanja.
- 6.b. Prije svakog leta ili dosljedne serije uzastopnih letova zrakoplov je potrebno pregledati prije polijetanja kako bi se utvrdilo je li u stanju obaviti planirani let.
- 6.c. U programu održavanja moraju se u prvome redu predvidjeti zadaće održavanja i razmaci u kojima se te zadaće trebaju izvršavati, posebno kada su one propisane kao obvezatne u uputama za kontinuiranu plovidbenost.
- 6.d. Zrakoplov se smije koristiti samo ako ga nakon održavanja u uporabu vrate kvalificirane osobe ili organizacije. Potpisana potvrda o vraćanju u uporabu mora ponajprije sadržavati osnovne podatke o obavljenom održavanju.
- 6.e. Cjelokupna evidencija o plovidbenosti zrakoplova mora se čuvati sve dok se podaci u njoj ne nadomjeste novim informacijama koje su po svojem opsegu i iscrpnosti jednakovrijedne, ali ne manje od 24 mjeseca u slučaju iscrpnih evidencija o održavanju. Ako je zrakoplov u zakupu, cjelokupna evidencija o plovidbenosti zrakoplova treba se čuvati barem onoliko dugo koliko traje zakup.
- 6.f. Sve izmjene i popravci moraju biti u skladu s bitnim zahtjevima u pogledu plovidbenosti. Dokazni podaci o sukladnosti sa zahtjevima u pogledu plovidbenosti moraju se pohraniti.
7. *Članovi letačke posade*
- 7.a. Broj i sastav letačkog osoblja određuje se uzimanjem u obzir:
- certifikacijskih ograničenja zrakoplova, uključujući, prema potrebi, relevantni prikaz evakuacije u nuždi;
 - konfiguracije zrakoplova; i
 - vrste i trajanja operacija.
- 7.b. Članovi kabinske posade moraju:
- biti obučeni i redovito provjeravani kako bi postigli i održali stupanj osposobljenosti potreban za izvršavanje dodijeljenih im dužnosti u pogledu sigurnosti; i

▼B

- ii. biti redovito podvrgnuti procjeni zdravstvene sposobnosti za sigurno izvršavanje dodijeljenih im dužnosti u pogledu sigurnosti. Usklađenost se dokazuje odgovarajućom procjenom koja se obavlja na temelju najbolje prakse zrakoplovne medicine.
- 7.c. Zapovjednik zrakoplova mora biti nadležan za izdavanje svih zapovjedi i poduzimanje svih odgovarajućih postupaka u svrhu osiguranja sigurnosti leta i zrakoplova te osoba i/ili imovine koje se njime prevoze.
- 7.d. U izvanrednim okolnostima koje ugrožavaju let ili sigurnost zrakoplova i/ili osoba u njemu, zapovjednik zrakoplova mora poduzeti sve mjere koje smatra potrebnima radi sigurnosti. Ako se takvim radnjama povrjeđuju lokalni propisi ili postupci, zapovjednik zrakoplova mora o tome odmah obavijestiti odgovarajuće lokalne vlasti.
- 7.e. Izvanredne neuobičajene okolnosti ne smiju se simulirati kada se prevoze putnici ili teret.
- 7.f. Niti jedan član letačke posade ne smije dopustiti da njegova sposobnost izvršavanja zadaća i donošenja odluka do te mjere oslabi da se zbog posljedica umora ugrozi sigurnost leta, pri čemu treba voditi računa o, između ostalog, nakupljenom umoru, pomanjkanju sna, broju prijedehnih sektora, noćnom radu ili promjenama vremenskih zona. Razdoblja odmora moraju biti dovoljno duga da članovima posade omoguće oporavak od posljedica prethodnih zaduženja i okrepiljujući odmor do početka idućeg razdoblja zaduženja.
- 7.g. Član letačke posade ne smije izvršavati dodijeljene mu zadaće u zrakoplovu ako je pod utjecajem psihoaktivnih tvari ili alkohola ili ako nije sposoban obavljati svoju dužnost zbog povrede, umora, lijekova, bolesti ili drugih sličnih uzroka.
8. *Dodatni zahtjevi u pogledu letenja u komercijalne svrhe i upravljanja kompleksnim zrakoplovima na motorni pogon*
- 8.a. Letenje u komercijalne svrhe i upravljanje kompleksnim zrakoplovima na motorni pogon smiju se obavljati samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- 8.a.1. operater mora neposredno ili posredno, na temelju ugovora, raspolagati sredstvima koja su potrebna s obzirom na veličinu i opseg operacija. Ta sredstva, između ostalog, uključuju: zrakoplove, uređaje, upravljačku strukturu, osoblje, opremu, dokumentaciju o zadaćama, odgovornostima i postupcima, pristup relevantnim podacima i vođenje evidencija;
 - 8.a.2. operater mora koristiti samo primjereno kvalificirano i osposobljeno osoblje te primjenjivati i održavati programe obuke i provjere za članove posade i drugo relevantno osoblje;
 - 8.a.3. operater mora sastaviti listu minimalne opreme (MEL) ili jednakovrijedan dokument, vodeći računa o sljedećem:
 - i. u dokumentu je potrebno predvidjeti upravljanje zrakoplova pod određenim uvjetima kada određeni instrumenti, dijelovi opreme ili funkcije ne rade na početku leta;
 - ii. dokument je potrebno sastaviti za svaki pojedini zrakoplov, vodeći računa o relevantnim uvjetima rada i održavanja od strane operatera; i
 - iii. lista minimalne opreme (MEL) mora se temeljiti na glavnoj listi minimalne opreme (MMEL), ako je dostupna, i ne smije biti manje restriktivna nego što je glavna lista minimalne opreme (MMEL);

▼B

- 8.a.4. operater mora provoditi i održavati sustav upravljanja kako bi osigurao usklađenost s tim bitnim zahtjevima u pogledu operacija te skrbiti o njegovom stalnom poboljšanju; i
- 8.a.5. operater mora uspostaviti i održavati program sprečavanja nezgoda i sigurnosti, uključujući program izvješćivanja o incidentima, koji sustav upravljanja mora koristiti s ciljem stalnog poboljšanja sigurnosti operacija.
- 8.b. Letenje u komercijalne svrhe i upravljanje kompleksnim zrakoplovima na motorni pogon može se obavljati samo u skladu s operativnim priručnikom operatera. Takav priručnik mora sadržavati sve potrebne upute, informacije i postupke za sve zrakoplove koji se koriste i koje operativno osoblje treba za izvršavanje svojih zadaća. Potrebno je navesti ograničenja u pogledu trajanja leta, trajanja radnog vremena na letovima i vremena odmora za članove posade. Operativni priručnik i njegove revizije moraju biti u skladu s odobrenim letačkim priručnikom te se, prema potrebi, mijenjaju i dopunjuju.
- 8.c. Operater mora uspostaviti odgovarajuće postupke kako bi što više smanjio posljedice ometajućeg ponašanja putnika na sigurnost letenja.
- 8.d. Operater mora izraditi i održavati sigurnosne programe prilagođene zrakoplovima i vrsti operacije, posebno:
- i. zaštita sigurnosti pilotske kabine;
 - ii. kontrolna lista za postupak pregleda zrakoplova;
 - iii. programi obuke;
 - iv. zaštita elektroničkih i računalnih sustava kako bi se spriječilo svako namjerno ometanje tih sustava i svako namjerno štetno djelovanje na njih; i
 - v. izvješćivanje o nezakonitom ometanju.
- Ako bi sigurnosne mjere mogle štetno utjecati na sigurnost operacija, potrebno je procijeniti rizike i razviti odgovarajuće postupke za smanjenje tih rizika; to bi moglo zahtijevati korištenje specijalizirane opreme.
- 8.e. Operater mora imenovati jednog pilota među članovima letačke posade za zapovjednika zrakoplova.
- 8.f. Kako bi se spriječio umor, potrebno je koristiti sustav poimenične liste članova letačkog osoblja i njihovih dužnosti sastavljene u nekom vremenskom okviru. Takav sustav mora obuhvaćati trajanje leta, radno vrijeme na letovima, radno vrijeme i prilagođena vremena odmora za jedan let ili seriju letova. Ograničenja donesena u okviru takvog sustava moraju u obzir uzeti sve relevantne čimbenike koji povećavaju umor, kao što su, u prvome redu, broj prijedjenih sektora, promjene vremenskih zona, pomanjkanje sna, poremećaji cirkadijskog ritma, noćni rad, putovanja iz mjesta stanovanja u mjesto rada i obratno, nakupljeno radno vrijeme u danom razdoblju, podjela dodijeljenih zadaća među članovima posade i povećanje broja članova posade.

▼B

- 8.g. Zadaće navedene u točki 6.a. te zadaće opisane u točkama 6.d. i 6.e. mora nadzirati organizacija odgovorna za upravljanje kontinuiranom plovidbenošću koja mora, osim zahtjeva iz točke 3.a., Priloga I., ispunjavati sljedeće uvjete:
- i. organizacija mora biti osposobljena za održavanje proizvoda, dijelova i uređaja za koje je odgovorna ili mora sklopiti ugovor s takvom organizacijom osposobljenom za održavanje proizvoda, dijelova i uređaja; i
 - ii. organizacija mora izraditi organizacijski priručnik namijenjen korištenju od strane navedenog osoblja i za njihovo usmjeravanje, u kojemu su opisani svi postupci u pogledu kontinuirane plovidbenosti, koje organizacija provodi i koji prema potrebi uključuju opis upravnih dogovora između organizacije i certificirane organizacije za održavanje.

▼B*PRILOG V.***▼M2****Mjerila za kvalificirane subjekte iz članka 13. („kvalificirani subjekt” ili „subjekt”)****▼B**

1. Subjekt, njegov direktor i osoblje nadležno za obavljanje pregleda ne smiju, neposredno ili kao ovlašteni predstavnici, sudjelovati u projektiranju, proizvodnji, komercijalizaciji ili održavanju proizvoda, dijelova, uređaja, komponenti ili sustava, ili u njihovu radu, pružanju usluga ili uporabi. To ne isključuje mogućnost razmjene tehničkih informacija između uključenih organizacija i osposobljenog subjekta.
2. Subjekt i osoblje nadležno za poslove certificiranja moraju izvršavati svoja zaduženja sa što je moguće većim profesionalnim integritetom i tehničkom osposobljenošću te ne smiju biti izloženi nikakvim pritiscima ili poticajima, posebno ne onima financijske naravi, koji bi mogli utjecati na njihovu prosudbu ili rezultate njihovih istraga, posebno ne od strane osoba ili skupina osoba na koje utječu rezultati certifikacijskog postupka.
3. Subjekt mora zapošljavati osoblje i raspolagati sredstvima koja su potrebna za odgovarajuće obavljanje tehničkih i administrativnih zadaća povezanih s postupkom certificiranja. Također mora imati pristup opremi koja je potrebna za izvanredne preglede.
4. Osoblje nadležno za istrage mora imati:
 - dobru tehničku i strukovnu izobrazbu,
 - zadovoljavajuće poznavanje zahtjeva u pogledu zadataka certificiranja koje obavlja i odgovarajuće iskustvo s takvim postupcima,
 - potrebnu sposobnost sastavljanja izvjava, evidencije i izvješća kojima dokazuje da su istrage provedene.
5. Potrebno je jamčiti nepristranost osoblja koje je nadležno za provedbu istraga. Njihova naknada ne smije ovisiti o broju provedenih istraga ni o rezultatima tih istraga.
6. Subjekt mora sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti osim u slučaju kada njegovu odgovornost preuzima država članica u skladu s nacionalnim pravnim propisima.
7. Osoblje subjekta mora čuvati poslovnu tajnu u pogledu svih informacija koje je prikupilo pri obavljanju svojih zadaća na temelju ove Uredbe.

▼ **M2***PRILOG Va***BITNI ZAHTJEVI ZA AERODROME****A — Fizičke osobine, infrastruktura i oprema**1. *Područje gibanja*

- (a) Aerodromi imaju utvrđeno područje za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova, koje ispunjava sljedeće uvjete:
- i. područje za slijetanje i uzlijetanje ima dimenzije i osobine primjerene za zrakoplove koji su namijenjeni za upotrebu aerodroma;
 - ii. područje za slijetanje i uzlijetanje ima, kada je primjereno, nosivost dostatnu za podršku ponavljajućih operacija zrakoplova namijenjenih za njegovu upotrebu. Područja koja nisu namijenjena za ponavljajuće operacije moraju imati samo mogućnost podrške zrakoplova;
 - iii. područje za slijetanje i uzlijetanje je projektirano tako da se odvodi voda i da se spriječi da stajaća voda postane neprihvatljivi rizik za operacije zrakoplova;
 - iv. nagib i promjene nagiba područja za slijetanje i uzlijetanje ne stvaraju nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova;
 - v. osobine površine područja za slijetanje i uzlijetanje primjerene su za zrakoplove za čiju je upotrebu namijenjeno; i
 - vi. na području za slijetanje i uzlijetanje nema nikakvih objekata koji bi mogli uzrokovati nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova.
- (b) Kada ima više područja određenih za slijetanje i uzlijetanje, ona moraju biti takva da ne stvaraju nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova.
- (c) Područja određena za slijetanje i uzlijetanje okružena su definiranim površinama. Te površine su namijenjene za zaštitu zrakoplova koji leti iznad njih tijekom operacija uzlijetanja ili slijetanja ili za ublažavanje posljedica slijetanja prije sletne staze, izlijetanja sa strane van granica piste, te slijetanja sa zaustavljanjem van piste, ili kod uzlijetanja, posljedica duljeg zatrcavanja od uobičajenog, i ispunjavaju sljedeće uvjete:
- i. ova područja imaju dimenzije primjerene predviđenim operacijama zrakoplova;
 - ii. nagib i promjene nagiba ovih područja ne stvaraju nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova;
 - iii. na ovim područjima nema objekata koji bi mogli uzrokovati nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova. To ne znači da se na tim površinama ne može nalaziti krhka oprema ako je ona potrebna za pomoć operacijama zrakoplova;
 - iv. svako od ovih područja ima nosivost koja je dostatna za njegovu namjenu.
- (d) Ona područja aerodroma, zajedno s njihovom pripadajućom neposrednom okolicom, koja se upotrebljavaju za taksiranje ili parkiranje zrakoplova, projektirana su tako da omogućavaju sigurnu operaciju zrakoplova za koje se očekuje da će koristiti određeni objekt u svim predviđenim uvjetima, te ispunjavaju sljedeće uvjete:
- i. ova područja imaju nosivost dostatnu za podršku ponavljajućih operacija zrakoplova namijenjenih za njihovu upotrebu, osim onih područja za koja se očekuje da će se koristiti samo povremeno i koja trebaju imati samo mogućnost podrške zrakoplova;
 - ii. ova područja su projektirana tako da se odvodi voda i da se spriječi da stajaća voda postane neprihvatljivi rizik za operacije zrakoplova;

▼ M2

- iii. nagib i promjene nagiba ovih područja ne stvaraju nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova;
 - iv. osobine površine ovih područja primjerene su za zrakoplove za čiju su upotrebu namijenjena; i
 - v. na ovim područjima nema objekata koji bi mogli uzrokovati nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova. To ne isključuje postavljanje opreme za parkiranje potrebne za ta područja, na točno određenim mjestima ili zonama.
- (e) Ostala infrastruktura namijenjena za upotrebu od strane zrakoplova projektirana je tako da upotreba te infrastrukture ne uzrokuje nepredviđeni rizik za zrakoplov koji je upotrebljava.
- (f) Konstrukcije, zgrade, oprema ili skladišta smješteni su i projektirani tako da ne uzrokuju nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova.
- (g) Predviđeni su primjereni načini kojima se neovlaštenim osobama, neovlaštenim vozilima ili životinjama koje su dovoljno velike da bi mogle stvoriti nepredviđeni rizik za operacije zrakoplova, sprečava ulaz na područja gibanja, ne dovodeći u pitanje nacionalne ili međunarodne odredbe za zaštitu životinja.
2. *Nadvisivanje prepreka*
- (a) Kako bi se zaštitio zrakoplov koji prilazi aerodromu radi slijetanja ili koji odlazi s aerodroma, moraju se utvrditi dolazne i odlazne rute ili područja. Takve rute ili područja omogućavaju zrakoplovu odgovarajuće nadvisivanje prepreka koje se nalaze u okolici aerodroma, uzimajući u obzir lokalne fizičke osobine.
- (b) Ovakvo nadvisivanje prepreka je primjereno fazi leta i vrsti operacije koja se izvodi. U obzir se također uzima oprema koja se koristi za utvrđivanje položaja zrakoplova.
3. *Vizualna i nevizualna pomagala te oprema aerodroma*
- (a) Pomagala su primjerena namjeni, prepoznatljiva, te pružaju korisnicima nedvosmislene informacije u svim namjeranim operativnim uvjetima.
- (b) Oprema aerodroma funkcionira kako je predviđeno u predviđenim operativnim uvjetima. U operativnim uvjetima ili u slučaju kvara, oprema aerodroma ne smije uzrokovati nepredviđeni rizik za sigurnost zrakoplovstva.
- (c) Pomagala i njihov sustav za napajanje električnom energijom projektirani su tako da kvarovi ne rezultiraju neprimjerenim, zbunjujućim ili nedostatnim informacijama koje se daju korisnicima, ili prekidom bitnih usluga.
- (d) Predviđeni su primjereni načini zaštite kako bi se izbjegla oštećenja ili ometanja takvih pomagala.
- (e) Izvori zračenja ili prisutnost pokretnih ili fiksni objekata ne ometaju i ne djeluju negativno na performansu aeronautičkih komunikacijskih, navigacijskih i nadzornih sustava.
- (f) Informacije o radu i upotrebi opreme aerodroma stavljaju se na raspolaganje odgovarajućem osoblju, uključujući jasno navođenje uvjeta koji bi mogli uzrokovati nepredviđene rizike za sigurnost zrakoplovstva.
4. *Podaci o aerodromu*
- (a) Uspostavljaju se i ažuriraju podaci koji su važni za aerodrom i za raspoložive usluge.
- (b) Ovi podaci moraju biti točni, razumljivi, potpuni i nedvosmisleni. Moraju se održavati primjerene razine integriteta.
- (c) Podaci se stavljaju na raspolaganje korisnicima i odgovarajućim izvođačima ANS-a pravovremeno, upotrebom dostatno sigurne i brze metode priopćavanja.

▼ M2**B — Rad i upravljanje**

1. *Operator aerodroma je odgovoran za rad aerodroma. Odgovornosti operatora aerodroma su sljedeće:*
 - (a) operator aerodroma mora imati, izravno ili na temelju ugovora, sva sredstva potrebna za osiguravanje sigurne operacije zrakoplova na aerodromu. Ta sredstva uključuju, između ostalog, objekte, osoblje, opremu i materijal, dokumentaciju o zadaćama, odgovornostima i postupcima, pristup relevantnim podacima i vođenje evidencije;
 - (b) operator aerodroma osigurava da su zahtjevi iz odjeljka A uvijek ispunjeni ili poduzima potrebne mjere za ublažavanje rizika povezanih s neispunjavanjem tih zahtjeva. Uspostavljaju se i primjenjuju postupci kako bi se svi korisnici pravovremeno obavijestili o tim mjerama;
 - (c) operator aerodroma uspostavlja i provodi odgovarajući program za upravljanje rizikom u odnosu na životinje koje žive u prirodi;
 - (d) operator aerodroma osigurava da su gibanja vozila i osoba na području gibanja i na drugim operativnim područjima usklađena s gibanjima zrakoplova kako bi se izbjegli sudari i oštećenja zrakoplova;
 - (e) operator aerodroma osigurava da se, ako je primjereno, uspostave i provode postupci za ublažavanje rizika povezanih s operacijama aerodroma u zimskim uvjetima, u nepovoljnim vremenskim uvjetima, pri smanjenoj vidljivosti ili tijekom noći;
 - (f) operator aerodroma sklapa sporazume s drugim odgovarajućim organizacijama kako bi se osigurala stalna usklađenost s ovim bitnim zahtjevima za aerodrome. Ove organizacije uključuju, između ostalih, operatore zrakoplova, izvođitelje usluga u zračnoj plovidbi, izvođitelje usluga prihvata i otpreme zrakoplova, putnika, prtljage, robe i pošte te druge organizacije čije djelatnosti ili proizvodi mogu utjecati na sigurnost zrakoplova;
 - (g) operator aerodroma, sam ili na temelju ugovora s trećim stranama, osigurava da postoje postupci za opskrbu zrakoplova gorivom koje je nezagađeno i koje ima ispravne specifikacije;
 - (h) priručnici za održavanje opreme aerodroma stavljeni su na raspolaganje, primjenjuju se u praksi i obuhvaćaju upute za održavanje i popravke, informacije o servisiranju, utvrđivanje kvarova i postupke inspekcijskog pregleda;
 - (i) operator aerodroma uspostavlja i provodi plan aerodroma za slučajeve nužde koji obuhvaća moguće scenarije slučajeva nužde koji se mogu dogoditi na aerodromu i u njegovoj okolini. Ovaj plan mora biti usklađen, kada je primjereno, s planom lokalne zajednice za slučajeve nužde;
 - (j) operator aerodroma osigurava da na aerodromu postoje odgovarajuće spasilačke i protupožarne službe. Ove službe moraju u slučaju nesreće ili nezgode reagirati primjerenom hitnošću i moraju uključivati najmanje opremu, sredstva za gašenje i dovoljan broj osoblja;
 - (k) operator aerodroma upotrebljava samo osposobljeno i kvalificirano osoblje za operacije i održavanje aerodroma te provodi i održava programe osposobljavanja i provjere kako bi se osigurala trajna stručnost cjelokupnog odgovarajućeg osoblja;
 - (l) operator aerodroma osigurava da je svaka osoba kojoj je dopušten pristup na površinu gibanja ili druge operativne površine bez pratnje, primjereno osposobljena i kvalificirana za takav pristup;

▼ **M2**

- (m) osoblje spasilačkih i protupožarnih službi mora biti odgovarajuće osposobljeno i kvalificirano za rad na aerodromu. Operator aerodroma provodi i održava programe osposobljavanja i provjere kako bi se osigurala trajna stručnost ovog osoblja;
- (n) cjelokupno osoblje spasilačkih i protupožarnih službi od kojeg se zahtijeva da djeluje u zrakoplovnim slučajevima nužde, mora redovito dokazivati svoju zdravstvenu sposobnost za zadovoljavajuće izvođenje svojih funkcija, uzimajući u obzir vrstu djelatnosti. U ovom smislu, zdravstvena sposobnost obuhvaća i fizičku i mentalnu sposobnost, što znači da ne postoji nikakva bolest ili onesposobljenost koja bi tom osoblju onemogućila:
 - i. izvođenje zadaća potrebnih u zrakoplovnim hitnim slučajevima;
 - ii. izvođenje zaduženja koja su im dodijeljena, u bilo kojem trenu; ili
 - iii. pravilno zapažanje njihovog okoliša.

2. *Sustavi upravljanja*

- (a) Operator aerodroma provodi i održava sustav upravljanja kako bi osigurao sukladnost s ovim bitnim zahtjevima za aerodrome te teži trajnom i proaktivnom poboljšanju sigurnosti. Sustav upravljanja uključuje organizacijske strukture, odgovornosti, nadležnosti, politike i postupke.
- (b) Sustav upravljanja uključuje program sprečavanja nesreća i nezgoda, uključujući shemu izvješćivanja i analize događaja. Analiza prema potrebi uključuje stranke navedene u gornjoj točki 1. podtočki (f).
- (c) Operator aerodroma izrađuje priručnik aerodroma i djeluje u skladu s njim. Ovi priručnici sadrže sve potrebne upite, informacije i postupke za aerodrom, za sustav upravljanja i za cjelokupno operativno osoblje za izvođenje njihovih zaduženja.

C — Okolica aerodroma

1. Zračni prostor u okolici područja gibanja na aerodromu čuva se kako se na njemu ne bi našle prepreke, u svrhu omogućavanja namjeravane operacije zrakoplova na aerodromu bez stvaranja neočekivanog rizika uzrokovanog preprekama u okolici aerodroma. Stoga treba razviti, provesti i trajno nadzirati površine na kojima se nadziru prepreke kako bi se utvrdio svaki ulazak koji nije u skladu s pravilima.
 - (a) Svako narušavanje ovih površina zahtijeva procjenu kako bi se utvrdilo da li objekt stvara nepredviđeni rizik ili ne. Svaki objekt koji predstavlja nepredviđeni rizik mora se ukloniti ili se moraju poduzeti odgovarajuće mjere za ublažavanje rizika kako bi se zaštitio zrakoplov koji koristi aerodrom.
 - (b) Sve preostale prepreke objavljuju se i, ovisno o potrebi, označuju te tamo gdje je potrebno osvjetljavaju kako bi bili vidljive.
2. Prate se opasnosti povezane s ljudskom aktivnošću i upotrebom zemljišta kao što su, između ostalog, stavke navedene u donjem popisu. Rizik koji uzrokuju ocjenjuje se i primjereno ublažava:
 - (a) svaki razvoj ili promjena upotrebe zemljišta na području aerodroma;
 - (b) mogućnost turbulencija izazvanih preprekama;
 - (c) upotreba opasnih, nejasnih i zbunjujućih svjetala;
 - (d) blještavost uzrokovana velikim i visoko reflektirajućim površinama;

▼ M2

- (e) stvaranje područja koja mogu potaknuti aktivnost divljih životinja u okolici područja gibanja na aerodromu;
 - (f) izvori nevidljivog zračenja ili prisutnost pokretnih ili fiksnih objekata koji mogu ometati ili negativno utjecati na performansu aeronautičkih komunikacijskih, navigacijskih i nadzornih sustava.
3. Lokalna zajednica uspostavlja plan za situacije slučajeva zrakoplovne nužde do kojih može doći na lokalnom području aerodroma.

D — Ostalo

Osim u situacijama nužde zrakoplova, kada se on preusmjerava na alternativni aerodrom, ili u nekim drugim uvjetima koji se specificiraju u svakom pojedinom slučaju, aerodrom ili njegove dijelove ne smiju upotrebljavati zrakoplovi za koje projekt i operativni postupci aerodroma nisu uobičajeno namijenjeni.

▼ **M2***PRILOG Vb***BITNI ZAHTJEVI ZA ATM/ANS I ZA KONTROLORE ZRAČNOG PROMETA****1. Upotreba zračnog prostora**

- (a) Svim zrakoplovima, osim onih uključenih u aktivnosti iz članka 1. stavka 2. točke (a), u svim fazama leta ili na području gibanja na aerodromu, upravlja se u skladu sa zajedničkim općim operativnim pravilima i svim primjerenim postupcima specificiranim za upotrebu tog zračnog prostora.
- (b) Svi zrakoplovi, osim onih uključenih u aktivnosti iz članka 1. stavka 2. točke (a), moraju biti opremljeni zahtijevanim komponentama i primjerenom upravljani. Komponente koje se upotrebljavaju u sustavu ATM/ANS moraju također biti u skladu sa zahtjevima iz točke 3.

2. Usluge

- (a) Zrakoplovne informacije i podaci za korisnike zračnog prostora za namjenu zračne navigacije
 - i. Podaci koji se upotrebljavaju kao izvor za zrakoplovne informacije moraju biti dovoljno kvalitetni, potpuni, aktualni i pravovremeno proslijeđeni.
 - ii. Zrakoplovne informacije moraju biti točne, potpune, aktualne, nedvosmislene i odgovarajućeg integriteta, u primjerenom formatu za korisnike.
 - iii. Prosljeđivanje takvih zrakoplovnih informacija korisnicima zračnog prostora mora biti pravovremeno i mora se odvijati putem dovoljno pouzdanih i brzih komunikacijskih sredstava zaštićenih od ometanja i narušavanja.
- (b) Meteorološke informacije
 - i. Podaci koji se upotrebljavaju kao izvor za zrakoplovne meteorološke informacije moraju biti dovoljno kvalitetni, potpuni i aktualni.
 - ii. U najvećoj mogućoj mjeri zrakoplovne meteorološke informacije moraju biti precizne, potpune, aktualne, odgovarajućeg integriteta i nedvosmislene, kako bi zadovoljile potrebe korisnika zračnog prostora.
 - iii. Prosljeđivanje takvih zrakoplovnih meteoroloških informacija korisnicima zračnog prostora mora biti pravovremeno i mora se odvijati putem dovoljno pouzdanih i brzih komunikacijskih sredstava zaštićenih od ometanja i narušavanja.
- (c) Usluge kontrole zračnog prometa
 - i. Podaci koji se upotrebljavaju kao izvor za pružanje usluga kontrole zračnog prometa moraju biti ispravni, potpuni i aktualni.
 - ii. Usluge kontrole zračnog prometa moraju biti točne, potpune, aktualne i nedvosmislene kako bi se ispunile sigurnosne potrebe korisnika.
 - iii. Automatizirana pomagala pružanja informacija ili savjeta korisnicima moraju biti ispravno projektirana, proizvedena i održavana kako bi se osigurala njihova primjerenost namjeravanoj namjeni.
 - iv. Usluge kontrole zračnog prometa i povezani postupci osiguravaju primjereno razdvajanje između zrakoplova i, kada je primjereno, pomažu pri zaštiti od prepreka i drugih opasnosti u zraku te osiguravaju brzu i pravovremenu usklađenost sa svim odgovarajućim korisnicima i susjednim dijelovima zračnog prostora.
 - v. Komunikacija između službi kontrole zračnog prometa i zrakoplova kao i između odgovarajućih službi kontrole zračnog prometa mora biti pravovremena, jasna, točna i nedvosmislena, zaštićena od ometanja i moraju je razumjeti i prema potrebi potvrditi svi uključeni sudionici.

▼ **M2**

vi. Moraju postojati načini za otkrivanje mogućih slučajeva nužde i, kada je primjereno, za započinjanje učinkovitih akcija potrage i spašavanja. Ti načini obuhvaćaju, najmanje, odgovarajuće mehanizme uzbunjivanja, mjere i postupke usklađivanja te sredstva i osoblje za učinkovito pokrivanje područja odgovornosti.

(d) **Komunikacijske usluge**

Komunikacijske usluge moraju postići i održavati zadovoljavajuću performansu u vezi s njihovom raspoloživosti, integritetom, kontinuitetom i pravovremenosti. Moraju biti brze i zaštićene od narušavanja.

(e) **Navigacijske usluge**

Navigacijske usluge moraju postići i održavati zadovoljavajuću performansu u vezi s vođenjem, pozicioniranjem i, ako je na raspolaganju, vremenskim rasporedom. Mjerila učinkovitosti uključuju točnost, integritet, raspoloživost i kontinuitet usluga.

(f) **Usluge nadzora**

Usluge nadzora utvrđuju odgovarajući položaj zrakoplova u zraku i drugih zrakoplova i vozila na površinama aerodroma, s dostatnom učinkovitošću u odnosu na točnost, integritet, kontinuitet i vjerojatnost otkrivanja.

(g) **Upravljanje protokom zračnog prometa**

Pri taktičkom upravljanju protokom zračnog prometa na razini Zajednice upotrebljavaju se i osiguravaju dovoljno precizne i aktualne informacije o opsegu i prirodi planiranog zračnog prometa koji utječe na davanje usluga te se usklađuje i pregovara o preusmjeravanju ili zakašnjenju protoka prometa kako bi se smanjio rizik od situacija preopterećenosti zračnog prostora ili aerodroma.

(h) **Upravljanje zračnim prostorom**

Dodjeljivanje određenog dijela zračnog prostora za određenu upotrebu mora se nadzirati, usklađivati i objavljivati na pravovremen način kako bi se smanjio rizik od gubitka razdvajanja između zrakoplova u svim okolnostima.

(i) **Projektiranje zračnog prostora**

Strukture zračnog prostora i postupci letenja moraju se pravilno projektirati, ispitati i vrednovati prije nego što se uspostave i počnu upotrebljavati za zrakoplove.

3. Sustavi i komponente(a) **Općenito**

Sustavi i komponente ATM-a/ANS-a koji osiguravaju odgovarajuće informacije zrakoplovima, iz zrakoplova i na tlu, moraju biti ispravno projektirani, proizvedeni, instalirani, održavani i upravljani kako bi se osiguralo da su primjereni za svoju namjeravanu namjenu.

(b) **Integritet, performansa i pouzdanost sustava i komponenata**

Integritet i sa sigurnošću povezana performansa sustava i komponenata, bilo u zrakoplovu, na tlu ili u svemiru, moraju biti primjereni namjeravanoj namjeni. Moraju ispunjavati zahtijevanu razinu operativne performanse za sve predviđene operativne uvjete i za cijeli vijek trajanja.

(c) **Projektiranje sustava i komponenata**

i. Sustavi i komponente moraju biti projektirani tako da ispunjavaju primjenjive zahtjeve u vezi sa sigurnošću.

▼ **M2**

- ii. Sustavi i komponente, gledano skupno, odvojeno i u međusobnom odnosu, moraju biti projektirani na takav način da postoji obrnuti odnos između vjerojatnosti da bilo koji kvar može rezultirati otkazivanjem cijelog sustava i ozbiljnosti njegovih učinaka na sigurnost usluga.
- iii. Sustavi i komponente, gledano pojedinačno i u međusobnoj kombinaciji, moraju biti projektirani uzevši u obzir ograničenja povezana sa sposobnostima i učinkovitošću čovjeka.
- iv. Sustavi i komponente moraju biti projektirani tako da su zaštićeni od nenamjernih štetnih interakcija s vanjskim elementima.
- v. Osoblju se na jasan, nedvosmislen i dosljedan način dostavljaju informacije potrebne za proizvodnju, instalaciju, rukovanje i održavanje sustava i komponenata, kao i informacije koje se odnose na nesigurne uvjete.

(d) Stalna razina usluge

Razine sigurnosti sustava i komponenata moraju se održavati tijekom usluge i tijekom bilo kakvih promjena usluge.

4. Osposobljenost kontrolora zračnog prometa

(a) Općenito

Osoba koja pristupa izobrazbi kao kontrolor zračnog prometa ili kao kontrolor zračnog prometa - studenta mora biti dovoljno zrela u obrazovnom, fizičkom i mentalnom smislu, da bi mogla usvojiti, održavati i pokazati odgovarajuće teoretsko znanje i praktičnu vještinu.

(b) Teoretsko znanje

- i. Kontrolor zračnog prometa mora steći i održavati razinu znanja primjerenu aktivnostima koje izvodi i razmjernu rizicima povezanim s vrstom usluge.
- ii. Stjecanje i održavanje teoretskog znanja dokazuje se trajnim ocjenjivanjem tijekom izobrazbe ili odgovarajućim ispitima.
- iii. Stečeno teoretsko znanje mora se održavati na odgovarajućoj razini. To se dokazuje redovitim ocjenjivanjima ili ispitima. Učestalost ispita mora biti razmjerna razini rizika povezanog s vrstom usluge.

(c) Praktične vještine

- i. Kontrolor zračnog prometa mora steći i održavati praktične vještine primjerene za izvođenje njegovih/njezinih aktivnosti. Ove vještine moraju biti razmjerne rizicima povezanim s vrstom usluge i moraju obuhvaćati, ako je primjereno, aktivnostima koje se obavljaju, najmanje sljedeće:
 - i. operativne postupke;
 - ii. aspekte specifične za zaduženje;
 - iii. neuobičajene situacije i situacije nužde;
 - iv. ljudske čimbenike.
- ii. Kontrolor zračnog prometa mora dokazati sposobnost izvođenja povezanih postupaka i zaduženja na stupnju stručnosti koji je primjeren aktivnostima koje izvodi.
- iii. Stečene praktične vještine moraju se održavati na odgovarajućoj razini. To se dokazuje redovitim ocjenjivanjima. Učestalost tih ocjenjivanja mora biti razmjerna razini rizika povezanog s vrstom usluge i aktivnostima koje se izvode.

▼ **M2**

(d) Poznavanje jezika

- i. Kontrolor zračnog prometa mora dokazati svoje znanje govora i razumijevanja engleskog jezika u stupnju koji mu omogućava učinkovitu govornu komunikaciju u situacijama kada se koristi samo glas (telefon, radio telefon) i u situacijama licem u lice, u odnosu na konkretne i s poslom povezane teme, uključujući situacije nužde.
- ii. Kontrolor zračnog prometa mora također biti jezično osposobljen za govor i razumijevanje nacionalnog (nacionalnih) jezika u gore opisanom stupnju, kadgod je to potrebno u posebnom dijelu zračnog prostora u svrhu pružanja usluga ATS-a.

(e) Školski simulatori (STD)

Kada se STD koristi za praktično osposobljavanje za zamjećivanje situacija ili o ljudskim faktorima, ili za dokazivanje o stjecanju ili održavanju praktičnih vještina, on mora imati razinu učinkovitosti koja omogućava odgovarajuće simuliranje radnih uvjeta i operativnih situacija primjerenih za obuku koja se provodi.

(f) Program izobrazbe

- i. Izobrazba se provodi programom izobrazbe, koji se može sastojati od teoretske i praktične nastave, uključujući, ako je primjereno, obuku na STD-u.
- ii. Za svaku vrstu izobrazbe definira se i odobrava program izobrazbe.

(g) Instruktori

- i. Teoretsku nastavu održavaju odgovarajuće stručni instruktori. Oni moraju:
 - i. imati odgovarajuće znanje iz područja za koje drže nastavu; i
 - ii. dokazati sposobnost upotrebe odgovarajućih nastavnih metoda.
- ii. Praktičnu nastavu izvode odgovarajuće stručni instruktori, koji imaju sljedeće kvalifikacije:
 - i. ispunjavaju zahtjeve u vezi s teoretskim znanjem i iskustvom, koji su primjereni nastavi koju izvode;
 - ii. dokazali su sposobnost poučavanja i upotrebe odgovarajućih nastavnih metoda;
 - iii. izvježbali su nastavne metode na onim postupcima, za čije podučavanje su te metode namijenjene; i
 - iv. pohađaju redovitu obuku za osvježavanje znanja kako bi se osiguralo održavanje sposobnost poučavanja.
- iii. Instruktori za praktične vještine također moraju imati ili su imali pravo rada kao kontrolori zračnog prometa.

(h) Ocjenjivači

- i. Osobe odgovorne za ocjenjivanje vještine kontrolora zračnog prometa:
 - i. dokazale su sposobnost ocjenjivanja uspješnosti te provođenja ispitivanja i provjera kontrolora zračnog prometa; i
 - ii. pohađaju redovitu obuku za osvježavanje znanja kako bi se osiguralo održavanje najnovijih standarda ocjenjivanja.
- ii. Ocjenjivači praktičnih vještina također moraju imati ili su imali pravo rada kao kontrolori zračnog prometa u onim područjima u kojima provode ocjenjivanje.

▼ **M2**

(i) Zdravstvena podobnost kontrolora zračnog prometa

i. Zdravstvena mjerila:

i. kontrolori zračnog prometa moraju periodično dokazivati zdravstvenu podobnost za zadovoljavajuće obavljanje svojih aktivnosti. Sukladnost se dokazuje odgovarajućim ocjenjivanjem, uzevši u obzir moguće mentalno i fizičko pogoršanje stanja radi dobi;

ii. dokazivanje zdravstvene podobnost, koja uključuje fizičku i mentalnu podobnost, uključuje dokazivanje odsutnosti bilo kakve bolesti ili invalidnosti radi koje osoba koja izvodi kontrolu zračnog prometa ne bi mogla:

— pravilno izvoditi poslove potrebne za izvođenje usluga ATC-a,

— izvoditi u bilo koje doba zadaće koju su mu dodijeljene, ili

— pravilno zapažati svoj okoliš.

ii. Kada se zdravstvena podobnost ne može u potpunosti dokazati, mogu se primijeniti mjere ublažavanja koje pružaju jednakovrijednu sigurnost.

5. **Izvoditelji usluga i organizacije za osposobljavanje**

(a) Usluge se ne izvode ako nisu ispunjeni sljedeći uvjeti:

- i. izvoditelj usluga ima, izravno ili neizravno na temelju ugovora, sredstva potrebna za područje primjene usluge. Ova sredstva između ostalog uključuju sljedeće sustave, uređaje uključujući napajanje energijom, upravljačku strukturu, osoblje, opremu i njezino održavanje, dokumentaciju o zaduženjima, odgovornostima i postupcima, pristup odgovarajućim podacima i vođenje evidencija;
- ii. izvoditelj usluga razvija i održava upravljačke i operativne priručnike u vezi s izvođenjem svojih usluga i djeluje u skladu s tim priručnicima. Ovi priručnici sadrže sve potrebne upute, informacije i postupke za rad, za upravljački sustav i za operativno osoblje za izvođenje njihovih zaduženja;
- iii. izvoditelj usluga provodi i održava upravljački sustav koji se temelji na riziku, kako bi osigurao sukladnost s bitnim zahtjevima iz ovog Priloga i teži trajnom proaktivnom poboljšavanju ovog sustava;
- iv. izvoditelj usluga upotrebljava samo primjereno kvalificirano i osposobljeno osoblje i provodi i održava programe osposobljavanja i provjere osoblja;
- v. izvoditelj usluga uspostavlja formalnu povezanost sa svim drugim sudionicima u izvođenju usluge kako bi se osigurala sukladnost s ovim bitnim zahtjevima;
- vi. izvoditelj usluga uspostavlja i provodi plan mjera za nepredviđene događaje koji obuhvaća slučajeve nužde i neuobičajene situacije koje se mogu dogoditi u vezi s njegovim uslugama;
- vii. izvoditelj usluga uspostavlja i održava program za sprečavanje nesreća i nezgoda i za osiguravanje sigurnosti, uključujući program izvješćivanja i analize događaja, koji se upotrebljava u okviru upravljačkog sustava kako bi se doprinijelo cilju trajnog poboljšavanja sigurnosti; i

▼ **M2**

viii. izvoditelj usluga provjerava da li su u svako doba ispunjeni zahtjevi sigurnosti svih sustava i komponenata koje on koristi.

(b) Usluge ATC-a se ne izvode ako nisu ispunjeni sljedeći uvjeti:

- i. za sprečavanje umora osoblja koje izvodi usluge ATC-a koristi se sustav rasporeda osoblja. Takav sustav rasporeda osoblja uključuje razdoblja rada, radno vrijeme i prilagođena razdoblja odmora. Ograničenja koja se utvrđuju ovakvim rasporedom moraju uzeti u obzir sve relevantne čimbenike koji doprinose umoru, kao što su, posebno, nedostatno spavanje, narušavanje cirkadijalnog ritma, noćni rad, kumulirano radno vrijeme tijekom određenog razdoblja i raspodjela zaduženja između osoblja;
- ii. za sprečavanje stresa osoblja koje izvodi usluge ATC-a upotrebljavaju se obrazovni i preventivni programi;
- iii. izvoditelj usluga ATC-a ima uspostavljene postupke za provjeru da li su kognitivne sposobnosti osoblja koje izvodi usluge ATC-a narušene i da li je njihova zdravstvena podobnost nedostatna;
- iv. pri svom planiranju i operacijama izvoditelj usluga ATC-a uzima u obzir operativna i tehnička ograničenja te načela ljudskih faktora.

(c) Komunikacijske, navigacijske i/ili nadzorne usluge se ne izvode ako nije ispunjen sljedeći uvjet:

Izvoditelj usluga pravovremeno obavješćuje odgovarajuće korisnike zračnog prostora i jedinice ATS-a o operativnom statusu (i promjenama operativnog statusa) njegovih usluga koje se izvode za namjene ATS-a.

(d) Organizacije za osposobljavanje

Organizacija za osposobljavanje osoblja koje izvodi usluge ATC-a mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:

- i. mora imati sva sredstva potrebna za područje odgovornosti povezano s nejinim djelovanjem. Ta sredstva, između ostalog, uključuju sljedeće: uređaje, osoblje, opremu, metodologiju, dokumentaciju o zadaćama, odgovornostima i postupcima, pristup odgovarajućim podacima i vođenje evidencije;
- ii. mora provoditi i održavati sustav upravljanja povezan sa sigurnošću i standardom osposobljavanja te mora težiti trajnom poboljšavanju tog sustava; i
- iii. mora uspostaviti sporazume s drugim odgovarajućim organizacijama, kada je to potrebno, kako bi se osigurala trajna sukladnost s bitnim zahtjevima.

PRILOG VI.

KORELACIJSKA TABLICA

Uredba (EZ) br. 1592/2002	Ova Uredba
Članak 1.	Članak 1.
Članak 2. stavak 1.	Članak 2. stavak 1.
Članak 2. stavak 2. točke (a) do (e)	Članak 2. stavak 2. točke (a) do (e)
—	Članak 2. stavak 2. točka (f)
Članak 2. stavak 3.	Članak 2. stavak 3.
Članak 3. točke (a) do (g)	Članak 3. točke (a) do (g)
—	Članak 3. točke (h) do (l)
Članak 4. stavak 1. točke (a) do (c)	Članak 4. stavak 1. točke (a) do (c)
—	Članak 4. stavak 1. točka (d)
—	Članak 4. stavci 2. i 3.
Članak 4. točka 2.	Članak 4. stavak 4.
—	Članak 4. stavak 5.
Članak 4. stavak 3.	Članak 4. stavak 6.
Članak 5. stavak 1.	Članak 5. stavak 1.
Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, uvodni tekst	Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, uvodni tekst
Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, točke (a) do (c)	Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, točke (a) do (c)
Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, točka (d)	Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, točke (d) i (e)
Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, točke (e) i (f)	Članak 5. stavak 2., prvi podstavak, točke (f) i (g)
—	Članak 5. stavak 3.
Članak 5. stavak 3.	Članak 5. stavak 4.
Članak 5. stavak 4., prvi podstavak, uvodni tekst	Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, uvodni tekst
Članak 5. stavak 4., prvi podstavak, točke (a) do (d)	Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, točke (a) do (d)
Članak 5. stavak 4., prvi podstavak, točka (e),(i) do iii.	Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, točka (e),(i) do iii.
—	Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, točka (e),(iv) do vi.
Članak 5. stavak 4., prvi podstavak, točke (f) do (i)	Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, točke (f) do (i)
—	Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, točka (j)
Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, uvodni tekst	Članak 5. stavak 6., prvi podstavak, uvodni tekst
Članak 5. stavak 5., prvi podstavak, točke (a), (b) i (c)	Članak 5. stavak 6., prvi podstavak, točke (a), (b) i (c)

▼B

Uredba (EZ) br. 1592/2002	Ova Uredba
—	Članak 5. stavak 6., prvi podstavak, točka (d)
Članak 6.	Članak 6.
—	Članak 7.
—	Članak 8.
—	Članak 9.
—	Članak 10.
Članak 8. stavak 1.	Članak 11. stavak 1.
—	Članak 11. stavci 2. do 4.
Članak 8. stavak 2.	Članak 11. stavak 5.
—	Članak 11. stavak 6.
Članak 9.	Članak 12.
—	Članak 13.
Članak 10. stavak 1.	Članak 14. stavak 1.
—	Članak 14. stavak 2.
Članak 10. stavak 2.	Članak 14. stavak 3.
Članak 10. stavak 3.	Članak 14. stavak 4.
Članak 10. stavak 4.	Članak 14. stavak 5.
Članak 10. stavak 5.	Članak 14. stavak 6.
Članak 10. stavak 6.	Članak 14. stavak 7.
Članak 11.	Članak 15.
—	Članak 16.
Članak 12.	Članak 17.
Članak 13., uvodni tekst	Članak 18., uvodni tekst
Članak 13. točka (a)	Članak 18. točka (a)
—	Članak 18. točka (b)
Članak 13. točka (b)	Članak 18. točka (c)
Članak 13. točka (c)	Članak 18. točka (d)
—	Članak 18. točka (e)
Članak 14.	Članak 19.
Članak 15. stavak 1., uvodni tekst	Članak 20. stavak 1., uvodni tekst
Članak 15. stavak 1. točke (a) do (j)	Članak 20. stavak 1. točke (a) do (j)
—	Članak 20. stavak 1. točke (k) i (l)
Članak 15. stavak 2.	Članak 20. stavak 2.
—	Članak 21.
—	Članak 22.
—	Članak 23.

▼B

Uredba (EZ) br. 1592/2002	Ova Uredba
Članak 16. stavci 1. i 2.	Članak 24. stavci 1. i 2.
—	Članak 24. stavak 3.
Članak 16. stavak 3.	Članak 24. stavak 4.
Članak 16. stavak 4.	Članak 24. stavak 5.
—	Članak 25.
Članak 17.	Članak 26.
Članak 18.	Članak 27.
Članak 19.	Članak 28.
Članak 20.	Članak 29.
Članak 21.	Članak 30.
Članak 22.	Članak 31.
Članak 23.	Članak 32.
Članak 24. stavci 1. do 4.	Članak 33. stavci 1. do 4.
—	Članak 33. stavak 5.
Članak 25. stavci 1. i 2.	Članak 34. stavci 1. i 2.
—	Članak 34. stavak 3.
Članak 26.	Članak 35.
Članak 27.	Članak 36.
Članak 28.	Članak 37.
Članak 29. stavci 1. i 2.	Članak 38. stavci 1. i 2.
Članak 29. stavak 3. točke (a) do (j)	Članak 38. stavak 3. točke (a) do (j)
—	Članak 38. stavak 3. točke (k) i (l)
Članak 30.	Članak 39.
Članak 31.	Članak 40.
Članak 32.	Članak 41.
Članak 33.	Članak 42.
Članak 34.	Članak 43.
Članak 35.	Članak 44.
Članak 36.	Članak 45.
Članak 37.	Članak 46.
Članak 38.	Članak 47.
Članak 39.	Članak 48.
Članak 40.	Članak 49.
Članak 41.	Članak 50.
Članak 42.	Članak 51.
Članak 43.	Članak 52.
Članak 44.	Članak 53.

▼B

Uredba (EZ) br. 1592/2002	Ova Uredba
Članak 45.	Članak 54.
Članak 46. stavak 1., uvodni tekst	Članak 55. stavak 1., uvodni tekst
Članak 46. stavak 1. točke (a) do (d)	Članak 55. stavak 1. točke (a) do (d)
—	Članak 55. stavak 1. točka (e)
Članak 46. stavci 2. i 3.	Članak 55. stavci 2. i 3.
—	Članak 56.
—	Članak 57.
Članak 47. stavci 1. i 2.	Članak 58. stavci 1. i 2.
Članak 47. stavak 3.	—
Članak 47. stavak 4.	Članak 58. stavak 3.
Članak 47. stavak 5.	—
—	Članak 58. stavak 4.
Članak 48. stavak 1., uvodni tekst	Članak 59. stavak 1., uvodni tekst
Članak 48. stavak 1. točka (a)	Članak 59. stavak 1. točke (a) i (b)
Članak 48. stavak 1. točke (b) i (c)	Članak 59. stavak 1. točke (c) i (d)
—	Članak 59. stavak 1. točka (e)
Članak 48. stavci 2. i 3.	Članak 59. stavci 2. i 3.
—	Članak 59. stavak 4.
Članak 48. stavci 4. do 10.	Članak 59. stavci 5. do 11.
Članak 49.	Članak 60.
Članak 50.	Članak 61.
Članak 51.	Članak 62.
Članak 52.	Članak 63.
Članak 53.	Članak 64.
Članak 54.	Članak 65.
Članak 55.	Članak 66.
Članak 56.	Članak 67.
—	Članak 68.
Članak 57.	Članak 69.
Članak 59.	Članak 70.